

Regeringens proposition

1991/92: 53

med förslag till ny lagstiftning för kabelsändningar m.m.

Prop.
1991/92: 53

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 7 november 1991.

På regeringens vägnar

Carl Bildt

Birgit Friggebo

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller förslag till bestämmelser för trådsändningar till allmänheten avsedda att gälla fr.o.m. den 1 januari 1992, när den nya yttrandefrihetsgrundlagen träder i kraft.

Yttrandefrihetsgrundlagen stadgar om rätt för var och en att sända radioprogram i tråd till allmänheten. Det nuvarande kravet på tillstånd för lokala kabelsändningar kan därför inte bestå under den nya grundlagen. De regler som skall gälla för verksamheten måste därför utformas på annat sätt än som villkor för tillstånd.

Den nuvarande lagen (1985:677) om lokala kabelsändningar föreslås bli ersatt av en ny lag om kabelsändningar till allmänheten. Den nya lagen skall, liksom den nuvarande, gälla trådsändningar av radioprogram till allmänheten som når fler än 100 bostäder. För sådana nät som når högst 100 bostäder föreslås att de undantas från yttrandefrihetsgrundlagens tillämpningsområde. Endast reglerna om meddelarskydd och censurförbud föreslås bli tillämpliga.

En betydande del av föreskrifterna i den nuvarande lagstiftningen återfinns inte i förslaget till ny lagstiftning. Bland de regler som föreslås

bli utmönstrade kan nämnas begränsningar i utlänningsars rätt att bedriva sändningar, begränsningar av sändningsområdets storlek, begränsningar i nätinnehavares rätt att bedriva egensändningar, begränsningar i möjligheter att koppla samman olika kabelnät eller att blanda olika slags innehåll i samma kanal, möjligheter att förbjuda vidaresändning av satellitkanaler samt reglerna om avgifter i lokala kabelsändningar. Även vissa ordningsföreskrifter med nära anknytning till den nuvarande tillståndsprövningen föreslås utgå.

I likhet med den nuvarande lagstiftningen föreslås den nya lagen innehålla en förpliktelse för nätinnehavare att se till att de boende i anslutna fastigheter på ett tillfredsställande sätt kan ta emot sådana eter-sändningar till allmänheten som sker med stöd av radiolagen. Bestämmelsen rör i praktiken Sveriges Television och den föreslagna tredje TV-kanalen. Bestämmelsen gäller dock inte för vanliga centralantennanläggningar.

Vidare föreslås att den nya lagen skall stadga en skyldighet för nätinnehavare att tillhandahålla utrymme för sändningar från ett lokalt kabelsändarföretag med bred lokal förankring. Kabelnämnden bestämmer mot vilket företag skyldigheten skall gälla.

Det föreslås även i fortsättningen finnas möjlighet att meddela tidsbegränsat förbud mot fortsatta egensändningar om sändningarna vid upprepade tillfällen har innehållit program som utgör olaga våldsskildring eller hets mot folkgrupp, om de vid upprepade tillfällen har innehållit pornografi eller om de har varit ensidigt inriktade på våldsskildringar.

Det föreslås bli tillåtet att sända reklam mot vederlag och program mot betalning även i egensändningar. Sådana sändningar får dock endast förekomma under särskilt markerad annonstid. Reglerna för annonser i TV-sändningar föreslås i väsentliga delar överensstämma med de som enligt radiolagen gäller för den trådlösa televisionen. För ljudradiosändningar föreslås mindre omfattande regler.

Ett sådant lokalt kabelsändarföretag till vilket nätinnehavaren är skyldig att tillhandahålla utrymme utan ersättning, föreslås dock inte få rätt att sända reklam.

S.k. sponsrade program föreslås få sändas, förutsatt att namnet på den som har bekostat programmet anges i början och slutet av programmet.

I fråga om lagen (1981:508) om radiotidningar föreslås att kravet på tillstånd att sända radiotidningar i tråd upphävs. I fråga om radiotidningar föreslås även att beslut om rätt att sända sådana tidningar i rundradiosändning får överklagas till kammarrätt. Därmed uppfylls yttrandefrihetsgrundlagens föreskrifter om tillgång till domstolsprövning.

Vissa följdändringar föreslås också i radiolagen (1966:755), lagen (1978:487) om pliktexemplar av skrifter och ljud- och bildupptagningar samt lagen (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram.

Lagförslagen föreslås träda i kraft samtidigt som yttrandefrihetsgrundlagen, dvs. den 1 januari 1992.

Propositionens lagförslag

1 Förslag till

Lag om kabelsändningar till allmänheten

Inledande föreskrifter

1 § I denna lag finns föreskrifter om trådsändningar av radioprogram till allmänheten som når fler än 100 bostäder (kabelsändningar). Vidare finns föreskrifter om skyldigheter för innehavare av kabelnät där sådana sändningar bedrivs. Lagen gäller dock inte en sändning som helt överensstämmer med en sådan sändning som avses i 5 § radiolagen (1966:755) och som sänds samtidigt med denna.

2 § I lagen förstås med radiosändning, trådsändning, radioprogram och reklam detsamma som i radiolagen (1966:755). Vidare förstås med

kabelnät: anläggning för kabelsändningar,

kanal: det genom frekvensangivelse eller på annat därmed jämförligt sätt särskilt bestämda utrymme i ett kabelnät som behövs för sändning av radioprogram,

vidaresändning: samtidig och oförändrad återutsändning av en sändning,

egensändning: sändning av annat slag än vidaresändning,

annonstid: sändningstid som inleds och avslutas av en särskild signatur som markerar att den som sänder under den angivna tiden i huvudsak gör detta på uppdrag av andra.

3 § Vid egensändning i television skall den särskilda signatur som inleder och avslutar annonstiden bestå av både ljud och bild.

4 § Bestämmelserna i yttrandefrihetsgrundlagen gäller inte för sådana egensändningar i tråd av radioprogram som når högst 100 bostäder. Reglerna i 1 kap. 2 och 3 §§ yttrandefrihetsgrundlagen gäller dock även för sådana sändningar.

5 § För prövning av vissa frågor om kabelsändningar skall det finnas en för hela landet gemensam kabelnämnd.

Nätinnehavarens skyldigheter

6 § Var och en som äger eller annars förfogar över ett kabelnät, där det bedrivs sändningar av annat slag än vidaresändning från sändare på jordytan, är skyldig att

1. se till att de boende i fastigheter som är anslutna till hans kabelnät på ett tillfredsställande sätt kan ta emot sådana sändningar som sänds med stöd av 5 § radiolagen (1966:755) och som är avsedda att tas emot i området, och

2. kostnadsfritt tillhandahålla en kanal i sitt kabelnät i varje kommun, där han har ett sådant nät, för egensändningar av televisionsprogram från ett eller flera av kabelnämnden utsedda företag (lokala kabelsändarföretag).

Om det finns särskilda skäl, får kabelnämnden medge undantag från skyldigheterna enligt första stycket.

Lokalt kabelsändarföretags skyldigheter m.m.

7 § Ett lokalt kabelsändarföretag skall vara en sådan svensk juridisk person som har bildats för att bedriva lokala kabelsändningar och som kan antas låta olika intressen och meningsriktningar komma till tals i sin verksamhet.

Ett lokalt kabelsändarföretag skall i sin sändningsverksamhet sträva efter vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet.

Kabelnämndens förordnande av lokala kabelsändarföretag enligt 6 § första stycket 2 skall avse högst tre år.

Reklam m.m. i egensändning

8 § Den som bedriver sändningsverksamhet får inte i en egensändning mot vederlag eller annars på ett otillbörligt sätt gynna ett kommersiellt intresse. Om ett program helt eller delvis har bekostats av någon annan än den som bedriver sändningsverksamheten, skall detta anges på lämpligt sätt i början och i slutet av programmet.

Föreskrifterna i första stycket gäller inte vad som sänds under annonstid.

9 § Reklam mot vederlag och program mot betalning får endast sändas under annonstid.

Lokala kabelsändarföretag får inte sända reklam.

10 § Av en annons som sänds under annonstid skall det framgå i vems intresse sändningen sker.

I annonser som sänds mot betalning eller annat vederlag får det inte uppträda personer som spelar en framträdande roll i radioprogram som huvudsakligen handlar om nyheter eller nyhetskommentarer.

11 § En annons med reklam som sänds under annonstid i en televisionssändning får inte syfta till att fänga uppmärksamheten hos barn under 12 år.

I annonser med reklam som sänds under annonstid i en televisionssändning får det inte uppträda personer eller figurer som spelar en framträdande roll i televisionsprogram som huvudsakligen vänder sig till barn under 12 år.

12 § Av en programtjänsts sändningstid per dygn får högst tio procent avse annonser under annonstid. För televisionssändningar beräknas denna andel särskilt för tiden mellan kl. 18.00 och 24.00.

Inom en sändningstid av en timme mellan hela klockslag får annonser förekomma under högst åtta minuter eller, i rena undantagsfall, tio minuter.

Prop. 1991/92:53

13 § Annonstiden vid ett givet tillfälle får inte understiga en minut, sedan sändningstiden för den särskilda signaturen har frånräknats.

14 § Annonser under annonstid i en televisionssändning skall sättas in mellan programmen. Annonser med reklam får dock inte förekomma under annonstiden omedelbart före eller efter ett televisjonsprogram som huvudsakligen vänder sig till barn under 12 år.

Utan hinder av första stycket första meningen får annonser avbryta ett program, om de sätts in

1. i pauser i sportprogram, där det förekommer längre pauser, eller i pauser för publiken,

2. mellan delar i program, som består av olika avslutade delar och där varje del som föregås eller följs av annonser varar minst 20 minuter; annonser med reklam får dock inte förekomma under annonstiden omedelbart före eller efter en del av programmen som huvudsakligen vänder sig till barn under 12 år.

15 § Vad som föreskrivs i 8-14 §§ gäller inte annonser och liknande meddelanden i sökbar text-TV.

Annonsmaterial i radiotidningar enligt lagen (1981:508) om radiotidningar får sändas på de villkor som föreskrivs i 4 § samma lag.

Ingripanden m.m.

16 § På talan av justitiekanslern får domstol meddela den som bedriver sändningsverksamhet förbud mot egensändning om det i sådan sändning

1. vid upprepade tillfällen har visats rörliga bilder med skildringar av sexuellt våld eller tvång eller med närgångna eller utdragna skildringar av grovt våld mot människor eller djur, samt sändningarna inte har varit försvarliga med hänsyn till syftet och sammanhanget samt omständigheterna i övrigt,

2. vid upprepade tillfällen annars förekommit sändningar av pornografiska bilder eller om utbudet varit ensidigt inriktat på våldsskildringar, eller

3. vid upprepade tillfällen har sänts program varigenom någon har uttryckt hot mot eller missaktning för en folkgrupp eller annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung eller trosbekännelse.

Sändningsförbud får meddelas endast om det med hänsyn till gärningarnas art och sändningarnas karaktär och inriktning är godtagbart från yttrande- och informationsfrihetssynpunkt.

Ett sändningsförbud skall gälla under högst ett år från det domen vinner laga kraft. Domstolen får förordna att en dom om sändningsförbud skall gälla även om den överklagas.

17 § Ett sändningsförbud som överträds får på talan av justitiekanslern förlängas med högst ett år. Om flera förlängningar sker får den sammanlagda tiden för förlängning inte vara mer än ett år. Talan om förlängning skall väckas innan förbudstiden har gått ut.

18 § Domstolen skall översända en kopia av en dom som innehåller ett sändningsförbud enligt 16 § eller en förlängning enligt 17 § till kabelnämnden. Domen skall översändas så snart den vunnit laga kraft, eller, när domen skall gälla även om den överklagas, samma dag som den meddelas.

19 § Den som överträder ett sändningsförbud skall dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

20 § I fråga om rättegången i mål om sändningsförbud enligt 16 § och om förlängning av sådant förbud enligt 17 § skall bestämmelserna om yttrandefrihetsmål i 9 kap. 1 § yttrandefrihetsgrundlagen och lagen (1991:000) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden tillämpas.

Om justitiekanslerns talan om sändningsförbud eller förlängning av sådant förbud bifalls, skall motparten ersätta kostnader som enligt rättsens beslut har utgått av allmänna medel endast om det finns särskilda skäl.

21 § Kabelnämnden får förelägga den som bryter mot 3 §, 6 § första stycket eller mot 8-14 §§ eller 15 § andra stycket, att följa bestämmelserna. Föreläggandet får förenas med vite.

Om ett vite genom dom som vunnit laga kraft, har dömts ut mot ett lokalt kabelsändarföretag för brott mot 9 § andra stycket och företaget därefter åter brutit mot bestämmelsen, får kabelnämnden återkalla förordnandet för företaget som lokalt kabelsändarföretag. När ett förordnande återkallas får kabelnämnden bestämma en tid om högst ett år inom vilket företaget inte kan ges ett nytt förordnande.

Övriga bestämmelser

22 § Kabelnämnden består av en ordförande, en vice ordförande och fem andra ledamöter. Ordföranden och vice ordföranden skall vara eller ha varit ordinarie domare.

23 § Den som enligt 5 kap. 3 § lagen (1991:000) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden är skyldig att ombesörja och bevara inspelning av en egensändning skall på uppmaning av kabelnämnden lämna nämnden sådan inspelning. Om han inte rättar sig efter en sådan uppmaning, får nämnden förelägga vite.

24 § Kabelnämndens beslut enligt denna lag får överklagas hos kammarrätten.

Prop. 1991/92:53

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1992, då lagen (1985:677) om lokala kabelsändningar och lagen (1985:1061) om avgifter i ärenden om lokala kabelsändningar skall upphöra att gälla.

De tillstånd till egensändningar som kabelnämnden har lämnat lokala kabelsändarföretag med stöd av 5 § 2 och 7 § andra stycket lagen (1985:677) om lokala kabelsändningar skall anses avse förordnande som lokalt kabelsändarföretag enligt denna lag och ha den giltighetstid som anges i besluten.

2 Förslag till Lag om ändring i radiolagen (1966:755)

Prop. 1991/92:53

Härigenom föreskrivs att 5, 5 a, 6, 17–19 och 22 §§ radiolagen (1966:755)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

För rätt att här i landet sända radioprogram i rundradiosändning krävs tillstånd av regeringen.

För rätt att här i landet sända radioprogram i trådsändning krävs tillstånd av regeringen, om sändningen sker till bostäder och når fler än 100 bostäder.

Tillstånd ges för viss tid.

Varje innehavare av tillstånd enligt första eller andra stycket (programföretag) avgör ensam vad som skall förekomma i en sändning som företaget anordnar med stöd av tillståndet. Härvid skall programföretaget iaktta föreskrifterna i 6 och 7 §§ samt 17 § andra stycket. I fråga om vad som sänds under annonstid i televisionen skall programföretaget också iaktta föreskrifterna i 8–15 §§.

Tillstånd ges för viss tid.

Varje tillståndshavare (programföretag) avgör ensam vad som skall förekomma i de sändningar som anordnas med stöd av tillståndet. Härvid skall programföretaget iaktta föreskrifterna i 6 och 7 §§ samt 17 § andra stycket. I fråga om vad som sänds under annonstid i televisionen skall programföretaget också iaktta föreskrifterna i 8–15 §§.

5 a §

Radioprogram i rundradiosändning som har tagits emot i centralantennanläggning får utan särskilt tillstånd sändas vidare till mottagare inom fastighet som är ansluten till anläggningen.

Om rätt att sända ljudradioprogram i vissa lokala rundradiosändningar finns särskilda föreskrifter i närradiolagen (1982:459).

¹ Lagen omtryckt 1991:1066.

Om rätt att sända radiotidningar finns föreskrifter i lagen (1981:508) om radiotidningar.

Om rätt att sända radioprogram i lokala trådsändningar till bostäder finns särskilda föreskrifter i lagen (1985:677) om lokala kabelsändningar.

Om rätt att sända radiotidningar i *rundradiosändning* finns föreskrifter i lagen (1981:508) om radiotidningar.

Om rätt att från radiosändare sända vidare televisionsprogram i radio- eller trådsändning från Finland finns särskilda föreskrifter i lagen (1986:3) om rundradiosändning av finländska televisionsprogram.

6 §

Programföretags rätt på grund av tillstånd enligt 5 § *första eller andra stycket* skall utövas opartiskt och sakligt. Därvid skall beaktas att en vidsträckt yttrandefrihet och informationsfrihet skall råda i ljuddradion och televisionen.

Programföretags rätt på grund av tillstånd enligt 5 § skall utövas opartiskt och sakligt. Därvid skall beaktas att en vidsträckt yttrandefrihet och informationsfrihet skall råda i ljuddradion och televisionen.

Programföretaget får inte i programverksamheten mot vederlag eller annars på ett otillbörligt sätt gynna ett kommersiellt intresse. Programföretaget får dock i fråga om någon som har bekostat ett program helt eller delvis lämna uppgift om vem bidragsgivaren är.

Programverksamheten skall som helhet präglas av det demokratiska statsskickets grundidéer samt principen om alla människors lika värde och den enskilda människans frihet och värdighet.

Föreskrifterna i första och andra styckena gäller inte vad som sänds under annonstid i televisionen eller annonser och liknande meddelanden i sökbar text-TV.

17 §

Radionämnden övervakar genom granskning i efterhand om ett programföretags rätt på grund av tillstånd enligt 5 § *första eller andra stycket* utövas i enlighet med denna lag och avtalet mellan regeringen och företaget.

Radionämnden övervakar genom granskning i efterhand om ett programföretags rätt på grund av tillstånd enligt 5 § utövas i enlighet med denna lag och avtalet mellan regeringen och företaget.

Om det har bestämts i avtalet mellan regeringen och programföretaget, skall företaget sända redogörelse för beslut av radionämnden, i vilket företaget förklarats ha brutit mot bestämmelser i denna lag eller i avtalet mellan regeringen och företaget.

Radionämnden består av en ordförande och sex andra ledamöter. För ledamöterna finns ersättare till det antal regeringen bestämmer. En av ledamöterna eller ersättarna skall vara vice ordförande. Ordföranden och vice ordföranden skall vara eller ha varit ordinarie domare.

Regeringen meddelar närmare föreskrifter om radionämndens verksamhet.

18 §

Ett programföretag skall på uppmaning av radionämnden tillställa nämnden en sådan upptagning av ett program som avses i 10 § första stycket radioansvarighetslagen (1966:756). Om programföretaget inte rättar sig efter en sådan uppmaning, får nämnden förelägga vite.

Ett programföretag skall på uppmaning av radionämnden tillställa nämnden en sådan upptagning av ett program som avses i 5 kap. 3 § lagen (1991:00) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden. Om programföretaget inte rättar sig efter en sådan uppmaning, får nämnden förelägga vite.

19 §

Myndigheter och andra allmänna organ får inte i förväg granska eller föreskriva förhandsgranskning av radiosändningars innehåll och ej heller förbjuda en radiosändning på grund av dess innehåll. Detsamma gäller i fråga om trådsändningar.

I fråga om trådsändningar för visning av filmer och videogram vid allmän sammankomst eller offentlig tillställning gäller dock sådant förbud som avses i första stycket endast om

1. sändningen är en vidaresändning av en *rundradiosändning* eller av en sändning från en satellit i *fast trafik* eller

2. sändningen är en egensändning som också sker till bostäder med stöd av tillstånd enligt 5 § andra stycket eller i enlighet med bestämmelserna i lagen (1985:677) om lokala kabelsändningar.

I fråga om trådsändningar för visning av filmer och videogram vid allmän sammankomst eller offentlig tillställning gäller dock sådant förbud som avses i första stycket endast om

1. sändningen är en vidaresändning av en sändning från en satellit eller annars av en *rundradio-sändning* eller

2. sändningen är en egensändning i enlighet med bestämmelserna i lagen (1991:000) om kabelsändningar till allmänheten.

Med vidare-sändning och egen-sändning förstås i denna paragraf detsamma som i *lagen om lokala kabelsändningar*.

Med vidare-sändning och egen-sändning förstås i denna paragraf detsamma som i *lagen om kabelsändningar till allmänheten*.

Bestämmelserna i första och andra styckena hindrar inte förhandsgranskning eller sändningsförbud i fråga om bild som återger Sverige eller del därav och som innehåller upplysning av betydelse för rikets svar.

I fråga om andra trådsändningar för visning av filmer och videogram vid allmän sammankomst eller offentlig tillställning än sådana som avses i andra stycket gäller föreskrifterna i *lagen* (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram.

I fråga om marknadsföring gäller föreskrifterna i marknadsföringslagen (1975:1418), *lagen* (1978:763) med vissa bestämmelser om marknadsföring av alkoholdrycker, *lagen* (1978:764) med vissa bestämmelser om marknadsföring av tobaksvaror och produktsäkerhetslagen (1988:1604).

22 §

Till böter dömes den som

1. underlåter att fullgöra anmälningsskyldighet som avses i 20 § första eller andra stycket, eller

2. uppsåtligen eller av oaktsamhet lämnar ofullständigt eller oriktig uppgift i anmälan som avses i 20 § första eller andra stycket, om ej gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

Till böter, högst femhundra kronor, dömes den som bryter mot föreskrifterna i 3 § andra stycket eller 3 a § första eller andra stycket. Detsamma gäller den som vid fullgörande av ersättningsskyldighet som avses i 20 § tredje stycket uppsåtligen eller av oaktsamhet lämnar oriktig uppgift, om ej gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

Till böter dömes den som

1. underlåter att fullgöra anmälningsskyldighet som avses i 20 § första eller andra stycket, eller

2. uppsåtligen eller av oaktsamhet lämnar ofullständigt eller oriktig uppgift i anmälan som avses i 20 § första eller andra stycket, om ej gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

Till penningböter döms den som bryter mot föreskrifterna i 3 § andra stycket eller 3 a § första eller andra stycket. Detsamma gäller den som vid fullgörande av ersättningsskyldighet som avses i 20 § tredje stycket uppsåtligen eller av oaktsamhet lämnar oriktig uppgift, om *inte* gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1992. Genom *lagen* upphävs *lagen* (1991:294) om ändring i *radiolagen* (1966:755).

Lag om ändring i lagen (1981:508) om radiotidningar

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1981:508) om radiotidningar¹ dels att 2 och 7 §§ skall ha följande lydelse, dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 9 §, av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*2 §²

Radiotidningar får inte sändas i rundradiosändning eller i trådsändning som når fler än 100 bostäder utan tillstånd av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Med rundradiosändning och trådsändning avses detsamma som i radiolagen (1966:755).

Radiotidningar får inte sändas i rundradiosändning utan tillstånd av taltidningsnämnden.

Med rundradiosändning avses detsamma som i radiolagen (1966:755).

I lagen (1991:000) om kabelsändningar till allmänheten finns bestämmelser om trådsändningar av radiotidningar som når fler än 100 bostäder.

7 §³

Ett tillstånd att sända en radiotidning kan återkallas, om den som har fått tillståndet bryter mot denna lag eller mot villkor som avses i 5 §.

Beslut om återkallelse av tillstånd får överklagas hos kammarrätten, om beslutet meddelas av en annan myndighet än regeringen.

Ett tillstånd att sända en radiotidning kan återkallas, om den som har fått tillståndet bryter mot denna lag eller mot villkor som avses i 5 §. *Ett sådant beslut meddelas av taltidningsnämnden.*

9 §

Beslut av taltidningsnämnden enligt 2 och 7 §§ får överklagas hos kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1992.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1983:495.

² Senaste lydelse 1986:1214.

³ Senaste lydelse 1988:580.

Lag om ändring i lagen (1978:487) om pliktexemplar av skrifter och ljud- och bildupptagningar

Härigenom föreskrivs att 11 § lagen (1978:487) om pliktexemplar av skrifter och ljud- och bildupptagningar skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §¹

I fråga om ljudradio- och televisionsprogram, som avses i 1 § radioansvarighetslagen (1966:756), skall programföretaget till arkivet för ljud och bild lämna ett pliktexemplar i form av en sådan upptagning som programföretaget skall göra enligt 10 § första stycket nämnda lag. Pliktexemplaret skall lämnas inom en månad från den dag då programföretagets skyldighet att bevara upptagningen upphörde.

I fråga om ljudradio- och televisionsprogram, som svenskt programföretag får sända med stöd av tillstånd enligt 5 § radiolagen (1966:755) eller som genom satellit-sändning som utgår från Sverige förmedlas till allmänheten från svenskt programföretag, skall programföretaget till arkivet för ljud och bild lämna ett pliktexemplar i form av en sådan upptagning som programföretaget skall göra enligt 5 kap. 3 § lagen (1991:000) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden. Pliktexemplaret skall lämnas inom en månad från den dag då programföretagets skyldighet att bevara upptagningen upphörde.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1992.

¹ Senaste lydelse 1991:144.

Lag om ändring i lagen (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Från granskningsplikt enligt denna lag undantas filmer och videogram som

1. sänds i radiosändning,
2. sänds i trådsändning om sändningen är en vidareändning av en *rundradiosändning eller av en sändning från en satellit i fast trafik* eller om sändningen är en egensändning *som också sker till bostäder med stöd av tillstånd enligt 5 § andra stycket radiolagen (1966:755) eller i enlighet med bestämmelserna i lagen (1985:677) om lokala kabelsändningar*,

3. utgör reklam för vara eller tjänst,

4. visas vid varumässa, utställning eller sportevenemang, om inte själva visningen utgör en allmän sammankomst,

5. visas inom ett museum som ett led i museets normala utställningsverksamhet och är en dokumentär framställning.

Från granskningsplikt enligt denna lag undantas filmer och videogram som

1. sänds i radiosändning,
2. sänds i trådsändning om sändningen är en vidareändning av en sändning från en satellit *eller annars av en rundradiosändning* eller om sändningen är en egensändning i enlighet med bestämmelserna i *lagen (1991:000) om kabelsändningar till allmänheten*,

3. utgör reklam för vara eller tjänst,

4. visas vid varumässa, utställning eller sportevenemang, om inte själva visningen utgör en allmän sammankomst,

5. visas inom ett museum som ett led i museets normala utställningsverksamhet och är en dokumentär framställning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1992.

¹ Senaste lydelse 1991:148.

Lag om ändring i lagen (1991:000) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 7 § lagen (1991:000) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse¹

Föreslagen lydelse

5 kap.

7 §

I närradiolagen (1982:459) finns ytterligare bestämmelser om skyldighet att tillhandahålla inspelningar av radioprogram.

I närradiolagen (1982:459) och i lagen (1991:000) om kabelsändningar till allmänheten finns ytterligare bestämmelser om skyldighet att tillhandahålla inspelningar av radioprogram.

I lagen (1978:487) om pliktexemplar av skrifter och ljud- och bildupptagningar finns bestämmelser om skyldighet att lämna skrifter och upptagningar till bibliotek eller till arkivet för ljud och bild.

¹ Lydelse enligt prop. 1990/91:179.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 7 november 1991

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden B. Westerberg, Friggebo, Johansson, Laurén, Hörnlund, Olsson, Svensson, af Ugglas, Dinkelspiel, Thurdin, Hellsvik, Wibble, Björck, Davidson, Lundgren, Unckel, P. Westerberg, Ask

Föredragande: statsrådet Friggebo

Proposition med förslag till ny lagstiftning för kabelsändningar m.m.

1 Inledning

Riksdagen har antagit förslaget till yttrandefrihetsgrundlag (prop. 1990/91:64, KU1991/92:1, rskr 2). Den nya grundlagen träder i kraft den 1 januari 1992. Nu gällande kabellagstiftning är inte förenlig med yttrandefrihetsgrundlagen. En djupgående principiell skillnad föreligger däri att medan kabellagen utgår från att tillstånd fordras för kabelsändningar, stadgar yttrandefrihetsgrundlagen rätt för var och en att sända radioprogram i tråd. Även i andra hänseenden har förutsättningarna förändrats med den nya grundlagen. Sammantaget medför de nya förutsättningar som följer av yttrandefrihetsgrundlagen att den nuvarande kabellagen bör ersättas av ny lagstiftning.

I promemorian (Ds 1991:42) Ny lagstiftning om kabelsändningar, som har utarbetats inom utbildningsdepartementet, har framlagts förslag till sådana lagändringar som skall bringa kabellagstiftningen i överensstämmelse med den nya grundlagen. I promemorian understryks att förslaget endast syftar till en temporär lösning av lagstiftningsfrågan, nämligen till dess beslut i sedvanlig ordning har fattats med anledning av ett förslag av radiolagsutredningen.

Promemorian har remissbehandlats. Till protokollet i detta ärende bör fogas promemorians lagförslag som *bilaga 1* samt en förteckning över remissinstanserna och en sammanställning av remissyttrandena som *bilaga 2*.

Regeringen beslutade den 12 september 1991 att inhämta lagrådets yttrande över förslag till lag om kabelsändningar, förslag till ändring i radiolagen och vissa andra lagar. Förslagen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 3*.

Lagrådet lämnade i yttrande den 19 september 1991 förslagen utan erinran. Lagrådets yttrande bör fogas till protokollet som *bilaga 4*. Lagrådets granskning har lett till vissa redaktionella ändringar.

Det förslag som nu läggs fram för riksdagen innehåller en väsentlig förändring i förhållande till det av lagrådet granskade förslaget. Sålunda föreslås här inte något generellt förbud för reklam i egensändningar. Reklamförbud kvarstår bara för sådana lokala kabelsändarföretag som skall ges sändningsutrymme utan avgift till nätägaren. För reklamsändningar föreslås regler som är utformade med utgångspunkt i de regler som har beslutats för en marksänd TV-kanal (se prop. 1990/91:149). Dessa regler har granskats av lagrådet. Det bör här påpekas att förslaget även i denna del utgör endast en temporär lösning. Också förslaget i 17 § radiolagen angående radionämndens sammansättning är en nyhet i förhållande till lagrådsremissen. Det innebär dock endast att bestämmelsen som tidigare haft förordnings form nu överförs till lag. Med hänsyn till det anförda och till att det är angeläget att lagstiftningsärendets behandling inte fördröjs, anser jag att en förnyad lagrådsgranskning bör kunna underlåtas.

2.1 Satellitsändningarnas utveckling

Utbyggnaden av kabelnät till hushållen tog fart efter det att satelliter i början av 1980-talet började användas för att sända TV-program till allmänheten i Europa.

En telesatellit förstärker en radiosignal från en sändare på jordytan och sänder den tillbaka till jorden. Signalen från satelliten kan tas emot inom ett mycket stort område. Eftersom satellitsignalen är svag krävs känsliga mottagare och stora antenner, som vanligen är utformade som en skål eller tallrik ("parabolantenn").

De satelliter som används för TV-överföringar till allmänheten är av den geostationära typen, dvs. de roterar runt jorden i en bana som ligger ca 36 000 km över ekvatorn. En satellit som rör sig i denna bana i jordrotationens riktning befinner sig alltid över samma punkt på jordytan. Det gör att en mottagningsantenn lätt kan riktas mot satelliten.

Telesatelliter kan delas in efter sin tekniska beskaffenhet eller sitt användningsområde. Någon klar och allmänt vedertagen indelningsgrund finns inte, utan olika indelningar används i olika sammanhang.

Den internationella telekonventionen och det till konventionen hörande s.k. radioreglementet innehåller föreskrifter om tilldelning av radiofrekvenser för olika ändamål, bl.a. hur radiofrekvensspektrum skall få användas för olika slags satellittjänster. För detta ändamål skiljer man bl.a. mellan fast satellittrafik, "Fixed-Satellite Service", och satellitrundradio, "Broadcasting-Satellite Service".

Fast satellittrafik innefattar satellittrafik mellan markstationer med bestämd belägenhet. Även sändningar till satelliter räknas som fast satellittrafik.

Med satellitrundradio avses sändningar från satelliter som är avsedda för direkt mottagning av den stora allmänheten. Med direkt mottagning avses i radioreglementet både individuell mottagning och mottagning i gemensamma anläggningar.

I radioreglementet finns bestämmelser om att vissa frekvensband är avsedda för fast satellittrafik och andra för satellitrundradio. Det finns också regler för vilka procedurer som skall följas då någon avser att börja utnyttja satelliter för olika ändamål. Det har emellertid visat sig att satelliterna inte alltid används enbart för det ändamål för vilket det utnyttjade frekvensbandet är avsett.

De viktigaste telesatellitssystemen är de som ägs av mellanstatliga organisationer. Sverige är medlem i den världsomspännande organisationen Intelsat (International Telecommunications Satellite Organization) och i den europeiska satellitorganisationen Eutelsat (European Telecommunication Satellite Organization).

Det finns även satelliter som ägs av enskilda stater eller av privata företag.

De första telesatelliterna i reguljär drift togs i bruk år 1964. Dessa satelliter användes för överföring av teletrafik och TV-program över stora avstånd, t.ex. mellan olika kontinenter. Mottagare av TV-sändningarna var nationella radioföretag som använde programmen i sina vanliga rundradiosändningar. Några planer på att använda satelliterna för att överföra TV-program till enskilda kabelnät fanns inte vid denna tid.

I Europa inleddes sändningar av TV-program via satellit till kabelnät i början av 1980-talet. Fram till början av år 1989 användes i huvudsak satelliter ägda av Eutelsat eller Intelsat. Dessa satelliter sände med låg effekt i frekvensband som är avsedda för fast satellittrafik. Den mottagningsutrustning som krävs är förhållandevis skrymmande och dyrbar. Sändningarna utnyttjades därför i första hand av kabelnät där många anslutna hushåll kunde dela på kostnaden för mottagaren. Det förekom emellertid också att enskilda hushåll skaffade utrustning för att kunna ta emot programmen.

I slutet av 1980-talet skedde ett generationsskifte i fråga om satelliter. De tidigare satelliterna med ca 20 W sändareffekt ersattes med nya som har högre effekt, ca 50 W. Dessa s.k. medeleffektsatelliter kan sända TV-program som kan tas emot med billigare och mer lätthanterlig utrustning. Sändningarna blir därmed lätt tillgängliga även för små centralantennanläggningar och enskilda hushåll. Medeleffektsatelliterna sänder i frekvensband som är avsedda för fast satellittrafik, men de är helt eller huvudsakligen avsedda för TV-distribution till kabelnät och enskilda hushåll.

Den första medeleffektsatelliten i Europa var Astra I, som ägs av ett privat konsortium i Luxemburg. Denna satellit togs i bruk under våren 1989. Därefter har flera medeleffektsatelliter tillkommit. För närvarande sänds de allra flesta TV-program, som har intresse för den svenska publiken, över sådana satelliter.

De satelliter som är särskilt avsedda för satellitrundradio kallas även direktsändande satelliter eller DBS-satelliter efter förkortningen för "Direct Broadcasting Satellite".

Vid en internationell konferens år 1977 fattades beslut om frekvenser och positioner i den s.k. geostationära satellitbanan för sådana satelliter. Huvudprincipen är att varje stat tilldelas en banposition och fem sändningsfrekvenser samt att sändningarna skall vara avsedda att, så långt det är praktiskt möjligt, endast täcka det egna landet. Undantag från principen om nationell täckning gjordes för bl.a. Danmark, Finland, Norge och Sverige, som tillsammans disponerar fyra frekvenskanaler för s.k. östnordisk täckning.

Det finns nu ca ett halvdussin rundradiosatelliter i bruk över Europa. En av dessa är den svenska Tele-X.

För närvarande sänds ett 80-tal TV-programkanaler ut från satellit över Europa.

I Sverige sättes utbyggnaden av kabelnät för vidareförmedling av program från satelliter igång i mindre skala under år 1984. Därefter har utbyggnadstakten ökat. Enligt uppgift från kabelnämnden kunde den 1 juli 1991 ca 1,6 miljoner bostäder nås av satellitförmedlingar från kabelnät med tillstånd (se följande avsnitt). Det motsvarar ca 40 % av de svenska hushållen. Vid sidan av de nät som omfattas av kabelnämndens statistik finns bl.a. mindre nät som omfattar högst 100 bostäder. Antalet hushåll som är anslutna till sådana nät eller till anläggningar för enskild mottagning av satellitförmedlingar kan uppskattas till några hundra tusen. Marknaden för kabelnät domineras av televerket, som svarar för ca 65 % av de anslutna bostäderna. Det näst största företaget är Kabelvisionen med 16 % marknadsandel.

Förutom att användas till vidareförmedling av TV- och ljudradioprogram kan kabelnäten också utnyttjas för ursprungliga förmedlingar, s.k. egensändningar. Det finns för närvarande s.k. lokala kabelsändningsföretag på 23 orter.

2.3 Lagstiftningen om lokala kabelsändningar

Lagstiftningen om lokala kabelsändningar behandlar vidareförmedling av programkanaler från satelliter i fast trafik och egensändningar i kabelnät som når fler än 100 bostäder. Reglerna gäller bl.a. skyldighet att se till att bostäder i anslutna fastigheter nås av vissa rundradiosändningar och att bereda utrymme för vissa egensändningar, samt programmets innehåll. De viktigaste reglerna finns i lagen (1985:677) om lokala kabelsändningar, den s.k. kabellagen, och i lagen (1985:1057) om ansvarighet för lokala kabelsändningar (kabelansvarighetslagen). Dessa lagar trädde i kraft den 1 januari 1986 och avlöste en tidigare provisorisk reglering.

För lokala kabelsändningar, enligt kabellagens definition lokala trådsändningar av radioprogram som når fler än 100 bostäder, behövs tillstånd om det inte är frågan om vidareförmedling av rundradiosändningar. Tillstånd kan avse satellitförmedling, dvs. vidareförmedling av programkanaler från satelliter i fast trafik, eller egensändningar, som definieras som förmedling av annat slag än vidareförmedling. Frågor om lokala kabelsändningar prövas av en för hela landet gemensam statlig kabelnämnd, som också skall ha tillsyn över verksamheten.

Tillstånd till satellitförmedling kan ges till nätinnehavare eller till lokala kabelsändningsföretag. Med lokalt kabelsändningsföretag menas en svensk juridisk person som har bildats för att bedriva lokala kabelsändningar och i vilken ingår företrädare för olika intressen och meningsriktningar inom tillståndsområdet. Tillstånd till egensändningar kan ges till ett lokalt kabelsändningsföretag. Nätinnehavare och lokala kabelsändningsföretag kan emellertid också få tillstånd att upplåta kanaler åt andra för egensändningar. Däremot kan nätinnehavare inte få tillstånd att själva bedriva egensändningar.

Varje tillstånd avser ett begränsat område, som får omfatta högst en kommun. Om det finns särskilda skäl får dock ett tillstånd omfatta ett större område. Tillstånden meddelas för högst tre år.

Den som har fått tillstånd till satellitsändningar eller till upplåtelse av kanaler är skyldig att se till att de boende i fastigheter som ansluts till kabelnätet på ett tillfredsställande sätt kan ta emot radioprogram som sänds med stöd av 5 § första stycket radiolagen och som vid tillståndspe-riodens början är avsedda att tas emot inom tillståndsområdet. Bestäm-melsen innebär att skyldigheten omfattar sändningarna från Sveriges Radio-koncernen. Även den nya tredje TV-kanal som enligt riksdagens beslut (prop. 1990/91:149, KU39, rskr. 370) får inleda sändningar i Sve-rige skulle omfattas. Däremot gäller skyldigheten inte för andra rundra-diosändningar, t.ex. närradion.

En nättinnehavare som har fått tillstånd att sända är vidare skyldig att kostnadsfritt tillhandahålla en kanal i kabelnätet för det lokala kabelsän-darföretagets egensändningar av televisionsprogram. Undantag kan med-ges för kabelnät med liten kanalkapacitet.

Vissa regler syftar till att slå vakt om egensändningarnas lokala ka-raktär, bl.a. genom att motverka nätverksbildning. Det är inte tillåtet att sända satellitsändningar och egensändningar i samma kanal eller i en kanal där det också förekommer vidaresändningar av rundradiopro-gram. Det är inte heller tillåtet att i en egensändning inom ett tillstånds-område vidaresända ett radioprogram som vid samma tillfälle vidare-sänds inom ett annat tillståndsområde utanför kommunen.

Ett tillstånd till satellitsändningar innebär rätt att vidaresända pro-gramkanaler från satelliterna. Det förekommer alltså inte någon för-handsprövning innan en viss kanal får sändas ut i kabelnäten. Däremot finns möjlighet att för en tid av högst ett år förbjuda fortsatt vidaresänd-ning av en viss programkanal om innehållet står i strid med den svenska lagstiftningen vad gäller pornografi, våldsskildringar eller rashets samt reklam som riktas särskilt mot Sverige.

För egensändningar finns möjlighet att för en tid av högst ett år åter-kalla sändningstillståndet eller att förordna att den som sänder i upplå-ten kanal skall upphöra med sändningarna. En förutsättning för detta är att sändningarnas innehåll har överskridit reglerna om pornografi, våldsskildringar eller rashets samt reklam och s.k. sponsring.

Återkallelse av tillstånd kan också användas som påföljd vid överträ-delse av vissa andra bestämmelser i kabellagen.

Beslut om förbud eller återkallelse med anledning av att innehållet strider mot reglerna om pornografi, våldsskildringar eller rashets fattas av domstol på talan av justitiekanslern och under medverkan av jury. I övriga fall beslutar kabelnämnden.

De som har fått tillstånd till satellitsändningar skall erlagga en avgift till staten. Reglerna återfinns i lagen (1985:1061) om avgifter i ärenden om lokala kabelsändningar. Enligt lagen skall avgiften beräknas till tio kronor per kalenderhalvår för varje bostad som kan nås av satellitsänd-ningar från tillståndshavaren. Den som är avgiftsskyldig skall lämna

uppgifter till kabelnämnden om hur många bostäder som kan nås av hans satellitsändningar.

Prop. 1991/92:53

Om någon underlåter att betala avgift inom föreskriven tid kan tillståndet återkallas.

2.4 Gemensamma europeiska regler

Tillkomsten av satelliter innebär att det blir möjligt att från utlandet rikta sändningar till publiken i ett visst land. Satellitsändande TV-företag kan konkurrera med programföretag i mottagarlandet utan att behöva följa de regler som gäller för de inhemska företagen.

Med syfte att underlätta spridningen av utländska TV-program genom att upprätta vissa gemensamma minimiregler har två olika mellanstatliga regelverk utarbetats i Europa.

Den 5 maj 1989 undertecknades en inom Europarådet utarbetad konvention om gränsöverskridande television. Konventionen innebär att de sändande länderna åtar sig att se till att TV-sändningar som kan tas emot i andra länder följer vissa minimiregler i fråga om t.ex. våldsskildringar, pornografi, skydd för barn och ungdom, rätt till beriktigande av uppgifter samt reklam och sponsring. De mottagande länderna å sin sida åtar sig att inte förhindra mottagning av sändningar och att inte heller förhindra vidare-sändning av sändningar som överensstämmer med konventionens regler. Konventionen innehåller också regler om hur konflikter vid tillämpningen av bestämmelserna skall lösas. Dessa regler ger i vissa fall ett mottagande land rätt att, som en tillfällig åtgärd, hindra vidare-sändning av en programtjänst vars innehåll strider mot konventionens regler. Konventionen träder i kraft sedan sju stater, av vilka fem skall vara medlemmar av Europarådet, har förklarat att de önskar vara bundna av den. Såvitt nu kan bedömas kommer konventionen att träda i kraft under år 1992.

De Europeiska Gemenskaperna (EG) antog den 3 oktober 1989 ett s.k. direktiv till medlemsstaterna om vissa föreskrifter om TV-sändningar. Innehållet i direktivet överensstämmer i väsentliga delar med konventionstexten. Medlemsstaterna skall ha genomfört nödvändiga ändringar av sina regler senast den 3 oktober 1991.

Enligt den överenskommelse som har träffats mellan Efta-länderna och EG om att ingå det s.k. EES-avtalet, skall direktivet med vissa modifieringar gälla för Sveriges del.

2.5 Satelliternas utveckling har delvis satt kabellagen ur kraft

Som tidigare nämndes omfattar kabellagens tillståndskrav vidare-sändning av programkanaler från satelliter i fast trafik, medan vidare-sändning av rundradiosändningar får ske utan tillstånd. Också rundradio-sändningar från satellit får vidare-sändas utan tillstånd.

Åtskillnaden mellan olika slag av satellitsändningar motiverades bl.a. med att satellitrundradio antogs komma att bedrivas av nationella programföretag med omfattande förpliktelser, varför något tillstånd inte borde behövas.

Tillkomsten av de starkare s.k. medeleffektsatelliterna har aktualiserat frågan om hur sändningar från dessa skall betraktas i förhållande till kabellagens tillståndskrav.

Denna fråga har behandlats av kabelnämnden vid två tillfällen. Den 15 februari 1989 beslutade nämnden att medeleffektsatelliten Astra (I) vid tillämpningen av kabellagen skall behandlas som en direktsändande satellit och inte som en satellit i fast trafik. Sändningar från denna satellit kan därför vidareändas i kabelnät utan krav på tillstånd enligt kabellagen.

Den 29 november 1990 beslutade kabelnämnden vidare att även satelliterna Eutelsat II F 1, Intelsat VI F 4, Horizont 7, 14 grader väst (programkanalen Moskva 1), Tele-X samt Tele-SAT 2 vid tillämpningen av kabellagen skulle behandlas som direktsändande satelliter och inte som satelliter i fast trafik. Också sändningar från dessa satelliter kan alltså vidareändas i kabelnät utan krav på tillstånd. En nätinnehavare som endast vidareänder programkanaler från dessa satelliter behöver inte heller erlägga någon avgift enligt lagen om avgifter i ärenden om lokala kabelsändningar. Avgifterna beräknas nämligen på antalet bostäder som kan ta emot satellitsändningar från tillståndshavaren, och satellitsändning är i kabellagen definierat som vidareändning av sändningar från satelliter i fast trafik.

Eftersom huvuddelen av de programkanaler som har intresse för en svensk publik sänds från satelliter som omfattas av kabelnämndens båda beslut, blir reglerna i lagen i praktiken endast i undantagsfall tillämpliga på vidareändning av program från satelliter i Sverige. Efter den 1 januari 1991 har endast obetydliga avgifter erlagts.

Kabellagen omfattar därmed i praktiken obligatoriskt endast egen-sändningar i kabelnät. Det har emellertid visat sig att nätinnehavarna, trots att de inte längre är tvungna att ha tillstånd för att vidareända program från satelliter inte har begärt att få sina tillstånd återkallade. Därmed omfattas de formellt även av skyldigheten att se till att de som bor i anslutna fastigheter har tillgång till vissa rundradiosändningar samt att tillhandahålla en kanal för det lokala kabelsändarföretaget. En annan sak är att det knappast längre är möjligt att effektivt sanktionera dessa skyldigheter, eftersom sanktionen, att återkalla tillståndet, inte skulle få någon verkan i fråga om rätten att sända ut satellitprogram.

2.6.1 Allmänt

Regeringen har lagt fram ett förslag till ny grundlag, en yttrandefrihetsgrundlag, som avses träda i kraft den 1 januari 1992 (prop. 1990/91:64). Riksdagen har (1991/92:KU1, rskr.2) antagit regeringens förslag.

Yttrandefrihetsgrundlagen gäller till skydd för yttrandefriheten i bl.a. ljudradio och television. Dess ändamål är att bereda friheten att yttra sig i nyare medier ett konstitutionellt skydd som är likvärdigt med det som sedan länge finns för det tryckta ordet.

Den nya grundlagen bygger på samma grundsatser som tryckfrihetsförordningen. Det innebär bl.a. att var och en har rätt att sända radioprogram genom tråd. Vidare föreslås ett grundlagskydd för anläggande av trådnät för ljudradio- och televisionsverksamhet m.m. I fråga om trådsändningarna genomförs sålunda den tryckfrihetsrättsliga principen om etableringsfrihet.

Beträffande radiosändningar har grundlagsförslaget som utgångspunkt att tillgången på radiofrekvenser inte är obegränsad. Grundlagen medger därför att riksdagen genom lag meddelar föreskrifter om tillstånd och villkor för att sända radioprogram till allmänheten på annat sätt än genom tråd. Vidare föreskrivs att det allmänna skall eftersträva att radiofrekvenserna tas i anspråk på ett sätt som leder till vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet (3 kap. 2 § andra stycket).

Den nya grundlagen innebär i övrigt att samma tryckfrihetsrättsliga principer, som hittills har gällt för rundradion genom bl.a. radiolagen och radioansvarighetslagen (1966:756), nu i princip blir gällande över hela massmedicområdet. Det gäller de grundläggande principerna om censurförbud, ensamansvar och källskydd, begränsning av möjligheterna till kriminalisering och andra inskränkningar samt en särskild rättegångsordning med tillgång till jury.

Yttrandefrihetsgrundlagen tillåter lagstiftning om skyldighet för en nätinnehavare att ge utrymme i nätet för vissa program. Grundlagsförslaget hindrar inte heller att den rätt att få tillgång till en kostnadsfri kanal som i dag tillkommer ett lokalt kabelsändarföretag begränsas till att gälla ett mindre område.

2.6.2 Vilka radioprogram som omfattas av yttrandefrihetsgrundlagens ansvarighetssystem

Den föreslagna yttrandefrihetsgrundlagen tillförsäkrar inledningsvis (1 kap. 1 §) varje svensk medborgare rätt att i ljudradio, television m.m. offentliggen uttrycka tankar, åsikter och känslor samt att i övrigt lämna uppgifter i vilket ämne som helst. När det i yttrandefrihetsgrundlagen talas om "radioprogram" avses även television m.m.

Vidare föreskrivs i 1 kap. 6 § första stycket första meningen att "grundlagen är tillämplig på sändningar av radioprogram som är riktade till allmänheten och avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel".

Med radioprogram avses även s.k. enkla meddelanden som inte räknas som radioprogram enligt radiolagen.

I specialmotiveringen till nämnda paragraf (prop. 1990/91:64 s. 110) hänvisas till 1986 års lagrådsremiss och prop. 1986/87:151 beträffande vad som åsyftas med uttrycken "riktade till allmänheten" och "avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel".

Härav framgår bl.a. att den sändande utan särskild begäran från mottagaren riktar sändningen till vem som helst som önskar ta emot den. Det är den som sänder som står för den huvudsakliga aktiviteten, medan mottagaren varken kan eller behöver påverka sändningen. Hans medverkan begränsas till att koppla på mottagarapparaten och välja kanal. Grundlagens huvudregel om radioprogram gäller alltså inte s.k. interaktiva medier. Genom en särskild regel (1 kap. 9 §) skyddas användning av interaktiva medier för förmedling av information från redaktioner och nyhetsbyråer.

Genom att ange att de sändningar som omfattas av grundlagsskyddet skall vara avsedda att tas emot av allmänheten med tekniska hjälpmedel särskiljs de skyddade sändningarna från t.ex. användning av högtalaranläggningar på estrader och idrottsarenor och användning av TV-monitorer för att en estraddebatt eller ett scenframträdande skall kunna följas av en publik också utanför det rum där framträdandet äger rum. Sådana sändningar har inte en sådan karaktär av massmedium att de behöver skyddas av ett detaljerat grundlagssystem med utgivaransvar.

Den typiska form av sändning som grundlagens huvudregel gäller för är rundradiosändningar genom etern samt likvärdiga sändningar genom tråd. Bestämmelsen är tillämplig oavsett om sändningen är avsedd att tas emot i Sverige eller utomlands.

Från huvudregeln ges (1 kap. 6 § tredje stycket) möjlighet till avsteg genom lagstiftning i två fall, nämligen för radioprogram som huvudsakligen är avsedda att tas emot utomlands och för radioprogram som sänds i små trådnät och inte är avsedda för någon större allmänhet. I sådan lagstiftning får dock inte göras avsteg från yttrandefrihetsgrundlagens principer om meddelarskydd och censurförbud.

Även satellitförmedlade sändningar av radioprogram vilka utgår från Sverige faller under grundlagens skydd (1 kap. 6 § andra stycket). En sändning utgår, enligt vad som uttalas i motiven till bestämmelsen, från Sverige om upplänkningen äger rum från svenskt jurisdiktionsområde eller från utlandet efter programtransport genom tråd eller radiolänk. Den bör också efter omständigheterna kunna anses ha utgått från Sverige om programtransporten avser ett färdiginspelat program i form av en upptagning som inte är avsedd för mångfaldigande eller eljest för spridning i annan form än genom upplänkning och den efterföljande utsändningen.

Yttrandefrihetsgrundlagen omfattar satellitförmedlade sändningar av det slag som anges i 1 kap. 6 § andra stycket, oavsett om de är avsedda för den svenska allmänheten eller skall tas emot på annat håll.

Ett begränsat skydd enligt yttrandefrihetsgrundlagen tillkommer

- dels samtidig och oförändrad vidareändning här i landet av radioprogram som kommer från utlandet,
- dels radioprogram som förmedlas hit genom satellitändning men inte utgår från Sverige.

Det begränsade skyddet innebär bl.a. att yttrandefrihetsgrundlagens censurförbud och förbud mot hinder mot spridning av programmen gäller, att ingripanden inte får ske annat än då grundlagen tillåter det samt att lagstiftning och rättslig prövning skall ske i vissa former. Vid tillämpningen av det begränsade skydd som gäller för dessa radioprogram skall 1 kap. 5 § yttrandefrihetsgrundlagen iakttas, dvs. den nya grundlagens motsvarighet till tryckfrihetsförordningens s.k. instruktion.

Har riksdagen godkänt en internationell överenskommelse om radioprogram får föreskrifter i svensk lag om reklam inte i strid med överenskommelsen hindra vidareändning av radioprogram.

Det kan även påpekas att meddelarskyddet och rätten till anonymitet enligt 10 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen även gäller radioprogram som sänds från sändare utanför Sverige.

2.6.3 Reklam och annan kommersiell verksamhet i radioprogram är endast delvis yttrandefrihetsrättsligt skyddade

I 1 kap. 12 § yttrandefrihetsgrundlagen uttalas uttryckligen att grundlagen inte hindrar att det i lag meddelas föreskrifter om förbud mot kommersiell reklam i radioprogram och villkor för sådan reklam. Detsamma gäller föreskrifter om förbud mot och villkor för annan annonsering och sändning av program, som helt eller delvis har bekostats av annan.

Genom yttrandefrihetsgrundlagens avfattning öppnas en möjlighet att genom lag avgöra om reklam skall få förekomma i inhemsk radio och TV och att reglera villkoren för sådan reklam inom de ramar som bestäms av grundlagens syfte. Bestämmelsen i grundlagen innebär att utrymme lämnas för en sådan reglering av reklam i TV som införts genom lagen (1991:1066) om ändring i radiolagen, dvs. en marknadsrättslig ordning lik den som gäller för övriga medier.

2.6.4 Möjlighet till ingripanden

Yttrandefrihetsgrundlagen lämnar i vissa fall utrymme för föreskrifter om ingripanden mot den som gör sig skyldig till missbruk av yttrandefriheten eller som i andra avseenden åsidosätter sina skyldigheter.

När det är fråga om trådsändning kan sådana föreskrifter meddelas:

- dels i fråga om yttrandefrihetsbrott,
- dels i fråga om ingripanden mot fortsatt sändning med anledning av att ett utbud som inriktas på våldsframställningar, pornografiska bilder eller hets mot folkgrupp,
- dels i fråga om skyldighet för nätinnehavare att ge utrymme för vissa program.

I 3 kap. 5 § första meningen yttrandefrihetsgrundlagen fastslås att rätten att sända radioprogram skall kunna prövas av domstol eller av en nämnd vars sammansättning är bestämd i lag och vars ordförande skall

vara eller ha varit ordinarie domare. Gäller saken fråga om ingripande på grund av missbruk av yttrandefriheten, skall frågan enligt andra stycket samma paragraf prövas av domstol under medverkan av jury enligt de närmare bestämmelser som meddelas i lag.

Vad som avses med ingripande är t.ex. förbud mot fortsatt vidare-sändning av radioprogram från satellit i trådsändningar. Bestämmelsen innebär att alla sådana ingripanden skall prövas av domstol i yttrandefrihetsrättsliga processformer om de grundas på missbruk av yttrandefriheten.

Denna regel gäller, som tidigare nämnts, inte bara de radioprogram som faller under yttrandefrihetsgrundlagens fullständiga system utan även dem som har tillförsäkrats ett begränsat skydd. Det innebär att varje ingripande som görs i Sverige mot något radioprogram på grund av missbruk av yttrandefriheten, oavsett distributionsform och distributionsort, skall beslutas av domstol i yttrandefrihetsrättsliga processformer.

Regeln att prövning skall ske av domstol under medverkan av jury gäller emellertid inte i fråga om överträdelse av föreskrifter eller villkor i fråga om kommersiell reklam eller annan annonsering eller sändning av radioprogram som helt eller delvis bekostas av annan än den som bedriver programverksamheten. Denna bestämmelse är ett uttryck för att reklam och annan kommersiell verksamhet i radioprogram har ett svagare yttrandefrihetsträttsligt skydd än andra yttranden.

2.6.5 Följdlagstiftning

Regeringen har i prop. 1990/91:179 om följdlagstiftning till yttrandefrihetsgrundlagen m.m. föreslagit en ny lag med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden. Vissa andra lagändringar föreslås också. Bl.a. föreslås att ansvarighetslagarna på det radiorättsliga området upphävs.

I den nya lagen används uttrycket radioprogram på samma sätt som i yttrandefrihetsgrundlagen. Det innebär att även televisionsprogram och vissa andra överföringar avses.

Den nya lagen innehåller bl.a. föreskrifter om utgivare i fråga om olika slag av radiosändningar eller trådsändningar (3 kap.).

I fråga om andra trådsändningar än vidaresändningar anges att den som utser utgivare skall anmäla vem som har utsetts till patent- och registreringsverket. Om den som är utsedd till utgivare inte längre är behörig eller hans uppdrag upphör skall en ny utgivare omedelbart utses och anmälas. (3 kap. 13 §). En ställföreträdare för utgivaren skall vara godkänd av den som har utsett utgivaren. Utgivaren skall anmäla vem som är ställföreträdare till patent- och registreringsverket (3 kap. 14 §). Till en anmälan skall fogas bevis att utgivaren eller ställföreträdaren uppfyller de behörighetskrav som anges i yttrandefrihetsgrundlagen och att han åtagit sig uppdraget. Om en ställföreträdare anmäls, skall det dessutom visas att han är godkänd av den som har utsett utgivaren (3 kap. 15 §).

De behörighetskrav för utgivare och ställföreträdare för utgivare som anges i yttrandefrihetsgrundlagen är att ha hemvist här i riket, inte vara underårig eller i konkurs och inte ha förvaltare enligt särskilda bestämmelser i lag (4 kap. 2 § andra stycket). I yttrandefrihetsgrundlagen anges också att en utgivare skall vara svensk medborgare. I lag får dock föreskrivas att även utlänningar får vara utgivare (4 kap. 2 § första stycket). I förslaget till följdlagstiftning anges att utlänningar får vara utgivare av radioprogram på samma villkor som svenska medborgare (3 kap. 19 §).

Varje program i trådsändning skall avslutas med en uppgift om vem som har utsett utgivare. Om en ställföreträdare för utgivaren tjänstgör skall det lämnas uppgift om vem ställföreträdaren är (3 kap. 16 §).

Om ett program i trådsändning direktsänds får den som skall utse utgivare besluta att, i stället för utgivaren, var och en som framträder i programmet själv skall svara för yttrandefrihetsbrott som han begår. Den som bedriver sändningsverksamheten skall föra ett särskilt register över sådana förordnanden. Ett utdrag ur registret skall genast sändas till patent- och registreringsverket varje gång ett beslut har antecknats i det (3 kap. 17 §).

Om programföretag med tillstånd enligt 5 § första stycket radiolagen att sända radioprogram också bedriver trådsändningar till allmänheten, tillämpas de regler om antecknande av utgivare m.m. som enligt lagen med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden föreslås gälla för de sändningar som bedrivs med stöd av tillstånd enligt radiolagen även för trådsändningarna (3 kap. 12 §).

De angivna reglerna är straffsanktionerade. Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot vad som föreskrivs om skyldighet att anteckna eller anmäla utgivare skall dömas till böter eller fängelse i högst ett år. För uppsåtlig eller oaktsam underlåtenhet att lämna uppgift om utgivare eller ställföreträdare för utgivare är straffet penningböter (3 kap. 20 §).

Den föreslagna lagen innehåller också bestämmelser om bevarande av exemplar och inspelningar (5 kap.). Den som sänder radioprogram till allmänheten skall ombesörja att varje program spelas in. Inspelningen skall bevaras i minst sex månader från sändningen. Skyldigheten gäller inte samtidig och oförändrad vidaresändning av radioprogram genom trådnät (5 kap. 3 §). Skyldighet att tillhandahålla inspelningar, utskrifter m.m. gäller dels gentemot justitiekanslern, dels i princip i fråga om en enskild som anser att ett yttrandefrihetsbrott har begåtts mot honom i ett radioprogram eller att han har lidit skada på grund av ett sådant brott i programmet.

Även reglerna om bevarande och tillhandahållande av exemplar och inspelningar är straffsanktionerade. Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot vad som föreskrivs döms till böter eller fängelse i högst ett år. Om brottet är ringa skall han inte dömas till ansvar.

Lagförslaget innehåller också vissa bestämmelser om utgivare för radiotidningar.

Till den del en radiotidning innehåller en version av en förlaga skall utgivaren för den tidning som utgör förlagan vara utgivare också för radiotidningen. I den tidigare nämnda propositionen om yttrandefrihetsgrundlagen föreslås nämligen (1 kap. 7 § andra stycket) att en sådan radiotidning skall jämföras med en bilaga till tidningen vid tillämpning av tryckfrihetsförordningens regler.

För s.k. sammanställda radiotidningar, dvs. radiotidningar som, förutom att de innehåller en version av en förlaga också innehåller en sammanställning av material ur denna förlaga och ur ytterligare en eller flera förlagor, skall utgivaren för den del av radiotidningen som utgörs av en sammanställning, utses av de samverkande ägarna till de periodiska skrifter ur vilka materialet hämtas (3 kap. 7 § första stycket).

Lagförslaget innehåller också regler om bl.a. ställföreträdare för utgivare och om hur utgivare och ställföreträdare skall anmälas.

I propositionen om följdlagstiftning till yttrandefrihetsgrundlagen diskuteras vidare (s. 34-35) frågan om överprövning av beslut om tillstånd att sända radiotidningar. Denna fråga behandlas i det följande (avsnitt 3.3.8).

3.1 Allmänt

De ändringar som här läggs fram är sådana som är betingade av den nya grundlagsregleringen eller har klart praktiska skäl. Det begränsade syftet till trots föreslås en helt ny lag om kabelsändningar. Den hitintills gällande kabellagen är inte uppbyggd så att den längre kan användas som grund för regleringen. Kabellagen bygger sålunda på principer som är främmande för den nya grundlagen.

Den nya lag som föreslås utgår från yttrandefrihetsgrundlagens princip om etableringsfrihet när det gäller trådsändningar. Kravet på tillstånd för sådana sändningar försvinner därmed helt, liksom begränsningar i nätinnehavarnas rätt att bedriva sändningar. Med denna frihet följer att lagen inte heller kan ange trådsändningar som lokalt begränsade verksamheter, vilket de hitintills har varit. Till de delar som fått göras om i grunden hör också sanktionsbestämmelserna. I den gällande lagstiftningen är återkallelse av tillstånd en praktiskt viktig sanktion. Den formen av sanktioner blir givetvis inte möjlig, när verksamheten får bedrivas fritt.

Utöver de grundläggande förändringar som yttrandefrihetsgrundlagens ram för trådsändningarna sålunda för med sig, uppstår konsekvenser även för andra regler, som f.n. finns i kabellagen. Några av dem är mindre väl förenliga med principen om etableringsfrihet, några förlorar sina motiv och några framstår som föga praktiskt betingade i fortsättningen. En genomgång av regler som till följd av sådana medelbara inverkningar från den nya grundlagen bör försvinna, görs i följande avsnitt.

I detta sammanhang bör också erinras om att en del regler i kabellagen i vissa hänseenden har förlorat sin betydelse till följd av den tekniska utvecklingen. Det gäller den reglering som en gång avsetts vara tillämplig på vidaresändning av satellitsändning. Såsom tidigare beskrivits har de satellitsändningar som är aktuella i vårt land fått karaktär av rundradiosändning och därmed fallit utanför tillståndssystemet och kabellagens övriga regler för trådsändningar. Där rättsläget sålunda rent faktiskt har ändrats utgår förslagen från det numera faktiskt rådande rättsläget.

På två punkter innefattar förslaget dock en ändring som innebär att en skyldighet, som f.n. inte gäller för nät med enbart vidaresändning av satellitsändningar av rundradionatur, skulle komma att gälla även beträffande sådana nät. Det rör först skyldigheten för nätinnehavaren att se till att de boende i anslutna fastigheter har tillgång till sådana eter-sändningar som sker med stöd av 5 § första stycket radiolagen, i praktiken f.n. sändningarna från Sveriges Radio-koncernen. Den andra punkten gäller en skyldighet att upplåta kanalutrymme för lokala sändningar. Förslagen skall behandlas mer ingående längre fram, men här kan sägas att denna avvikelse från huvudprincipen grundas på att vid till-

komsten av yttrandefrihetsgrundlagen sådana skyldigheter ansågs vara av vikt för allmänheten och yttrandefriheten.

Som tidigare nämnts innehåller nu föreliggande förslag inte något generellt förbud mot reklam i egensändningar. I stället föreslås regler för sådana reklamsändningar. För lokala kabelsändarföretag som skall ges kostnadsfri tillgång till sändningsutrymme gäller dock reklamförbud. Reklamfrågan behandlas längre fram (avsnitt 3.3.6).

Den nu föreslagna lagstiftningen torde under riksmötet 1992/93 kunna följas av ett förslag till en mer varaktig reglering av trådsändningarna. Radiolagsutredningen väntas sålunda i början av år 1992 komma att avge förslag till den lagstiftning som behövs med anledning av Sveriges anslutning till Europarådets konvention om gränsöverskridande television samt ett förslag till ny kabellagstiftning.

3.2 Vissa regler som bör försvinna till följd av de nya grunderna för lagstiftningen

3.2.1 Utlännings rätt att bedriva sändningar

Innebörden av 5 § 1 och 2 samt 16 § andra stycket lagen om lokala kabelsändningar är att en utländsk juridisk person eller en utlänning utan hemvist i riket inte kan ges rätt att bedriva sändningar.

Enligt yttrandefrihetsgrundlagen (11 kap. 1 § tredje stycket) är utlänningar likställda med svenska medborgare i fråga om yttrandefriheten enligt grundlagen, om inte något annat följer av lag. Grundlagen tillåter alltså särreglering.

När det är fråga om utgivare eller ställföreträdare för utgivare gäller emellertid enligt yttrandefrihetsgrundlagen att de utan undantag skall ha hemvist här i riket (4 kap. 2 och 5 §§). Med hänsyn till detta krav rörande den ansvarige utgivaren synes det inte i förevarande sammanhang finnas anledning att föreslå en reglering som, med avvikelse från grundlagens huvudregel, diskriminerar utländska subjekt när det är fråga om att bedriva sändningsverksamhet här.

3.2.2 Begränsning av sändningsområdet

Enligt 12 § kabellagen skall sändningstillståndet begränsas till en kommun. Om det finns särskilda skäl får kabelnämnden dock besluta att ett tillstånd skall avse två eller flera kommuner eller delar av dem. Enligt 22 § andra stycket får egensändningar inom ett tillståndsområde inte innehålla vidareända radioprogram som vid samma tillfälle vidareändas inom ett annat tillståndsområde utanför kommunen eller det större tillståndsområde som kabelnämnden kan ha fastställt.

Yttrandefrihetsgrundlagen ger inte möjlighet att begränsa trådsändningarnas räckvidd. Både satellitsändningar och egensändningar kommer att kunna spridas över hur stora områden som helst. Det nuvarande

de förbudet mot att i egensändningar samtidigt vidaresända radioprogram i mer än ett tillståndsområde kan givetvis inte heller finnas kvar.

Prop. 1991/92:53

3.2.3 Sammankoppling av olika kabelnät

I 18 § kabellagen finns en regel som säger att viss del av överföringen får ske genom radiosändning inom en kommun eller det större tillståndsområde som kabelnämnden kan ha bestämt.

Bestämmelsen innebär att överföringen till eller mellan olika delar av ett kabelnät får ske genom trådlös sändning. Däremot medger den inte att enskilda bostäder ansluts genom radiosändning.

Genom att inget särskilt kan föreskrivas om kabelsändningarnas räckvidd saknas anledning att i fortsättningen i lagstiftningen särskilt ange att olika kabelnät får bindas samman genom radiosändning.

För sådan radiosändning kommer liksom för närvarande att krävas tillstånd enligt 2 § radiolagen.

Ett tekniskt möjligt alternativ till att ansluta enskilda till ett kabelnät skulle kunna vara att överföra ett stort antal TV-kanaler genom radiosändning. Det som i första hand kan bli aktuellt är yttäckande sändningar i det s.k. mikrovågsbandet, dvs. frekvenser över 3 GHz. Sådana sändningar utgör dock rundradiosändningar och kräver med nuvarande lagstiftning tillstånd av regeringen enligt 5 § första stycket radiolagen. Att ge sådana tillstånd torde emellertid i praktiken inte f.n. vara möjligt när det är fråga om vidaresändning, eftersom den som erhåller tillstånd är skyldig enligt 5 § tredje stycket att iaktta radiolagens regler om sändningarnas innehåll, något som knappast låter sig genomföras när det är fråga om oförändrad och omedelbar vidaresändning.

Enligt vad som har uppgetts arbetar radiolagsutredningen med ett förslag som skulle göra det möjligt att använda radiosändning för vidare-sändning på ungefär samma villkor som trådsändning. I nu förevarande sammanhang föreslås emellertid inte några sådana regler.

3.2.4 Regler om kanalblandning m.m.

I 22 § första stycket kabellagen finns restriktioner mot blandning av olika slags innehåll i samma kanal. Satellitsändningar och egensändningar får sålunda inte förekomma i samma kanal eller i en kanal där vidare-sändningar med stöd av 5 a § första stycket radiolagen förekommer. I den paragrafen stadgas att radioprogram i rundradiosändning som har tagits emot i centralantennanläggning utan särskilt tillstånd får sändas vidare till mottagare inom fastighet som är ansluten till anläggningen.

Vidare stadgas i 22 § första stycket att ett lokalt kabelsändarföretag och envar som har fått sändningsrätt genom upplåtelse skall bedriva sina egensändningar i särskilda kanaler.

I detta sammanhang kan också erinras om innehållet i 16 § första stycket kabellagen där det sägs att tillstånd till upplåtelse av kanaler i ett kabelnät innebär rätt för tillståndshavaren att genom avtal medge annan att *ensam* bedriva egensändningar i en kanal (kursiverat här).

Syftet med dessa bestämmelser är att säkerställa den lokala karaktären hos egensändningarna samt att motverka att den som upplåter en kanal fördelar sändningstider mellan flera sändande (prop. 1984/85:199 s. 65 och 72).

Restriktioner av detta slag är uppenbart inte förenliga med yttrandefrihetsgrundlagens princip om etableringsfrihet. De bör därför inte förekomma vidare.

3.2.5 Förbud mot vidaresändning av satellitsändningar

Kabellagen och kabelansvarighetslagen innehåller regler som gör det möjligt att förbjuda fortsatt vidaresändning av en programkanal i satellit om innehållet står i strid med reglerna i resp. lag i fråga om reklam, pornografi, våldsskildringar eller hets mot folkgrupp. Ett förbud kan gälla i högst ett år och det får endast meddelas om det med hänsyn till sändningarnas art och programkanalens karaktär och inriktning bedöms vara godtagbart från yttrandefrihets- och informationsfrihetssynpunkt.

Enligt 24 § kabellagen kan ett förbud meddelas om det i programkanalen under en längre tid och i betydande omfattning har förekommit sådan kommersiell reklam som måste anses riktad särskilt till svenska konsumenter. Beslut om förbud fattas av kabelnämnden.

Enligt 11 § kabelansvarighetslagen kan ett förbud meddelas mot programkanaler med inriktning mot våld, pornografi och hets mot folkgrupp.

I och med att numera alla eller så gott som alla satellitsända programkanaler av intresse för den svenska publiken sänds från satelliter som enligt kabelnämndens beslut skall anses som direktsändande satelliter finns emellertid i praktiken inte längre någon möjlighet till ingripanden med anledning av sändningarnas innehåll.

Mot den bakgrunden torde det inte böra komma ifråga att i den temporära lagstiftning som nu föreslås återinföra en sådan möjlighet till ingripande, även om den i och för sig är tillåtlig enligt yttrandefrihetsgrundlagen. Till detta kommer att varken Europarådets konvention om gränsöverskridande television eller EG-direktivet i samma ämne innehåller några krav på att mottagande länder skall ha regler som möjliggör avbrytande av vidaresändningar. En anpassning av svensk lagstiftning till dessa instrument föranleder därför inte heller någon ny omsvängning på denna punkt.

3.2.6 Regler om avgifter

Som nämnts i det föregående skall den som erhållit tillstånd för satellitsändning erlagga avgift till staten. Syftet med avgiften är att finansiera kabelnämndens verksamhet (prop. 1985/86:22 s. 4).

Bestämmelserna finns i lagen (1985:1061) om avgifter i ärenden om lokala kabelsändningar.

Den princip om etableringsfrihet för trådsändningar som stadgas i yttrandefrihetsgrundlagen innebär som tidigare angetts att krav på tillstånd inte längre kommer att kunna ställas för vidaresändning i tråd av

program från satelliter. Om staten skulle vilja kräva fortsatta ekonomiska prestationer av dem som bedriver kabelsändningsverksamhet kan det i det läge som kommer att råda efter den 1 januari 1992 i vart fall inte längre vara fråga om en avgift, eftersom den ekonomiska prestationen inte kommer att motsvaras av någon åtgärd från statens sida.

Den nuvarande avgiftslagen bör därför upphävas. Ett upphävande av lagen kommer inte att få någon statsfinansiell effekt, eftersom det i praktiken inte längre finns några tillståndspliktiga sändningar av satellitprogram. Under år 1991 har det inte influtit något nämnvärt belopp.

3.3 Den nya lagstiftningen

3.3.1 Uppläggning och räckvidd

Mitt förslag: En ny lag om kabelsändningar till allmänheten får från den 1 januari 1992 ersätta den nu gällande kabellagen.

Den nya lagen skall gälla kabelsändningar till allmänheten men då endast i sådana nät som når fler än 100 bostäder.

Promemorians förslag: Överensstämmer med mitt förslag.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser har menat att någon lagstiftning på området inte behövs längre och därför avstyrkt förslaget. Flera har också ifrågasatt om inte även mindre nät bör omfattas av lagen.

Skälen för mitt förslag: I det föregående har påpekats att den nu gällande kabellagen inte utgör en tjänlig grund för en sådan lagstiftning på området som utgår från den yttrandefrihetsgrundlag som nu kommer. Då inte ens lagens rubrik kan behållas – någon begränsning till lokala sändningar kommer ju inte längre ifråga – bör regleringen få formen av en ny lag.

En av utgångspunkterna för arbetet med det förslag som här läggs fram är, som förut framhållits, att inte ändra i vidare mån än som föranleds av den nya grundlagregleringen. Denna utgångspunkt får betydelse när det gäller att bestämma lagens tillämpningsområde.

Tillståndsplikt gäller f.n. bara beträffande sådana trådsändningar som når fler än 100 bostäder. Detta är oberoende av om det är fråga om tillstånd enligt kabellagen eller enligt 5 § andra stycket radiolagen. De särskilda skyldigheter eller begränsningar som kommer ifråga vid tillståndspliktiga trådsändningar finns inte för sändningar som faller utanför tillståndsplikten. Det innebär bl.a. att trådnät som inte går till bostäder eller som omfattar 100 bostäder eller färre, redan i dag faller utanför sådan reglering. En del av de regler som nu finns för de tillståndspliktiga sändningarna kan enligt yttrandefrihetsgrundlagen också i fortsättningen komma ifråga för trådsändningar och då utan avseende på om sändningen når mer än 100 bostäder eller ej. Det skulle emellertid innefatta en väsentlig förändring av rättsläget om sådana regler nu utsträck-

tes till att gälla även andra sändningar än de som når fler än 100 bostäder. Bl.a. skulle en skyldighet att ställa en kanal till förfogande för ett lokalt kabelsändarföretag komma att införas beträffande mindre trådnät för vilka ingen sådan skyldighet föreligger i dag (jfr. avsnitt 3.3.4). Av det skälet bör även den nya kabellagen begränsas till att gälla sådana trådsändningar som når fler än 100 bostäder.

En annan sak är att den nya kabellagen bör få ett utvidgat tillämpningsområde i förhållande till nu gällande kabellag på det sättet att begränsningen för den sändande att hålla sig enbart till lokala sändningar tas bort. Med den reglering som innefattas i yttrandefrihetsgrundlagen bortfaller nämligen grunden för föreskriften i 5 § andra stycket radiolagen. Den bestämmelsen behandlar tillståndsfrågan för sändningar som både når fler än 100 bostäder och täcker större områden än som kan komma ifråga förtillstånd enligt kabellagen. Med tillstånd för sådana större nät följer i princip samma skyldigheter som för den som fått tillstånd till rundradiosändning, t.ex. att iaktta opartiskhet och saklighet. Sådana skyldigheter kan enligt yttrandefrihetsgrundlagen inte komma ifråga vid trådsändningar. En gränslinje mellan lokala sändningar och sändningar över större områden saknar sålunda motiv i det nya systemet.

Av vad som nu anförts följer att den nya lagen bör gälla trådsändningar som når fler än 100 bostäder, oavsett vilken geografisk utsträckning nätet har.

3.3.2 Små nät undantas från yttrandefrihetsgrundlagens tillämpningsområde.

Mitt förslag: Små kabelnät undantas från tillämpningen av yttrandefrihetsgrundlagens bestämmelser utom såvitt avser bestämmelserna om meddelarskydd och censurförbud.

Promemorians förslag: Promemorian saknar motsvarighet till mitt förslag.

Skälen för mitt förslag: Justiekanslern har i yttrande över promemorians förslag anfört:

"I den lagstiftning som gäller nu finns inte någon särskild ansvarighetsreglering beträffande trådsändningar som når färre bostäder än 100. Varken radioansvarighetslagen (1966:756) eller lagen om ansvarighet för lokala kabelsändningar är tillämplig i sådana fall. Enligt det vilande förslaget till yttrandefrihetsgrundlag blir emellertid sådana sändningar i princip att anse som radioprogram i grundlagens mening och faller under den särskilda ansvarighetsregleringen i grundlagen. I 1 kap. 6 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen medges emellertid att det genom lag föreskrivs om undantag från grundlagen i fråga om radioprogram som sänds genom tråd men inte är avsedda att tas emot av någon större allmänhet (jämför prop. 1990/91:64 s. 110). De förslag som läggs fram i promemorian är så utformade att de inte skall ändra den nu gällande ordningen mer än vad som följer av att yttrandefrihetsgrundlagen kommer till. Det skulle stämma bäst överens med denna princip om den nya lagen om kabelsändningar till allmänheten undantog sändningar

som ej når 100 bostäder från yttrandefrihetsgrundlagens tillämpningsområde. En eventuell ändring av den ordning som gäller nu i detta avseende bör knappast ske utan sådana mera ingående övervägande som kan göras i samband med ett förslag om en mera varaktig ny reglering av trådsändningarna”

Jag ansluter mig till vad JK anfört. De trådnät som det här är fråga om är som medium för nyhetsförmedling och opinionsbildning av begränsad betydelse. Att i sådant fall alltid kräva att sändningarna skall ha en ansvarig utgivare förefaller vara en onödig administrativ omgång. Med hänsynhärtill och i övrigt på de skäl JK anfört anser jag att de små näten tills vidare bör undantas från yttrandefrihetsgrundlagens system.

Meddelarskydd och censurförbud bör naturligtvis finnas även för sändningar i små nät. Detta är förutsatt i grundlagsförslaget.

3.3.3 Skyldighet för nätinnehavare att sörja för tillgång till vissa rundradiosändningar

Mitt förslag: Innehavare av nät med sådana sändningar som faller under lagen skall se till att de boende i anslutna fastigheter har tillgång till etersändningar som sker med stöd av 5 § första stycket radiolagen och är avsedda att tas emot i området. Undantag görs dock för vanliga centralantennanläggningar, dvs. nät som bara distribuerar sändningar från sändare på jordytan. Dispens bör också kunna ges.

Promemorians förslag: Överensstämmer med mitt förslag.

Remissinstanserna: Några remissinstanser har ifrågasatt behovet av bestämmelsen såvitt gäller sändningar av Sveriges Radio-koncernens program. Flera av remissinstanserna har kritiserat förslaget att skyldigheten också skall gälla andra rundradiosändningar som sker med tillstånd enligt radiolagen. Även de upphovsrättsliga problem som kan aktualiseras av en skyldighet som den föreslagna har berörts av några remissinstanser.

Skälen för mitt förslag: Ett tillstånd till trådsändningar enligt den gällande kabellagen är alltid förenat med skyldighet att se till att de boende i anslutna fastigheter kan ta emot radioprogram som sänds med stöd av 5 § första stycket radiolagen och är avsedda att tas emot i området. I praktiken innebär det skyldighet att distribuera Sveriges Radios program. Det behöver inte nödvändigtvis ske genom trådnätet. Skyldigheten att se till att de boende har tillgång till sändningarna kan t.ex. uppfyllas via en äldre centralantennanläggning som finns kvar parallellt med det tillståndsbundna trådnätet.

I och med att vidaresändningar av satellitsändningar genom den tekniska utvecklingen har kommit att falla utanför tillståndsplikten enligt kabellagen har innehavare av sådana nät som bara vidaresändersådana och andra rundradiosändningar formellt inte längre någon skyldighet att distribuera Sveriges Radios sändningar. Såvitt känt är gör dock alla nätägare ändå det.

I förarbetena till yttrandefrihetsgrundlagen anförs att någon annan mening inte har gjorts gällande än att det bör kunna föreskrivas en skyldighet att vidarebefordra Sveriges Radios sändningar (prop. 1990/91:64 s. 86). Grundlagen innehåller också en bestämmelse som tillåter att en sådan skyldighet som nu är ifråga föreskrivs i vanlig lag (3 kap. 1 § första stycket).

För allmänheten får det anses vara av betydande värde att på det sätt som angivits i förarbetena till yttrandefrihetsgrundlagen få tillgången säkerställd till de rundradiosändningar som görs från svenska programföretag.

Mot den nu angivna bakgrunden, nämligen att kabeldistributörerna faktiskt f.n. sörjer för att de som bor i fastigheter med anslutning till näten har tillgång till etersändningar som sker med stöd av 5 § första stycket radiolagen, att det vid tillkomsten av yttrandefrihetsgrundlagen har varit höjt över diskussionen att det borde kunna föreskrivas en skyldighet att sörja för tillgången till dessa sändningar, samt att det kan anses vara av stort värde för allmänheten att bevara oförändrade förhållanden i detta hänseende föreslås att en bestämmelse om en skyldighet av här behandlat slag tas in i den nya kabellagen. Införandet av en sådan skyldighet kan sägas vara förenlig med grundprincipen att inte opåkallat förändra rättsläget i det att den inte innebär att något nytt läggs på nätinnehavarna. De sörjer, som förut nämnts, redan för denna distribution.

Några remissinstanser motsätter sig att den ifrågavarande skyldigheten skall gälla inte bara för Sveriges Radio-koncernens program utan också för programmen i den kommande marksända reklam-TV-kanalen. Härigenom skulle, anförs det, reklam-TV-företaget få en orättmätig konkurrensfördel i förhållande till de satellitförmedlade reklam-TV-kanalerna. Det anförs också att det inte är nödvändigt att föreskriva en skyldighet, eftersom nätinnehavarna vidareänder programmen ändå. I vissa yttranden påpekas att en befodringsplikt förutsätter att rättighetshavarna medger vidareändring.

Ansvar för att de samlade TV-sändningarna över marknätet skall fungera i allmänhetens tjänst kommer att vara delat mellan Sveriges Television och reklam-TV-företaget (se prop. 1990/91:149 sid. 42). Det företag som bedriver reklamfinansierade sändningar med stöd av 5 § första stycket radiolagen kommer sålunda att ikläda sig omfattande skyldigheter i fråga om bl.a. programutbudets sammansättning och utbyggnaden av sändningarna. Bl.a. skall företaget förbinda sig att sända ett mångsidigt programutbud av god kvalitet, att låta händelser och skeenden i olika delar av landet speglas i programverksamheten samt att låta sändarnätet byggas ut snabbt med inriktning på att programmen skall kunna tas emot i alla bebodda delar av landet (se prop. 1990/91:149 sid. 154-157 och 162-164). De resonemang som förts vid tillkomsten av yttrandefrihetsgrundlagen om etersändningar som sker med stöd av radiolagen får därför uppenbart anses ha full relevans för den planerade marksända reklamkanalen. Den kan inte i detta sammanhang särbehandlas.

Det är förvisso sant att sändningarna från Sveriges Television i dag vidaresänds i alla trådnät. Man kan emellertid enligt min mening inte vara säker på att även en ny TV-kanal skulle vidaresändas om nättinnehavarna inte var skyldiga att göra det.

Några remissinstanser har kritiserat att förslaget inte innehåller något förslag till lösning av de problem av upphovsrättslig art som nättinnehavare skulle kunna ställas inför om de vidaresänder i enlighet med lagförslaget. Det föreliggande förslaget är tänkt som en temporär lösning. Avsikten är, som tidigare redovisats, att anpassa lagstiftningen så att den inte strider mot den nya grundlagen. I övrigt är meningen att ändring skall göras endast om denna framstår som självklar eller brådskande. De upphovsrättsliga organisationerna har hittills avstått från att kräva ersättning för sådan vidaresändning som här är i fråga. Detta förhållande har utgjort den praktiska grunden för gällande ordning. Det har inte framkommit att möjligheten av framtida krav hittills medfört sådana problem för nättinnehavarna att en lösning av frågan bör frampressas inom den tidsplan som måste gälla för detta förslag. Skulle det mot förmodan visa sig att upphovsrättsorganisationerna frångår sina tidigare principbeslut att inte kräva sådan ersättning kommer saken naturligtvis i ett annat läge. I övrigt vill jag hänvisa till vad som anförts i ämnet i promemorian Försöksverksamhet med nordisk TV från rymden, rättsliga frågor (Ds U 1987:2) s. 154 f.

Från skyldigheten att sörja för distribution av vissa rundradiosändningar bör av praktiska skäl göras två slags undantag. Det ena är ett generellt undantag för sådana nät som enbart vidaresänder program från sändare på marken. Härunder faller nämligen vanliga enkla centralantennanläggningar. Det finns knappast motiv att reglera dem i detta sammanhang. De är ju normalt inrättade just för att distribuerade nationella rundradiosändningar det är fråga om. Vidare bör det finnas möjlighet att få dispens, om det finns särskilda skäl.

En sålunda utformad skyldighet att svara för tillgång till vissa rundradiosändningar får rimligen anses uppfylla den ytterligare förutsättning för dess tillåtlighet som anges i 3 kap. 3 § yttrandefrihetsgrundlagen. Genom hänvisning till 2 kap. 12 § andra till femte styckena och 13 § regeringsformen blir sålunda ett antal av de villkor som gäller för begränsningar i fri- och rättigheter enligt regeringsformen tillämpliga även för begränsningar av sändningsrätten i tråd.

Begränsningen får enligt dessa bestämmelser göras endast för att tillgodose ändamål som är godtagbart i ett demokratiskt samhälle. Generellt gäller vidare att en begränsning inte får gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till dess ändamål och aldrig bli ett hot mot den fria åsiktsbildningen.

Den begränsning i friheten som ligger i en skyldighet för nättinnehavaren att sörja för tillgång till vissa rundradiosändningar kan sägas just syfta till att stödja allmänhetens tillgång till information. Det kan knappast råda något tvivel om att begränsningen, sådan den här förut föreslagits utformad, uppfyller även förutsättningarna enligt 3 kap. 3 § yttrandefrihetsgrundlagen.

Mitt förslag: Innehavare av nät med sådana sändningar som faller under lagen skall vara skyldiga att kostnadsfritt upplåta en kanal till lokala sändningar i varje kommun som nätet omfattar. Undantag görs för vanliga centralantennanläggningar, dvs. nät som bara distribuerar sändningar från sändare på jordytan. Vem som skall få utnyttja den fria kanalen prövas av kabelnämnden. Ett grundläggande krav skall vara att det gäller en svensk juridisk person som har bildats i syfte att bedriva lokala kabelsändningar (lokalt kabelsändarföretag). Vidare bör företaget kunna antas ge plats för olika intressen och meningsriktningar. Lokala kabelsändarföretag får inte sända reklam. Om det lokala kabelsändarföretaget bryter mot förbudet skall förordnandet kunna återkallas.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med mitt förslag. Promemorian som föreslog ett generellt reklamförbud hade dock inte någon motsvarighet till förslaget att förordnandet som lokalt kabelsändarföretag skulle kunna återkallas om företaget sänder reklam.

Remissinstanserna har i huvudsak lämnat förslaget utan erinran. Några remissinstanser har dock ifrågasatt om regeln längre behövs, och i något fall att kabelföretaget skall få rättigheten gratis.

Skälen för mitt förslag: Vid sidan om den skyldighet att sörja för tillgång till vissa rundradiosändningar som har behandlats i föregående avsnitt finns i den gällande kabellagen en näraliggande skyldighet. Den avser upplåtelse kostnadsfritt av en kanal för egensändningar från ett lokalt kabelsändarföretag. Liksom i det förra fallet har denna skyldighet, som är förbunden med tillståndet, fallit bort efter hand som behovet av tillstånd över huvud taget har kommit att försvinna. Vidaresändning av satellitsändningar är ju numera som regel att anse som vidaresändning av rundradiosändningar och som sådana tillståndsfria även enligt gällande rätt.

Det kan synas främmande att, med en ordning som innebär frihet för var och en att bedriva trådsändningar, över huvud taget överväga någon motsvarighet till den nu åsyftade regleringen i kabellagen. Skälet till att det ändå görs är de grunder som i förarbetena till yttrandefrihetsgrundlagen anförts för grundlagens bestämmelse om att en sådan reglering bör kunna finnas.

I propositionen med grundlagsförslaget (prop. 1990/91:64 s. 86) anförts bl.a. följande:

”Beträffande skyldigheten att kostnadsfritt tillhandahålla en kanal för lokala egensändningar föreligger knappast heller någon anledning att inte behålla en möjlighet att genom vanlig lagstiftning upprätthålla den ordning som råder nu. Denna skyldighet fyller en betydelsefull uppgift för att öppna en tillgång till trådmediet för mindre resursstarka aktörer. Även här bör regler kunna ges i vanlig lag.

Över huvud taget är det angeläget att vara uppmärksam på risken att nätinnehavaren får ett monopol som utesluter andra från inflytande över programsättningen. Det starkaste motivet för att ge det allmänna ett inflytande över rätten att etablera verksamhet för trådsändning kan sägas ligga i detta. Där ett trådnät redan har etablerats minskar sannolikheten för att ännu ett skall byggas. Nätinnehavaren får lätt ett faktiskt monopol på trådsändningskapaciteten inom ett visst område. Även om kravet på tillstånd tas bort, är det dock inte uteslutet att genom lag ålägga nätägarna förpliktelser att lämna utrymme för vissa sändningar av det slag som redan i dag åvilar dem enligt lagen om lokala kabelsändningar.

I 3 kap. 1 § andra stycket yttrandefrihetsgrundlagen återfinns också en bestämmelse som medger att en skyldighet av nu ifrågavarande slag läggs på nätinnehavarna. Såväl bestämmelsen som dess motiv lämnades av riksdagen utan erinran då grundlagsförslaget antogs som vilande.

Vad det här gäller är sålunda inte bara en möjlighet att införa en viss lagstiftning utan en möjlighet till en lagstiftning som redan vid grundlagens tillkomst angavs ha en betydelsefull uppgift för att vidga yttrandefriheten. De skäl som anförs i motiven för grundlagsstadgandet gör det svårt att underlåta den avsedda lagstiftningen utan att kunna göra sannolikt, att en sådan underlåtelse – i motsats till vad som antogs i grundlagsärendet – saknar betydelse för grundlagens väsentliga syfte, nämligen att vidga yttrandefriheten.

I detta läge föreslås därför att en bestämmelse om skyldighet att upplåta en kanal för lokala sändningar tas in i den nya kabellagen. Det kan knappast vara rimligt att nu omvärdera de motiv som i grundlagsärendet framfördes i denna sak. Någon väsentlig förändring i det faktiska rättsläget skulle en sådan ordning inte heller innebära rent praktiskt. Flertalet nätinnehavare har framtill nu fortsatt att operera med tillstånd och därmed haft en sådan skyldighet. Det finns nu lokala kabelsändarföretag på 23 orter. Sändningarna nådde i början av 1991 omkring 700 000 bostäder.

Med de motiv som anförts i grundlagsförslaget får det rimligen anses klart, att en skyldighet, som den nu behandlade, möter de förutsättningar som enligt 3 kap. 3 § i yttrandefrihetsgrundlagen måste föreligga. Bestämmelsen i den paragrafen har behandlats i föregående avsnitt.

En fråga som uppkommer i den nya regleringen är om det är praktiskt möjligt och meningsfullt att, då näten inte längre behöver vara begränsade – i princip till en kommun – det ändå skulle gå att förbehålla rätten att få tillgång till en kanal för lokalt verkande företag. Svaret på frågan är ja. Oavsett nätens rent tekniska uppbyggnad är de så anlagda att lokala distributioner kan göras. Upplåtelse av en enda kanal kan alltså innebära att ett kanalutrymme i en kommun används av ett företag och av ett annat företag i en annan kommun, även om näten i kommunerna rent tekniskt hänger samman. För de existerande kabelnäten medför ett bibehållande av den gamla skyldigheten gentemot lokala kabelsändarföretag inte några behov av förändringar i näten.

I praktisk överensstämmelse med vad som hitintills har tillämpats bör alltså nätinnehavaren vara skyldig att kostnadsfritt upplåta en kanal i varje kommun där nätet opereras, till ett lokalt kabelsändarföretag för egensändningar.

För att nu undvika nykonstruktioner bör definitionen i den gällande kabellagen av lokalt kabelsändarföretag i princip kunna tas över. Det skall sålunda vara en svensk juridisk person som bildats för att bedriva lokala kabelsändningar. Härutöver föreskrivs i den gällande lagen att i den juridiska personen skall ingå företrädare för olika intressen och meningsriktningar. Då det emellertid inte är rimligt att tala om att olika intressen resp. meningsriktningar ingår i en juridisk person, t.ex. ett aktiebolag, bör en annan formulering som fångar andemeningen i föreskriften användas. Närmast till hands ligger att säga att den juridiska personen kan antas låta olika intressen och meningsinriktningar komma till tals i dess verksamhet.

Några remissinstanser invänder mot att lokala kabelsändarföretag som får sända sponsrade program skall kunna få kostnadsfri tillgång till kanalutrymme. Bakgrunden är förslaget (se avsnitt 3.3.6) att det i egensändningar skall vara tillåtet att sända program som bekostas av andra än den som bedriver sändningsverksamheten, men att uppgift om finansören skall anges i sändningen.

De lokala kabelsändarföretagen har till uppgift att låta olika meningar komma till uttryck i trådsändningar. I vissa fall kan detta ske genom att kabelsändarföretagen själva sänder program som har finansierats med t.ex. medlemsavgifter. I andra fall kan kabelsändarföretagen fylla sin uppgift genom att, inom ramen för de sändningar som företaget ansvarar för, sända ut program som någon annan har producerat och bekostat. Att hindra ett lokalt kabelsändarföretag att i det kanalutrymme som nätinnehavaren kostnadsfritt har ställt till förfogande sända program av det senare slaget skulle knappast gynna intresset av vidaste möjliga yttrandefrihet.

Jag har tidigare angivit att det förslag jag här lägger fram i motsats till lagrådsremissen, inte innehåller något generellt förbud mot reklam i egensändningar. Dock anser jag det befogat att behålla ett reklamförbud för de företag som ges ställning som lokala kabelsändarföretag. Syftet med särställningen för sådana företag - garanterad och avgiftsfri tillgång till kabelnätet inom en kommun - är att vidga yttrandefriheten. Den föreslagna regleringen om lokala kabelsändarföretag ger möjlighet att komma till tals för kretsar som skulle ha svårt att på vanliga affärsmässiga grunder få tillgång till kabelnäten, än mindre ha möjlighet att anlägga egna nät. Enligt min mening framstår det dock inte som rimligt att den som väljer att operera som en kommersiell kanal med reklamfinansiering skall kunna utnyttja också ställningen som lokalt kabelsändarföretag och få kanalen kostnadsfritt. En sådan ordning står knappast i överensstämmelse med de syften som finns bakom grundlagsbestämmelserna rörande garanterad och kostnadsfri tillgång till en lokal kanal. Den som väljer att driva sitt sändarföretag på kommersiell grund bör hänvisas till att förhandla med nätinnehavarna om sändningsutrymme på affärsmässiga villkor.

En remissinstans har varnat för att den nu föreslagna definitionen skulle göra prövningen av det lokala kabelsändarföretaget osäkrare. Jag vill emellertid framhålla att det inte är avsett att definitionen skall med-

föra några betydande förändringar i kabelnämndens prövning. Om det i ett presumtivt lokalt kabelsändarföretag, bland dem som bildat organisationen och driver verksamheten, finns representerade organisationer med skilda intressen och som företräder skilda meningsinriktningar bör detta, liksom tidigare, kunna tas till intäkt för att lagens krav är uppfyllt.

Det bör liksom hitintills få ankomma på kabelnämnden att pröva vilket lokalt företag som skall få tillgång till den fria kanalen, eller, i förekommande fall, vilka som skall få dela på den. Rätten till en kanal bör gälla endast för en begränsad tid för att möjliggöra viss cirkulation. Den nuvarande tiden av tre år kan lämpligen behållas tills vidare.

Förbudet för ett lokalt kabelsändarföretag att sända reklam kan lämpligen sanktioneras genom att kabelnämnden ges möjlighet att i första hand förelägga vite samt, om vite inte hjälper, återkalla förordnandet som lokalt kabelsändarföretag. Vid återkallelse bör nämnden också kunna sätta en karenstid inom vilken företaget inte ges något nytt förordnande. Denna tid bör vara högst ett år. För återkallelse bör krävas att företaget har förelagts åtminstone ett vite och att detta genom lagakraftgäande dom har dömts ut av domstol.

3.3.5 Ingripande mot egensändningar då dessa inriktas mot våldsskildringar, pornografi eller hets mot folkgrupp

Mitt förslag: Domstol skall på talan av justitiekanslern kunna meddela förbud mot egensändningar

1. om det vid upprepade tillfällen har visats rörliga bilder med skildringar av sexuellt våld eller tvång eller med närgångna eller utdragna skildringar av grovt våld mot människor eller djur, samt sändningarna inte har varit försvarliga med hänsyn till syftet och sammanhanget samt omständigheterna i övrigt,

2. om det vid upprepade tillfällen annars förekommit sändningar av pornografiska bilder eller om utbudet varit ensidigt inriktat på våldsskildringar, eller

3. om det vid upprepade tillfällen har visats program varigenom någon har uttryckt hot mot eller missaktning för en folkgrupp eller annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung eller trosbekännelse.

Ett sändningsförbud skall gälla högst ett år.

Den som överträder förbudet skall kunna dömas till straff. Överträdelse bör kunna leda till att sändningsförbudet förlängs med upp till ett års tid.

Promemorians förslag: Överensstämmer med mitt förslag.

Remissinstanserna har i huvudsak lämnat förslaget utan erinran.

Skälen för mitt förslag: I den nuvarande regleringen av trådsändningarna finns föreskrifter om återkallande av sändningstillstånd på grund av sändningarnas innehåll både när det gäller vidareändningar av satellitsändningar och egensändningar. Såsom förut nämnts är de satellitsändningar som är aktuella i Sverige numera att anse som rundradio-sändningar. Därmed krävs inte något tillstånd och sanktioner på grund av innehållet är sålunda inte längre möjliga med stöd av kabellagstiftningen, när det gäller vidareändning av satellitsändningar. Däremot kvarstår möjligheten att ingripa mot egensändningar.

Enligt 12 § kabelansvarighetslagen får ett tillstånd till egensändningar återkallas under tre förutsättningar, nämligen

1. om det i kanalen vid upprepade tillfällen har förekommit program som har innehållit rörliga bilder med skildringar av sexuellt våld eller tvång eller med närgångna eller utdragna skildringar av grovt våld mot människor eller djur, samt sändningarna inte har varit försvarliga med hänsyn till syftet och sammanhanget samt omständigheterna i övrigt,

2. om det i kanalen vid upprepade tillfällen annars har förekommit sändningar av pornografiska bilder eller om sändningarna har varit ensidigt inriktade på våldsskildringar i bild, eller

3. om det i kanalen vid upprepade tillfällen har förekommit program varigenom någon har uttryckt hot mot eller missaktning för en folkgrupp eller annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung eller trosbekännelse.

Tillståndet får återkallas endast om det med hänsyn till gärningarnas art och programkanalens karaktär och inriktning är godtagbart från yttrande- och informationsfrihetssynpunkt. Vid bedömningen gäller den s.k. instruktionen i tryckfrihetsförordningen. Beslut om återkallelse fattas på talan av justitiekanslern av tingsrätt som är behörig att uppta tryckfrihetsmål. Jury medverkar vid prövningen. De närmare procedur-reglerna finns i kabelansvarighetslagen.

Yttrandefrihetsgrundlagen lämnar utrymme för lagstiftning om ingripanden mot fortsatt sändning av ett utbud som inriktas på våldsframställningar, pornografiska bilder eller hets mot folkgrupp (3 kap. 1 § andra stycket).

Det är sålunda möjligt att, när det gäller egensändningarna, på det sättet bibehålla rättsläget att sändningar av den art som kunnat föranleda återkallelse av sändningstillståndet också fortsättningsvis kan leda till sanktioner. Det framstår vidare som motiverat att även framdeles upprätthålla vissa minimiregler för programinnehållet i egensändningar. Erfarenheten av nuvarande bestämmelser ger inte anledning att föreslå att reglerna skall ges en annan omfattning än för närvarande.

En sanktion som grundlagen medger är ett sändningsförbud. En sådan sanktion synes lämplig. Det ligger i sakens natur att ett sändningsförbud endast bör kunna tillgripas när det är fråga om grova överträdelser, och där de intressen som talar emot att sändningarna avbryts är svaga eller obefintliga. I lagtexten bör därför liksom hittills anges att ett sändningsförbud endast får meddelas om det med hänsyn till gärningar-

nas art och sändningarnas karaktär och inriktning är godtagbart från yttrandefrihets- och informationsfrihetssynpunkt. En sådan restriktion ligger för övrigt i linje med principerna i yttrandefrihetsgrundlagen.

Rättegången i mål om sändningsförbud i fall som nu har behandlats bör följa bestämmelserna om yttrandefrihetsmål i 9 kap. yttrandefrihetsgrundlagen, vilket bl.a. innebär att jury skall medverka i vissa fall. Talan i ärenden om sändningsförbud bör föras av justitiekanslern.

Sändningsförbudet bör rimligen riktas mot den som bedriver sändningsverksamheten. Det är alltså samma subjekt som enligt 4 kap. 1 § yttrandefrihetsgrundlagen skall utse ansvarig utgivare för programmen. Frågan om hur man skulle kunna avgöra vem som bedrev verksamheten behandlades i specialmotiveringen till den nyssnämnda paragrafen (prop. 1990/91:64 s. 122). Det anfördes där bl.a. att det i de flesta fall knappast kunde antas vålla några svårigheter att avgöra vem som bedrev en sändningsverksamhet. Principen vore att söka efter den som ligger bakom själva programmet.

Sändningsförbudet kan sålunda träffa både en fysisk person och en juridisk person. Inte i någotdera fallet torde det, med den angivna principen, vara så helt enkelt att kringgå sändningsförbudet genom att sätta in en bulvan för verksamheten. Så länge den som träffats av förbudet har inflytande över den fortsatta sändningsverksamheten torde han göra sig skyldig till överträdelse av förbudet och därmed kunna fällas till straff. Om det däremot är fråga om verklig överlåtelse av hela verksamheten till en ny ägare, får denne bedömas för sig.

En längre gående lösning som kan tänkas i sammanhanget vore att låta förbudet träffa en sändningsverksamhet och därmed gälla oberoende av vem som övertog den. Även en sådan lösning synes dock ha sina svagheter. När kan det anses vara fråga om en och samma verksamhet och när är det en helt ny verksamhet? Kan man låta kanalens benämning här spela en avgörande roll? Med det begränsade syfte som den föreslagna lagstiftningen har torde det dock inte vara lämpligt att här introducera en sådan ny typ av reglering.

Ett sändningsförbud bör gälla under högst ett år, räknat från det att domen vinner laga kraft. Domstolen bör kunna förordna att domen skall gälla även om den överklagas. Dessa regler överensstämmer i sak med vad som gäller nu.

Den som överträder ett sändningsförbud bör kunna dömas till böter eller fängelse i högst ett år. Straffskalan motsvarar vad som gäller enligt radiolagen för att sända radioprogram utan erforderligt tillstånd.

Om ett sändningsförbud överträds bör domstolen vidare kunna besluta att förbudet förlängs med ytterligare högst ett år.

Mitt förslag: Det skall vara tillåtet att sända reklam i egensändningar. Reklam mot vederlag och program mot betalning får endast sändas under en särskilt markerad annonstid. Under den övriga programtiden är det inte tillåtet att mot vederlag eller annars på ett otillbörligt sätt gynna ett kommersiellt intresse.

Reglerna för annonser i TV-sändning överensstämmer med vad som enligt radiolagen gäller för etersänd TV. Något förbud mot åsiktsannonsering i bl. a. politiska frågor bör emellertid inte gälla. Något förbud mot diskriminering av annonsörer föreslås inte heller.

Reglerna för annonser i ljudradiosändningar föreslås vara mindre omfattande. Bl. a. bör det inte gälla särskilda regler för hur annonserna får placeras. Några särskilda restriktioner för reklam som vänder sig till barn föreslås inte heller.

Promemorians förslag: I promemorian föreslogs ett generellt reklamförbud under återopande av att frågan snart skulle bli föremål för en mer omfattande belysning och att det därför inte var lämpligt att dessförinnan förändra rådande rättsläge.

Remissinstanserna har i flera fall varit kritiska mot förslaget och hävdat att en önskan att bevara det nuvarande läget i avvaktan på ett mera permanent ställningstagande inte är tillräckligt skäl för reklamförbudet. Reklamförbudet har också ifrågasatts på konstitutionella grunder.

Skälen för mitt förslag: I den gällande kabellagen finns olika bestämmelser riktade mot reklam i de tillståndspliktiga trådsändningarna. När det gäller egensändningar är förbudet totalt. När det gäller vidareändning av satellitsändningar kan förbud mot fortsatt sändning komma ifråga om det i programkanalen under en längre tid och i betydande omfattning har förekommit sådan kommersiell reklam som måste anses riktad särskilt till svenska konsumenter. Bestämmelsen rörande satellitsändningar har numera förlorat sin betydelse genom att vidareändningarna av de här tillgängliga satellitsändningarna numera är att anse som vidareändning av rundradioprogram och som sådana kan ske utan tillstånd. Kvar står förbudet mot reklam i egensändningarna.

Yttrandefrihetsgrundlagen medger att det i vanlig lag meddelas förbud mot kommersiell reklam i radioprogram eller villkor för sådan reklam (1 kap. 12 § andra stycket). Reklambegreppet i yttrandefrihetsgrundlagen är vidare än det reklambegrepp som nyligen har införts i radiolagen. Under grundlagens reklambegrepp faller sålunda både vanlig reklam mot vederlag och andra former av särskilt gynnande av kommersiellt intresse (prop. 1990/91:64 s. 114).

Med den utgångspunkt som finns för det förslag till lagstiftning som här förs fram kan det knappast bli tal om att föreslå några regler rörande reklam i vidareändning av satellitsändningar. Det rättsläge som nu faktiskt råder innebär sålunda inga restriktioner när det är fråga om vi-

daresändning av satellitprogram. Riksdagen torde vidare inom en nära framtid få tillfälle att ta ställning till det eventuella behovet av regler i samband med att frågan om ratificering av den europeiska TV-konventionen kommer upp till behandling.

I lagrådsremissen föreslogs att det skall gälla ett fortsatt reklamförbud för egensändningar i tråd. Motiveringen för det föreslagna reklamförbudet var tvåfaldig. Avsaknaden av konkurrens från reklamfinansierade kabelsändningar avsågs kunna underlätta för den reklamfinansierade marksända TV-kanalen att uppfylla de krav som från statens sida ställs på verksamheten. Vidare tänktes ett reklamförbud för kabelsändningar skydda dagspressens annonsintäkter.

Enligt min mening är de skäl som anförts inte tillräckligt starka för att motivera ett absolut förbud mot reklam i egensändningar i tråd. Jag anser därför att det bör vara tillåtet för den som bedriver sådana sändningar att finansiera dessa med reklam i sändningarna. Det förslag om reklamförbud som framförts i lagrådsremissen bör därför inte leda till lagstiftning.

Det föreliggande förslaget till reglering av kabelsändningar är, som förut framhållits, en provisorisk lösning i avvaktan på underlag för en mer permanent reglering. I detta skede anser jag det inte lämpligt att lämna rätten att sända reklam i trådnät helt obegränsad. Det kan försvåra framtida avvägningar.

Riksdagen har med anledning av prop. 1990/91:149 under stor enighet beslutat (KU39, rskr 370) om regler för reklamsändningar i en marksänd TV-kanal. Denna reglering har visserligen tillkommit med hänsyn till att den programkanalen skulle ges public service-karaktär. Regleringen svarar emellertid i väsentliga delar mot de krav som ställs i Europarådets konvention om gränsöverskridande TV-sändningar och kan därför sägas utgöra ett slags europeisk standard. Som sådan utgör den en rimlig avvägning av olika intressen. Ett särskilt skäl att tänka på en sådan intresseavvägning har varit den praktiskt begränsade tillgången på eterutrymme.

Enligt min mening är det rimligt att i detta sammanhang använda sig av i princip samma reglering för reklam i kabelsändningar. Under den närmaste framtiden - den tid som den föreslagna lagstiftningen torde komma att gälla - kommer tillgången till sändningsutrymme i trådnät rent faktiskt att vara begränsad. De avvägningar som har gjorts om vissa regler för reklam i etersända TV-program har sålunda i vart fall för en tid praktisk relevans för trådsändningarna.

Till stora delar bör den reglering som har lagts fast för den marksända TV-kanalen kunna överföras oförändrad till trådsändningarna. I likhet med vad som gäller för de trådlösa sändningarna bör reklam mot vederlag och andra program som sänds mot betalning hänvisas till särskilt markerad annonstid. Det bör inte vara tillåtet att under den övriga sändningstiden mot vederlag eller annars på ett otillbörligt sätt gynna ett kommersiellt intresse. Sponsorsmeddelanden bör emellertid få lämnas i anslutning till sponsrade program. Genom dessa regler motverkas att annonser förväxlas med andra sändningar.

För att ytterligare säkerställa att annonserna klart kan urskiljas som sådana bör det av en annons framgå i vems intresse sändningen sker. Annonstiden vid ett givet tillfälle bör vidare inte understiga en minut. För att motverka att annonser sammanblandas med redaktionellt material bör personer som spelar en framträdande roll i radioprogram som huvudsakligen handlar om nyheter eller nyhetskommentarer inte få medverka i annonser som sänds mot betalning eller annat vederlag.

De regler som gäller för annonstidens omfattning och för annonsernas inplacering i programmen bör kunna gälla även för egensändningar av TV-program i tråd.

Annonstiden bör sålunda omfatta högst 10 % av den dagliga sändningstiden samt högst 10 % av sändningstiden mellan kl. 18.00 och 24.00. Syftet med den sistnämnda regeln är att motverka att annonserna koncentreras till den tid då TV-publiken är störst. För att möjliggöra en önskvärd flexibilitet bör annonstiden under en enskild timme mellan hela klockslag kunna uppgå till åtta eller, i rena undantagsfall, tio minuter.

Samma regler bör gälla för ljudradiosändningar i tråd, med undantaget att det inte skall krävas att andelen annonser under tiden 18.00-24.00 utgör högst 10 %. Orsaken är att radions publik inte är koncentrerad till en begränsad del av dygnet på det sätt som gäller för televisionen. Därför behövs inte en regel av detta slag.

För TV-sändningar bör gälla att annonserna skall placeras mellan programmen. Annonser föreslås emellertid få avbryta program i vissa fall.

Annonser bör få placeras i pauser i sportprogram, där det förekommer längre pauser, samt i pauser i program som avser föreställningar eller evenemang med pauser för publiken. Om ett program består av olika avslutade delar bör vidare annonser få placeras mellan delarna, under förutsättning att varje del som föregås eller följs av annonser varar minst 20 minuter.

För ljudradiosändningar bör inte gälla några regler för annonsernas placering. Orsaken är att ljudradiosändningar ofta är strukturerade på ett annat sätt än TV-sändningar. Det är inte lika naturligt att tala om enskilda program och om pauser mellan dessa.

Marknadsföringslagen (1975:1418), är tillämplig på radiosändningar. Tillämpningen av denna innebär att särskild varsamhet skall iakttas vid marknadsföring till barn. (se närmare prop. 1990/91:149 s. 120) För marksänd reklam-TV finns emellertid regler som går längre för att motverka att TV-mediet används för reklam till yngre barn. En annons med reklam får sålunda inte syfta till att fånga uppmärksamheten hos barn under 12 år. Personer eller figurer som spelar en framträdande roll i TV-program som huvudsakligen vänder sig till barn under 12 år får inte uppträda i annonser med reklam. Det är inte heller tillåtet att sända annonser med reklam under annonstiden omedelbart före eller efter program eller delar av program som huvudsakligen vänder sig till barn under 12 år.

Det är TV-mediets stora påverkningskraft som har motiverat särskilda regler utöver vad som följer av marknadsföringslagen. Detta motiv har givetvis samma styrka oberoende av på vilket sätt programmen distribueras. Därför bör samma regler som för marksänd TV gälla också för egensändningar av TV-program i tråd. För ljudradions del bedömer jag däremot inte att det finns behov av en särreglering.

Vissa slag av annonser är genom särskild lagstiftning inte tillåtna i ljudradio- eller televisionsprogram. Genom ändringar i lagen (1978:763) med vissa bestämmelser om marknadsföring av alkoholdrycker och lagen (1978:764) med vissa bestämmelser om marknadsföring av tobaksvaror får vid marknadsföring av alkoholdryck respektive tobaksvara inte användas kommersiell annons i ljudradio- eller televisionsprogram. Ändringarna trädde i kraft den 1 juli 1991, dvs. samtidigt som de ovan nämnda ändringarna i radiolagen.

Några av de regler som gäller för den marksända televisionen bör inte få motsvarigheter för egensändningarna i tråd.

Något förbud mot annonser som syftar till att vinna stöd för politiska eller religiösa åsikter eller för åsikter i intressefrågor på arbetsmarknaden bör sålunda inte finnas för trådsändningarna. Orsaken är att det, i motsats till vad som gäller för den marksända televisionen, inte finns något krav på opartiskhet i trådsändningarna. När företrädare för olika åsikter i t.ex. politiska eller religiösa ämnen har möjlighet att själva bedriva trådsändningar där de ger uttryck för sina åsikter finns det enligt min mening inte anledning att motsätta sig att åsikter av detta slag uttrycks i annonser.

För den marksända televisionen gäller att programföretaget inte får diskriminera någon som begär att en annons skall sändas.

Bakgrunden till denna regel är utgivarens ensamrätt att bestämma över det som skall sändas. Enligt förslaget till yttrandefrihetsgrundlag skall utgivaren ha befogenhet att utöva tillsyn över en framställnings offentliggörande och att bestämma över dess innehåll så att ingenting får införas i den mot hans vilja. Varje inskränkning i den befogenheten skall vara utan verkan. Med hänsyn till denna ensamrätt är det inte möjligt för en domstol att föreskriva att en viss annons skall publiceras, även om programföretagets vägran att publicera annonsen skulle utgöra skadlig konkurrensbegränsning och därmed i princip kunna förbjudas enligt konkurrensbegränsningslagen.

Genom att ett förbud mot diskriminering av annonsörer har införts i radiolagen får emellertid radionämnden möjlighet att granska bestämmelsens efterlevnad. Eftersom programföretaget i sitt avtal med staten förutsätts förbinda sig att i sändning återge klandrande beslut av radionämnden skulle, om programföretaget diskriminerar en annonsör, detta komma att offentliggöras i företagets egna sändningar. Programföretaget skulle emellertid inte kunna tvingas att sända den aktuella annonsen. (Se prop. 1990/91:149 s. 75 ff.)

I fråga om egensändningar i tråd skulle i och för sig ett förbud mot att diskriminera annonsörer kunna införas i lag utan hinder av den föreslagna yttrandefrihetsgrundlagen. Det är däremot inte möjligt att sank-

tionera efterlevnaden av bestämmelsen genom att den som bedriver sändningarna förpliktas att återge klandrande beslut av ett granskningsorgan. Någon plats för avtal finns ju inte, eftersom sändningsrätten är fri. Bestämmelser i lag är inte möjliga, då de skulle utgöra en otillåten inskränkning av utgivarens befogenhet.

Min slutsats blir att något förbud mot diskriminering av annonsörer inte nu bör införas för egensändningar i tråd. För denna slutsats talar också att sådana sändningar i de flesta fall torde få liten betydelse och att det för de näringsidkare som skulle kunna bli berörda i regel torde finnas andra vägar att nå målgruppen för annonserna. Skulle utvecklingen gå i en annan riktning kan det givetvis bli aktuellt att senare överväga åtgärder.

I likhet med vad som gäller för den marksända televisionen bör de särskilda reglerna om annonser inte gälla för annonser och liknande meddelanden i sökbar text-TV.

I fråga om sponsrade program, dvs. program som helt eller delvis finansieras av någon annan än den som bedriver sändningarna, bör gälla att uppgift om finansiären skall lämnas på lämpligt sätt före och efter sändningen. Motivet för denna regel är att åskådaren skall vara medveten om vem som ligger bakom programmet. Förbudet mot att otillbörligt gynna ett kommersiellt intresse i den vanliga programverksamheten får bl.a. som konsekvens att ett sponsrat program inte får innehålla t.ex. smygreklam för sponsorns verksamhet.

Enligt de av riksdagen beslutade riktlinjerna (se prop. 1990/91:149 s. 160 ff) gäller för den marksända televisionen också att vissa programtyper inte får sponsras samt att vissa slag av näringsidkare inte får uppträda som sponsorer. Sålunda får programföretaget inte sända sponsrade program som huvudsakligen avser nyheter eller nyhetskommentarer eller som huvudsakligen vänder sig till barn under 12 år. Det får inte heller sända program som är sponsrade av någon vars huvudsakliga verksamhet gäller tillverkning eller försäljning av tobaksvaror, alkoholdrycker eller receptbelagda läkemedel.

Några restriktioner av det anförda slaget bör inte gälla för egensändningar i tråd. Orsaken är att yttrandefrihetsgrundlagen tillåter var och en att bedriva sådana sändningar och att dessa får omfatta i princip vilka ämnesområden som helst. Det vore då inte logiskt att söka hindra någon från att ekonomiskt stödja en verksamhet som han är oförhindrad att själv bedriva. Det skulle också vara lätt att kringgå eventuella restriktioner genom att sponsorn utåt sett framstod som den som bedriver sändningarna.

En remissinstans har föreslagit att nätinnehavaren i sista hand skall vara ansvarig för exempelvis överträdelse av bestämmelserna om reklam om det inte kan utredas vem som är ansvarig för sändningen. Jag delar inte den uppfattningen. I de allra flesta fall torde den som driver verksamheten vara lätt att identifiera, t.ex. med hjälp av uppgift om vem som utsett ansvarig utgivare. Det kan i detta sammanhang påpekas att det enligt förslaget till lag med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden är ett brott att inte utse ansva-

rig utgivare. I de fall då det inte skulle gå att utröna vem som legat bakom en sändning kan det antas att det rör sig om en helt tillfällighetssamhet. Sanktionen mot överträdelse av reklamförbudet är ett vitesföreläggande. Ett sådant måste självfallet rikta sig till någon som har en reell möjlighet att övervaka att föreläggandet följs. Jag anser inte att nätt innehavaren kan sägas ha sådan möjlighet.

Jag delar heller inte uppfattningen att kabelnämnden skall ha befogenhet att med viteshot kunna begära in upplysningar eller handlingar för att kunna fullgöra sina uppgifter. Det är självklart att kabelnämnden för sin prövning t.ex. om en ifrågasatt överträdelse av sponsringsreglerna ibland kan behöva ytterligare upplysningar. Jag utgår emellertid ifrån att detta kan lösas utan en vitessanktionerad upplysningskyldighet. I flertalet av de fall som kabelnämnden har att besluta, t.ex. om vem som skall vara lokalt kabelsändarföretag eller i fråga om dispens från skyldigheten att vidarebefordra sändningar från ett sådant subjekt ligger det i partens intresse att nämnden får ett gott beslutsunderlag.

3.3.7 Kravet i radiolagen på tillstånd för trådsändningar m.m.

Mitt förslag: Kravet i radiolagen på tillstånd för att få sända radioprogram i trådsändning upphävs.

Lagstiftningen görs lika för alla sorters satelliter.

Promemorians förslag: Överensstämmer med mitt förslag.

Remissinstanserna har lämnat förslaget utan erinran.

Skäl för mitt förslag: Som tidigare redogjorts finns i yttrandefrihetsgrundlagen en regel som stadgar rätt för varje svensk medborgare och svensk juridisk person att sända radioprogram genom tråd. Den nuvarande regeln om tillstånd i 5 § andra stycket radiolagen står inte i överensstämmelse härmed och bör därför upphävas.

Som framgått av den allmänna motiveringen avsnitt 3.1 saknas vidare skäl att numera i författningshänseende göra skillnad mellan satelliter i fast trafik och direktsändande satelliter. Det föranleder ändringar i radiolagen och lagen om granskning och kontroll av filmer och videogram.

3.3.8 Kravet på tillstånd att sända radiotidningar i trådsändning

Mitt förslag: Kravet på tillstånd i lagen (1981:508) om radiotidningar för att få sända radiotidningar i trådsändning som når fler än 100 bostäder bör upphävas.

Promemorians förslag: Överensstämmer med mitt förslag.

Remissinstanserna har i huvudsak lämnat förslaget utan erinran.

Skälen för mitt förslag: Enligt 3 kap. 1 § yttrandefrihetsgrundlagen slås fast en principiell frihet att sända radioprogram genom tråd. Den nuvarande lagstiftningen om trådsändning av radiotidningar bygger på ett system med tillståndskrav som inte är förenligt med den nya grundlagen. Tillståndskravet beträffande trådsändning i lagen om radiotidningar bör därför upphävas.

Kravet på tillstånd för rundradiosändning av radiotidningar behålls dock i konsekvens med att tillstånd krävs för rundradiosändning i allmänhet. Det kan dock vara lämpligt att i lagen peka ut taltidningsnämnden som den myndighet som ger tillståndet när det gäller radiotidningar.

3.3.9 Överklagande av beslut om tillstånd till trådlös sändning av radiotidningar

Mitt förslag: Beslut om tillstånd till rundradiosändning enligt lagen (1981:508) om radiotidningar fattas av taltidningsnämnden och får överklagas till kammarrätt.

Promemorians förslag: Överensstämmer med mitt förslag.

Remissinstanserna har i huvudsak lämnat förslaget utan erinran.

Skälen för mitt förslag: I prop. 1990/91:179 om följdlagstiftning till yttrandefrihetsgrundlagen m.m. tar justitieministern upp frågan om överklagande av taltidningsnämndens beslut (s. 34 f).

”Trådlösa radiosändningar kan äga rum bl.a. enligt lagen (1981:508) om radiotidningar. Tillstånd till sådana sändningar meddelas av taltidningsnämnden (2 § förordningen (1981:512) om radiotidningar). Nämnden kan också på administrativa grunder återkalla tillstånd (5 § förordningen). Beslut om tillstånd får inte överklagas (6 § förordningen). Beslut om återkallelse får överklagas hos kammarrätten, om det har meddelats av en annan myndighet än regeringen (7 § andra stycket lagen om radiotidningar). Föreskrifter om taltidningsnämndens sammansättning finns i förordningen (1988:674) med instruktion för taltidningsnämnden.

Enligt det i prop. 1990/91:64 framlagda förslaget till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen (1 kap. 7 §) kommer sådana sändningar som avses i lagen om radiotidningar att i stor utsträckning behandlas enligt TF som en bilaga till den tryckta skrift som utgör förlaga för sändningens innehåll, dvs. för radiotidningen. I fråga om rätten att bedriva sändningar gäller emellertid enligt förslaget 3 kap. yttrandefrihetsgrundlagen. Därav följer att kravet på tillgång till domstolsprövning i frågor om rätt att sända radioprogram blir tillämpligt. Och för sådana radiotidningar som sammanställs ur flera förlagor gäller yttrandefrihetsgrundlagens föreskrifter om radioprogram i alla avseenden.

Det kan möjligen sättas i fråga om den ordning som enligt det nu anförda gäller i fråga om radiotidningarna fullt ut tillgodoser det krav

på prövningsmöjligheter som gäller enligt yttrandefrihetsgrundlagen. Såvitt avser beslut om återkallelse av tillstånd är kravet på tillgång till domstolsprövning visserligen uppfyllt genom möjligheten att överklaga taltidningsnämndens beslut till kammarrätten och den möjlighet att få till stånd en prövning av regeringsbeslut som framgår av lagen (1988:205) om rättsprövning av vissa förvaltningsbeslut m.m.

Men när det gäller beslut i frågor om att meddela tillstånd finns för närvarande inte någon möjlighet att överklaga. Visserligen är det möjligt att få en laglighetsprövning till stånd med stöd av lagen om rättsprövning. Kravet på tillgång till domstolsprövning kan emellertid knappast anses uppfyllt med detta. Det framgår av den slutliga utformningen av yttrandefrihetsgrundlagen, som bygger på att en prövning enligt lagen om rättsprövning i dessa sammanhang i realiteten avser frågor där regeringen beslutar i första instans (se prop. 1990/91:64 s. 118, 211, 219). Frågan uppkommer alltså om den nuvarande ordningen kan bestå.

Om fullföljdsförbudet upphävs följer av allmänna rättsgrundsatser att beslut i frågor om meddelande av tillstånd att sända radiotidningar kommer att kunna överklagas till regeringen. Möjligheten till överprövning av beslut enligt lagen om rättsprövning kommer då att gälla regeringens beslut. Kravet på tillgång till domstolsprövning blir därmed tillgodosett i enlighet med 3 kap. 5 § första stycket andra meningen yttrandefrihetsgrundlagen eftersom prövningen av beslut av regeringen endast behöver avse beslutets laglighet. Mot den nu skisserade ordningen kan dock anföras att den strider mot strävandena att regeringen i möjligaste mån inte skall handlägga förvaltningsärenden.

Frågan hur möjligheten att få till stånd en överprövning av beslut av den art som nu är i fråga skall ordnas kräver på grund av det anförda vissa ytterligare överväganden som inte lämpligen kan göras i detta lagstiftningsärende. Chefen för utbildningsdepartementet kommer därför senare att för regeringen anmäla frågan om hur reglerna om överklagande av beslut i ärenden om rätt att sända radiotidningar bör utformas.”

Som justitieministern angett bör reglerna om överklagande av beslut i ärenden om rätt att sända trådlösa radiotidningar ses över. Den lämpligaste ordningen synes vara att dessa beslut - liksom beslut i ärenden om återkallelse av tillstånd - fattas av taltidningsnämnden. Besluten bör kunna överklagas till kammarrätt, dvs. kammarrätten i Stockholm, eftersom taltidningsnämnden har sitt säte i Stockholm. Om överklagandena förs till kammarrätten, uppfylls kravet i 3 kap. yttrandefrihetsgrundlagen om tillgång till domstolsprövning. Kammarrätten tillämpar förfarandereglerna i förvaltningsprocesslagen (1971:291), som lämpar sig väl även för dessa frågor. Såvitt nu kan bedömas blir det fråga endast om enstaka ärenden. Med hänsyn härtill och då en del andra överklaganden till kammarrätten har fallit bort i samband med förslaget till ny kabellag, torde någon ökad belastning på kammarrätten inte kunna förutses.

4 Upprättade lagförslag

Prop. 1991/92:53

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom utbildningsdepartementet upprättats förslag till

1. lag om kabelsändningar till allmänheten,
2. lag om ändring i radiolagen (1966:755),
3. lag om ändring i lagen (1981:508) om radiotidningar,
4. lag om ändring i lagen (1978:487) om pliktexemplar av skrifter och ljud- och bildupptagningar,
5. lag om ändring i lagen (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram,
6. lag om ändring i lagen (1991:000) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden.

5.1 Förslaget till lag om kabelsändningar till allmänheten

I den nya yttrandefrihetsgrundlagen (3 kap. 1 § första stycket) slås fast en principiell frihet att sända radioprogram genom tråd.

Lagen om lokala kabelsändningar bygger på att tillstånd krävs för att sända radioprogram i tråd och att vissa villkor måste vara uppfyllda innan tillstånd ges. Denna grund står inte i överensstämmelse med förslaget till ny yttrandefrihetsgrundlag. Lagstiftningen måste därför ändras på ett grundläggande sätt. Ändringarna är så omfattande att en ny lag bör ersätta den nuvarande.

Den nya lagens rubrik föreslås bli "lag om kabelsändningar till allmänheten". I den nuvarande lagens rubrik har således begreppet "lokal" utgått, då sändningar inte längre behöver vara lokala. Vidare har orden "till allmänheten" lagts till för att klarlägga redan i rubriken att lagen - liksom den nuvarande - gäller endast sändningar riktade till allmänheten.

Inledande föreskrifter

1 §

Lagens första paragraf, som anger lagens omfattning, behandlas i den allmänna motiveringen avsnitt 3.3.1. Enligt *första meningen*, som i sak överensstämmer med 1 § lagen om lokala kabelsändningar, finns i den föreslagna lagen föreskrifter om trådsändningar av radioprogram till allmänheten som når flera än 100 bostäder. Föreskrifterna gäller således endast trådsändning till allmänheten i bostäder. För trådsändning för offentlig visning av filmer och videogram finns bestämmelser i lagen (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram.

Enligt *andra meningen* innehåller den föreslagna lagen även föreskrifter om skyldigheter för innehavare av nät där kabelsändningar bedrivs. Bestämmelserna om sådana skyldigheter återfinns i 6 §.

Enligt *tredje meningen* omfattas dock inte av lagen en sändning som helt överensstämmer med en sådan sändning som avses i 5 § radiolagen och som sänds samtidigt med denna. Det innebär bl.a. att sändningar från programföretag i Sveriges Radio-koncernen och en framtida tredje markbaserad TV-kanals sändningar undantas från lagens tillämpning om företaget samtidigt sänder i tråd och i etern, oavsett om trådsändningen är en vidareändring av etersändningen eller om trådsändningen är en egensändning. Lagen är dock tillämplig om programföretaget sänder i tråd utan att samtidigt sända i rundradio.

I paragrafen anges vissa definitioner. Den motsvaras av 2 § lagen om lokala kabelsändningar. Beträffande begreppen radiosändning, trådsändning, radioprogram och reklam hänvisas till radiolagen. Enligt sistnämnda lag förstås med

radiosändning: ljud, bild eller annat meddelande som sänds med hjälp av elektromagnetiska vågor vilkas frekvenser är lägre än 3 000 gigahertz och vilka utbreder sig i rymden utan särskilt anordnad ledare,

trådsändning: ljud, bild eller annat meddelande som sänds med hjälp av elektromagnetiska vågor vilka är bundna vid särskilt anordnad ledare,

radioprogram: radiosändnings eller trådsändnings innehåll, om detta består av annat än, utom angivande av namn eller källa, enkla meddelanden om tid, väderlek, nyheter eller dylikt, och

reklam: ett radioprogram som är avsett att främja en näringsidkares avsättning av en vara, en tjänst eller någon annan nytta.

Begreppet *annonstid* är nytt. Det överensstämmer i huvudsak med radiolagens begrepp *annonstid i television*. I denna lag gäller begreppet emellertid all trådsänd radio, dvs. även trådsänd ljudradio.

3 §

Bestämmelsen motsvarar sakligt sett vad som gäller för televisionssändningar enligt radiolagen, se 1 § radiolagen. Den är sanktionerad i 21 §.

4 §

Bestämmelsen innebär att av reglerna i yttrandefrihetsgrundlagen endast reglerna om meddelarskydd i 1 kap. 2 § och om censurförbud i 1 kap. 3 § gäller för kabelnät som når 100 bostäder eller färre. Reglerna om ansvarig utgivare etc. gäller inte för sändningar i sådana nät. Bakgrunden till bestämmelsen finns angiven i avsnitt 3.3.2 som hänvisar till prop. 1990/91:64 s. 110. Bestämmelsen som gör det möjligt att göra undantag från yttrandefrihetsgrundlagens regler genom vanlig lag återfinns i 1 kap. 6 § yttrandefrihetsgrundlagen. Att paragrafen har begränsats till egensändningar beror på att yttrandefrihetsgrundlagens bestämmelser över huvud taget inte gäller vidaresändningar annat än i de begränsade fall som anges i 1 kap. 7 § yttrandefrihetsgrundlagen.

5 §

Paragrafen motsvarar 3 § första meningen lagen om lokala kabelsändningar.

Enligt den nu föreslagna lagen skall kabelnämnden fatta beslut

1. om att utse lokala kabelsändarföretag enligt 6 § första stycket 2,
2. om undantag från nätinnehavarens skyldigheter enligt 6 § andra stycket,

3. om föreläggande och om återkallelse av förordnande som lokalt kabelsändarföretag enligt 21 §, och
4. om föreläggande enligt 23 §.

Prop. 1991/92:53

Nätinnehavarens skyldigheter

Lokalt kabelsändarföretags skyldigheter m.m.

6 och 7 §§

Beträffande förslagen till dessa paragrafer om nätinnehavarens skyldigheter och om lokalt kabelsändarföretags skyldigheter m.m. hänvisas till den allmänna motiveringen, avsnitten 3.3.3 och 3.3.4. Stöd för förslagen finns i 3 kap. 1 § andra stycket yttrandefrihetsgrundlagen.

Förslagen har utformats med lagen om lokala kabelsändningar som förebild enligt följande.

Förslag

Lagen om lokala kabelsändningar

6 § första stycket begreppet
"var och en som äger eller
annars förfogar över ett
kabelnät"

5 § 1

6 § första stycket 1

21 § första stycket

6 § första stycket 2

20 § första stycket

6 § andra stycket

20 § andra stycket

och

21 § andra stycket

7 § första stycket

5 § 2

7 § andra stycket

15 § andra stycket

Lagen gäller inte för kabelsändningar som uteslutande omfattar vidaresändning av rundradiosändning som har tagits emot från sändare på jordytan, dvs. för centralantennanläggning (6 § första stycket).

Bestämmelsen i 6 § andra stycket om att kabelnämnden får medge undantag från reglerna om nätinnehavarens skyldigheter har i förhållande till gällande kabellagstiftning förenklats. Den kan tillämpas t.ex. om en ny kanal tillkommer eller i förhållande till innehavare av nät med få kanaler eller av mindre omfattning.

Bestämmelsen i 7 § andra stycket är en påminnelse till det lokala kabelsändarföretaget om syftet bakom sådana företags rättigheter. Ett lokalt kabelsändarföretag bör således för att uppfylla detta syfte ge tid i kanalen till ekonomiskt svaga aktörer. Bestämmelsen skall däremot inte läsas som en föreskrift om programmets innehåll. Det vore inte tillåtet enligt yttrandefrihetsgrundlagen.

Enligt 7 § tredje stycket skall kabelnämndens förordnande av lokala kabelsändarföretag gälla en tid om högst tre år.

8 §

Förslaget till denna paragraf om reklam m.m. har behandlats i den allmänna motiveringen, avsnitt 3.3.6. Stöd för bestämmelsen finns i 1 kap. 12 § andra stycket yttrandefrihetsgrundlagen. För andra aktörer än lokala kabelsändarföretag gäller inte längre något förbud att sända reklam. Detta kräver inte någon särskild bestämmelse.

Enligt *första stycket första meningen* får inte den som bedriver sändningsverksamhet i en egensändning mot vederlag eller annars på ett otillbörligt sätt gynna ett kommersiellt intresse. Regeln är således riktad mot den som bedriver sändningsverksamheten. Förbudet enligt 8 § mot egensändning av ett utbud som inriktas på våldsframställningar, pornografiska bilder eller hets mot folkgrupp är likaledes riktat mot denne. Den som bedriver sändningsverksamhet är samma subjekt som är ansvarigt för att utgivare utses. Vem som faller under denna bestämning har behandlats i förarbetena till yttrandefrihetsgrundlagen. Den grundläggande principen är att det är den som ligger bakom själva programmet som är ansvarig för att utgivare utses, jämför prop. 1990/91:64 s. 122. Den närmare bestämningen av vad som avses med den som bedriver sändningsverksamhet får överlämnas till rättstillämpningen.

Förbudet att otillbörligt gynna kommersiella intressen har utformats med 6 § andra stycket första meningen radiolagen som förebild. I förarbetena till lagen (1991:1066) om ändring i radiolagen (prop. 1990/91:149 s. 127 ff) finns närmare angivet vad som skall förstås med att otillbörligt gynna ett kommersiellt intresse. Denna redogörelse är till god ledning vid avgörande av vad som skall avses med begreppet enligt förevarande bestämmelse.

Bestämmelsen i *första stycket andra meningen* har utformats med 6 § andra stycket radiolagen som förebild. Notera dock att det här är fråga om en skyldighet för den som bedriver sändningsverksamheten att se till att sponsorskapet anges.

9 §

Första stycket motsvarar vad som genom avtal får bestämmas enligt 7 § andra st 2. radiolagen.

Andra stycket innehåller ett förbud för lokala kabelsändarföretag att sända reklam. Bakgrunden till bestämmelsen har berörts i avsnitt 3.3.4.

Med reklam förstås enligt 2 § detsamma som i radiolagen. Det bör i sammanhanget noteras att det i yttrandefrihetsgrundlagen använda reklambegreppet har en vidare innebörd än det som finns i radiolagen.

10 -14 §§

Bestämmelserna motsvarar bestämmelser i radiolagen enligt följande:

10 § överensstämmer med § radiolagen,

- 11 § motsvarar 11 § radiolagen,
- 12 § motsvarar 13 § radiolagen de två första styckena,
- 13 § motsvarar 14 § radiolagen och
- 14 § motsvarar 15 § radiolagen.

11 och 14 §§ gäller inte för reklam i ljudradio. Likaså gäller regeln i 12 § om att annonstiden skall beräknas särskilt för s.k. prime time endast television. Vad som avses med programtjänst framgår av specialmotiveringen till motsvarande bestämmelse, 13 §, i radiolagen (prop. 1990/91:149 s. 222).

Bakgrunden till bestämmelserna finns närmare återgiven i avsnitt 3.3.6.

15 §

I sak motsvaras bestämmelsen i *första stycket* av 6 § fjärde stycket och 16 § radiolagen.

I *andra stycket* anges ytterligare ett undantag från reklamreglerna. Lagen träffar nämligen - till skillnad från den nuvarande som bygger på ett tillståndskrav - även radiotidningar. Därmed skulle även dessa omfattas av de föreslagna reglerna för reklamens utformning etc. om inte undantag gjordes. Reklamen bör emellertid få sändas i radiotidningar i samma utsträckning som för närvarande. Detta kräver en särskild bestämmelse. Den utgör *andra stycket* punkten 2. Hänvisningen till 4 § lagen om radiotidningar innebär att reklam får sändas i sådana tidningar enligt följande:

1. Radiotidningarna skall helt eller delvis återge texten i förlagorna.
2. Sändning av annonsmaterial får endast ske om ljudet är förvrängt eller innehållet kodat.
3. Om en radiotidning inte återger all redaktionell text i en förlaga, får högst hälften av sändningstiden vid ett sändningstillfälle användas för annonsmaterial.
4. Utöver material som förekommer i förlagorna får radiotidningarna endast innehålla uppgifter om hur materialet i sändningarna disponerats.

Ingripanden m.m.

16 §

Bakgrunden till bestämmelserna i denna paragraf har behandlats i den allmänna motiveringen, avsnitt 3.3.5. Stöd för bestämmelsen finns i 3 kap. 1 § *andra stycket* yttrandefrihetsgrundlagen.

Första och andra styckena svarar närmast mot 11 resp. 13 § lagen om ansvarighet för lokala kabelsändningar, som dock bygger på tillståndskrav.

Enligt *tredje stycket första meningen* skall ett sändningsförbud gälla under högst ett år. Detta motsvarar den tid ett tillstånd till trådsändning kan dras in enligt 23-25 § lagen om lokala kabelsändningar och den tid

ett förbud eller förordnande om indragning kunnat avse enligt 20 § lagen om ansvarighet för lokala kabelsändningar.

Enligt *tredje stycket andra meningen* får domstol förordna att en dom om sändningsförbud skall gälla även om den överklagas. Bestämmelsen svarar mot 23 § första stycket lagen om ansvarighet för lokala kabelsändningar.

17 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om förlängning av ett sändningsförbud. Sådana bestämmelser återfinns inte i gällande kabellagstiftning. Vid utformning av bestämmelserna har 25 och 26 §§ lagen (1986:436) om näringsförbud varit förebild. Avgörandet skall även i detta fall ske genom dom.

18 §

Här tas upp bestämmelser om att domar i mål om sändningsförbud skall sändas till kabelnämnden. Bestämmelserna har betydelse för nämndens möjlighet att uppmärksamma om sändningsförbud överträds.

19 §

Denna paragraf innehåller straffbestämmelser om ett sändningsförbud överträds. Straffskalan motsvarar den som finns i 6 kap. 3 § andra stycket tryckfrihetsförordningen. Om ett sändningsförbud överträds, kan sändningsförbudet också förlängas enligt 17 §.

20 §

I *första stycket* föreskrivs att i fråga om rättegången i mål om sändningsförbud och om förlängning av sådant förbud, skall bestämmelserna om yttrandefrihetsmål i 9 kap. 1 § yttrandefrihetsgrundlagen och lagen med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden tillämpas. Bestämmelsen innebär att de angivna lagarna skall tillämpas t.ex. i frågor om rätt domstol, förberedelse, huvudförhandling, överläggning och dom.

Bestämmelsen i *andra stycket* motsvaras av 22 § första stycket lagen om ansvarighet för lokala kabelsändningar. Regeln i nämnda paragraf om motpartens rätt till ersättning i det fall JK:s talan ogillas har dock utmönstrats såsom obehövlig. På grund av hänvisningen i första stycket gäller nämligen i fråga om rättegången lagen med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden som i sin tur (11 kap. 3 §) hänvisar till rättegångsbalken. Ogillas JK:s talan därför i rättegångskostnadshänseende 18 kap. 8 § rättegångsbalken som har motsvarande innebörd.

Enligt paragrafen får kabelnämnden vid vite förelägga den som bryter mot bestämmelserna i 3 § om den sändandes skyldigheter, 6 § första stycket om nätinnehavarens skyldigheter och i 8-14 §§ eller 15 § andra stycket om reklamens utformning och placering m.m. att följa bestämmelserna. Någon särskild bestämmelse om vitets utdömande m.m. införs inte. Härav följer att lagen (1985:206) om viten blir tillämplig. Laga domstol blir därmed enligt 6 § första stycket nämnda lag länsrätten i Stockholms län, då kabelnämnden är belägen i länet. I fråga om överträdelse av 3 §, 8-14 §§ eller 15 § andra stycket gäller vitet den som bedriver sändningsverksamheten. Såsom har återgivits i avsnitt 3.3.5 är det fråga om den som realiter ligger bakom verksamheten. Av den anledningen torde inskjutande av en bulvan inte hindra att vitet utdöms, om den som fått vitet sig förelagt har kvar sitt inflytande över verksamheten.

Även brott mot bestämmelsen i 9 § andra stycket om att ett lokalt kabelsändarföretag inte får sända reklam kan föranleda ett föreläggande av samma slag. Som framgår av avsnitt 3.3.4 föreligger en direkt koppling mellan reklampfrihet och rätten att få tillgång till en kanal gratis. Om ett företag väljer att övergå till att bedriva sin verksamhet på en mer kommersiell grund så står det naturligtvis företaget fritt. Någon anledning att upplåtelsen skall vara gratis finns emellertid inte då. Sänder företaget vid upprepade tillfällen reklam kan kabelnämnden därför återkalla förordnandet som lokalt kabelsändarföretag. En förutsättning är dock att ett vite för brott mot bestämmelsen tidigare utdömts och att företaget på nytt bryter mot bestämmelsen. Härigenom garanteras att en enstaka överträdelse inte leder till förlust av förordnandet.

Överklagas ett beslut om återkallelse bör kammarrätten behandla målet skyndsamt.

Övriga bestämmelser

22 §

Paragrafen anger kabelnämndens sammansättning. Den svarar närmast mot 28 § lagen om lokala kabelsändningar. Kraven beträffande ordföranden resp. vice ordföranden går tillbaka på bestämmelsen i 3 kap. 5 § första stycket första meningen yttrandefrihetsgrundlagen om att frågor om rätt att sända radioprogram skall kunna prövas av domstol eller av nämnd, vars sammansättning är bestämd i lag och vars ordförande skall vara eller ha varit ordinarie domare.

23 §

Paragrafen överensstämmer i sak väsentligen med 31 § lagen om lokala kabelsändningar. Stöd för bestämmelsen finns i 3 kap. 6 § yttrandefrihetsgrundlagen och 22 a § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk i dess lydelse fr.o.m. den 1 juli 1991.

24 §

Enligt paragrafen får kabelnämndens beslut enligt denna lag överklagas hos kammarrätten. Vilka dessa beslut är framgår av specialmotiveringen till 5 §.

Av förordningen (1977:937) om kammarrätternas domkretsar m.m. framgår att det är kammarrätten i Stockholm som skall pröva ett överklagande av kabelnämndens beslut.

Övergångsbestämmelse

Utan en övergångsbestämmelse skulle de kabelsändarföretag som nu verkar som sådana omedelbart förlora sin rätt att kostnadsfritt bli befordrade i näten intill dess kabelnämnden gav dem ett förordnande enligt den nya lagstiftningen. Då detta förefaller opraktiskt föreslås att ett tillstånd enligt den äldre lagstiftningen skall behandlas som ett förordnande enligt den föreslagna lagen som lokalt kabelsändarföretag och att förordnandet skall anses ha samma giltighetstid.

5.2 Förslaget till lag om ändring i radiolagen (1966:755)

5 §

Andra stycket har upphävts med anledning av att bestämmelsen i 3 kap. 1 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen om rätt för varje svensk medborgare och svensk juridisk person att sända radioprogram genom tråd. Det nuvarande tillståndskravet för rätt att sända radioprogram i trådsändning i detta stycke måste därför avskaffas. Bestämmelsen har gällt sådana trådsändningar till mer än 100 bostäder som inte fallit under lagen om lokala kabelsändningar, dvs. sändningar för större områden än en kommun. I den föreslagna lagen om kabelsändningar till allmänheten – liksom i den föreslagna lagen om ändring i lagen om radiotidningar – har likaledes det nuvarande kravet på tillstånd till trådsändning utmönstrats.

Ändringen i *fjärde stycket* följer av att kravet på tillstånd för att sända radioprogram i tråd enligt nuvarande andra stycket har upphävts. Härutöver har vissa språkliga justeringar gjorts.

5 a §

Första stycket har utgått med anledning av att kravet på tillstånd för att sända radioprogram i trådsändning enligt nuvarande 5 § andra stycket inte längre skall gälla. När var och en sålunda har rätt att sända radioprogram i trådsändning, behövs inte längre bestämmelsen om att radio-

program i rundradiosändning som har tagits emot i centralantennanläggning utan särskilt tillstånd får sändas vidare till mottagare inom fastighet som är ansluten till anläggningen.

Ändringen i *tredje stycket* är redaktionell. Den betingas av att tillstånd inte längre krävs för att sända radiotidningar i trådsändning enligt 2 § i förslaget till lag om ändring i lagen om radiotidningar. Tillståndskravet för att sända radiotidningar i rundradiosändning behålls dock enligt den paragrafen.

Fjärde stycket har utgått med anledning av att något tillståndskrav för trådsändning inte längre ställs upp i den förslagna lagen om kabelsändningar till allmänheten, som ersätter den nuvarande lagen om lokala trådsändningar.

6 §

Ändringen är redaktionell. Den betingas av att tillståndskravet för trådsändning enligt 5 § andra stycket föreslås upphävt.

17 §

Ändringen i *första stycket* är redaktionell och föranleds av att tillståndskravet försvinner.

Ändringen i *tredje stycket* innebär att reglerna om radionämndens sammansättning utan förändring överförs från förordningen (1988:339) med instruktion för radionämnden. Härmed uppfylls kraven i 7 kap. 4 § yttrandefrihetsgrundlagen att nämndens sammansättning skall vara bestämd i lag och ordföranden skall vara eller ha varit ordinarie domare.

18 §

Ändringen följer av att radioansvarighetslagen i prop. 1990/91:179 föreslås upphävd. Motsvarande bestämmelse till 10 § första stycket radioansvarighetslagen återfinns i 5 kap. 3 § den i nämnda proposition föreslagna lagen med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden.

19 §

I *andra stycket 1* har ett förtydligande gjorts genom att censurförbudet i fråga om trådsändningar för visning av filmer och videogram vid offentlig visning anges gälla vidareändring av satellitsändningar eller annars av rundradiosändningar. Genom att begreppet satellit i fast trafik inte används står det klart att censurförbudet omfattar vidareändring från alla slags satelliter.

Andra stycket 2 har ändrats med anledning av att bestämmelsen om tillstånd till trådsändning enligt nuvarande 5 § andra stycket föreslås upphävd. Vidare har hänvisningen till den nuvarande lagen om lokala kabelsändningar ersatts med den föreslagna lagen om kabelsändningar till allmänheten.

Ändringen av *tredje stycket* är redaktionell. Den föränleds av att lagen om kabelsändningar till allmänheten föreslås ersätta lagen om lokala kabelsändningar.

22 §

Genom lagen (1991:294) om ändring i radiolagen som träder i kraft den 1 januari 1992 ändrades 11 § andra stycket radiolagen. Paragrafen erhöll sedan ny beteckning, 22 §, och ny lydelse genom lagen (1991:1066) om ändring i radiolagen, som trätt i kraft den 1 juli 1991. Härigenom kommer paragrafen att från den 1 januari 1992 få en felaktig utformning. Lagen (1991:294) bör därför upphävas och 22 § få en ny lydelse som beaktar ändringarna i båda ändringsförfattningarna.

5.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1981:508) om radiotidningar

2 §

Ändringen i *första stycket* föränleds av att det nuvarande kravet på tillstånd för att sända radiotidningar i trådsändning föreslås - i överensstämmelse med 3 kap. 1 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen - upphävt, se den allmänna motiveringen avsnitt 3.3.6. Ändringen innebär att de följande bestämmelserna i lagen, som reglerar radiotidningar som sänds med tillstånd, inte blir tillämpliga på trådsändningar. I bestämmelsen slås också fast att det är taltidningsnämnden som beslutar om tillstånd. Det motsvarar vad som gäller redan i dag enligt förordningen (1981:512) om radiotidningar.

Ändringen av *andra stycket* är redaktionell. Den föränleds av att begreppet "trådsändning" inte förekommer i den föreslagna lydelsen av första stycket.

Tredje stycket innehåller en upplysning om att bestämmelserna om trådsändning av radiotidningar som når fler än 100 bostäder i stället finns i lagen om kabelsändningar till allmänheten.

7 och 9 §§

Ändringarna innebär dels att det i lag slås fast att beslut om återkallelse av tillstånd fattas av taltidningsnämnden, dels att såväl beslut om tillstånd som beslut om återkallelse av tillstånd får överklagas hos kammarrätten. Se närmare härom i den allmänna motiveringen, avsnitt 3.3.8. Att beslut om återkallelse fattas av taltidningsnämnden motsvarar gällande ordning. Däremot är möjligheten att överklaga beslut om tillstånd en nyhet. Den möjligheten fanns tidigare bara när det gällde ärenden om återkallelse och då endast om annan myndighet än regeringen meddelat beslutet.

5.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1978:487) om pliktexemplar av skrifter och ljud- och bildupptagningar

Prop. 1991/92:53

11 §

Ändringen är redaktionell. Den föranleds av att radioansvarighetslagen i prop. 1990/91:179 föreslås upphävd. Efter lagrådets granskning har paragrafen fått något ändrad utformning.

5.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram

2 §

Andra punkten har ändrats på samma sätt som 19 § radiolagen i fråga om bestämmelsens tillämplighet på satelliter.

5.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:000) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden.

Bestämmelsen som innehåller en erinran om att ytterligare bestämmelser finns i bl.a. närradiolagen har utökats med en påminnelse om att bestämmelser finns också i lagen om kabelsändningar till allmänheten.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att anta förslagen till

1. lag om kabelsändningar till allmänheten,
2. lag om ändring i radiolagen (1966:755),
3. lag om ändring i lagen (1981:508) om radiotidningar ,
4. lag om ändring i lagen (1978:487) om pliktexemplar av skrifter och ljud- och bildupptagningar,
5. lag om ändring i lagen (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram,
6. lag om ändring i lagen (1991:000) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden.

7 Beslut

Prop. 1991/92:53

Regeringen ansluter sig till vad föredraganden anfört och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

Lagförslagen i promemorian Ds 1991:42 Ny lagstiftning om kabelsändningar

Prop. 1991/92:53
Bilaga 1

1 Förslag till

Lag om kabelsändningar till allmänheten

Inledande föreskrifter

1 § I denna lag finns föreskrifter om trådsändningar av radioprogram till allmänheten som når fler än 100 bostäder (kabelsändningar). Vidare finns föreskrifter om skyldigheter för innehavare av kabelnät där sådana sändningar bedrivs. Lagen gäller dock inte en sändning som helt överensstämmer med en sådan sändning som avses i 5 § radiolagen (1966:755) och som sänds samtidigt med denna.

2 § I lagen förstås med radiosändning, trådsändning, radioprogram och reklam detsamma som i radiolagen (1966:755). Vidare förstås med

kabelnät: anläggning för kabelsändningar,

kanal: det genom frekvensangivelse eller på annat därmed jämförligt sätt särskilt bestämda utrymme i ett kabelnät som behövs för sändning av radioprogram,

vidaresändning: samtidig och oförändrad återutsändning av en sändning,

egensändning: sändning av annat slag än vidaresändning.

3 § För kabelsändningar gäller inte 6-18 §§ radiolagen (1966:755).

4 § För prövning av vissa frågor om kabelsändningar skall det finnas en för hela landet gemensam kabelnämnd.

Nätinnehavarens skyldigheter

5 § Var och en som äger eller annars förfogar över ett kabelnät, där det bedrivs sändningar av annat slag än vidaresändning från sändare på jordytan, är skyldig att

1. se till att de boende i fastigheter som är anslutna till hans kabelnät på ett tillfredsställande sätt kan ta emot sådana sändningar som sänds med stöd av 5 § radiolagen (1966:755) och som är avsedda att tas emot i området, och

2. kostnadsfritt tillhandahålla en kanal i sitt kabelnät i varje kommun, där han har ett sådant nät, för egensändningar av televisionsprogram från ett eller flera av kabelnämnden utsedda företag (lokala kabelsändarföretag).

Om det finns särskilda skäl, får kabelnämnden medge undantag från skyldigheterna enligt första stycket.

6 § Ett lokalt kabelsändarföretag skall vara en sådan svensk juridisk person som har bildats för att bedriva lokala kabelsändningar och som kan antas låta olika intressen och meningsriktningar komma till tals i sin verksamhet.

Ett lokalt kabelsändarföretag skall i sin sändningsverksamhet sträva efter vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet.

Kablenämndens förordnande av lokala kabelsändarföretag enligt 5 § första stycket 2 skall avse högst tre år.

Reklam m.m.

7 § Den som bedriver sändningsverksamhet får inte i en egensändning

1. visa reklam, eller
2. mot vederlag eller annars på ett otillbörligt sätt gynna ett kommersiellt intresse.

Utan hinder av bestämmelserna i första stycket får

1. annonser och liknande meddelanden sändas i sökbar text-TV, och
2. annonsmaterial sändas i radiotidningar enligt lagen (1981:508) om radiotidningar på de villkor som föreskrivs i 4 § samma lag.

Om ett program helt eller delvis har bekostats av annan än den som bedriver sändningsverksamheten, skall detta anges på lämpligt sätt i början och i slutet av programmet.

Ingripanden m.m.

8 § På talan av justitiekanslern får domstol meddela den som bedriver sändningsverksamhet förbud mot egensändning

1. om det vid upprepade tillfällen har visats rörliga bilder med skildringar av sexuellt våld eller tvång eller med närgångna eller utdragna skildringar av grovt våld mot människor eller djur, samt sändningarna inte har varit försvarliga med hänsyn till syftet och sammanhanget samt omständigheterna i övrigt,

2. om det vid upprepade tillfällen annars förekommit sändningar av pornografiska bilder eller om utbudet varit ensidigt inriktat på våldsskildringar, eller

3. om det vid upprepade tillfällen har visats program varigenom någon har uttryckt hot mot eller missaktning för en folkgrupp eller annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung eller trosbekännelse.

Ett sändningsförbud får meddelas endast om det med hänsyn till gärningarnas art och sändningarnas karaktär och inriktning är godtagbart från yttrande- och informationsfrihetssynpunkt.

Ett sändningsförbud skall gälla under högst ett år från det domen vinner laga kraft. Domstolen får förordna att en dom om sändningsförbud skall gälla även om den överklagas.

9 § Ett sändningsförbud som överträds får på talan av justitiekanslern förlängas med högst ett år. Sker flera förlängningar, får den sammanlagda tiden för förlängning inte vara mer än ett år. Talan om förlängning skall väckas innan förbudstiden har gått ut.

Om den som är underkastad ett sändningsförbud får ett nytt förbud, skall rätten upphäva det tidigare meddelade förbudet.

10 § Domstolen skall översända en kopia av en dom som innehåller ett sändningsförbud enligt 8 § eller en förlängning enligt 9 § till kabelnämnden. Översändandet skall ske sedan domen vunnit laga kraft, eller, beträffande dom som skall gälla även om den överklagas, samma dag.

11 § Den som överträder ett sändningsförbud skall dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

12 § I fråga om rättegången i mål om sändningsförbud enligt 8 § och om förlängning av sådant förbud enligt 9 § skall bestämmelserna om yttrandefrihetsmål i 9 kap. 1 § yttrandefrihetsgrundlagen och lagen (1991:000) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden tillämpas.

Om justitiekanslerns talan om sändningsförbud eller förlängning av sådant förbud bifalls, skall motparten ersätta kostnader som enligt rättsens beslut har utgått av allmänna medel endast om det finns särskilda skäl.

13 § Kabelnämnden får förelägga den som bryter mot 5 § första stycket eller mot 7 § att följa bestämmelserna. Föreläggandet får förenas med vite.

Övriga bestämmelser

14 § Kabelnämnden består av en ordförande, en vice ordförande och fem andra ledamöter. Ordföranden och vice ordföranden skall vara eller ha varit ordinarie domare.

15 § Den som bedriver egensändningar skall på uppmaning av kabelnämnden tillstålla nämnden sådan inspelning som avses i 5 kap. 3 § lagen (1991:000) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden. Om han inte rättar sig efter en sådan uppmaning, får nämnden förelägga vite.

16 § Kabelnämndens beslut enligt denna lag får överklagas hos kamrarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1992, då lagen (1985:677) om lokala kabelsändningar och lagen (1985:1061) om avgifter i ärenden om lokala kabelsändningar skall upphöra att gälla.

2 Förslag till Lag om ändring i radiolagen (1966:755)

Prop. 1991/92:53
Bilaga 1

Härigenom föreskrivs att 5–6 och 17–19 §§ radiolagen (1966:755)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §²

För rätt att här i landet sända radioprogram i rundradiosändning krävs tillstånd av regeringen.

För rätt att här i landet sända radioprogram i trådsändning krävs tillstånd av regeringen, om sändningen sker till bostäder och när fler än 100 bostäder.

Tillstånd ges för viss tid.

Varje innehavare av tillstånd enligt första eller andra stycket (programföretag) avgör ensam vad som skall förekomma i en sändning som företaget anordnar med stöd av tillståndet. Härvid skall programföretaget iaktta föreskrifterna i 6 och 7 §§ samt 17 § andra stycket. I fråga om vad som sänds under annonstid i televisionen skall programföretaget också iaktta föreskrifterna i 8–15 §§.

Tillstånd ges för viss tid.

Varje tillståndshavare (programföretag) avgör ensam vad som skall förekomma i de sändningar som anordnas med stöd av tillståndet. Härvid skall programföretaget iaktta föreskrifterna i 6 och 7 §§ samt 17 § andra stycket. I fråga om vad som sänds under annonstid i televisionen skall programföretaget också iaktta föreskrifterna i 8–15 §§.

5 a §

Radioprogram i rundradiosändning som har tagits emot i centralantennanläggning får utan särskilt tillstånd sändas vidare till mottagare inom fastighet som är ansluten till anläggningen.

¹ Lagen omtryckt 1986:1209.

² Lydelse enligt prop. 1990/91:149.

Om rätt att sända ljudradioprogram i vissa lokala rundradiosändningar finns särskilda föreskrifter i närradiolagen (1982:459).

Om rätt att sända radiotidningar finns föreskrifter i lagen (1981:508) om radiotidningar.

Om rätt att sända radiotidningar i rundradiosändning finns föreskrifter i lagen (1981:508) om radiotidningar.

Om rätt att sända radioprogram i lokala trådsändningar till bostäder finns särskilda föreskrifter i lagen (1985:677) om lokala kabelsändningar.

Om rätt att från radiosändare sända vidare televisionsprogram i radio- eller trådsändning från Finland finns särskilda föreskrifter i lagen (1986:3) om rundradiosändning av finländska televisionsprogram.

6 §³

Programföretags rätt på grund av tillstånd enligt 5 § första eller andra stycket skall utövas opartiskt och sakligt. Därvid skall beaktas att en vidsträckt yttrandefrihet och informationsfrihet skall råda i ljudradion och televisionen.

Programföretags rätt på grund av tillstånd enligt 5 § skall utövas opartiskt och sakligt. Därvid skall beaktas att en vidsträckt yttrandefrihet och informationsfrihet skall råda i ljudradion och televisionen.

Programföretaget får inte i programverksamheten mot vederlag eller annars på ett otillbörligt sätt gynna ett kommersiellt intresse. Programföretaget får dock i fråga om någon som har bekostat ett program helt eller delvis lämna uppgift om vem bidragsgivaren är.

Programverksamheten skall som helhet präglas av det demokratiska statsskickets grundidéer samt principen om alla människors lika värde och den enskilda människans frihet och värdighet.

Föreskrifterna i första och andra styckena gäller inte vad som sänds under annonstid i televisionen eller annonser och liknande meddelanden i sökbar text-TV.

17 §⁴

Radionämnden övervakar genom granskning i efterhand om ett programföretags rätt på grund av tillstånd enligt 5 § första eller andra stycket utövas i enlighet med denna lag och avtalet mellan regeringen och företaget.

Radionämnden övervakar genom granskning i efterhand om ett programföretags rätt på grund av tillstånd enligt 5 § utövas i enlighet med denna lag och avtalet mellan regeringen och företaget.

³ Lydelse enligt prop.1990/91:149.

⁴ Lydelse enligt prop.1990/91:149.

Om det har bestämts i avtalet mellan regeringen och programföretaget, skall företaget sända redogörelse för beslut av radionämnden, i vilket företaget förklarats ha brutit mot bestämmelser i denna lag eller i avtalet mellan regeringen och företaget.

Regeringen meddelar närmare föreskrifter om radionämndens verksamhet.

18 §⁵

Ett programföretag skall på uppmaning av radionämnden tillställa nämnden en sådan upptagning av ett program som avses i 10 § första stycket *radioansvarighetslagen* (1966:756). Om programföretaget inte rättar sig efter en sådan uppmaning, får nämnden förelägga vite.

Ett programföretag skall på uppmaning av radionämnden tillställa nämnden en sådan upptagning av ett program som avses i 5 kap. 3 § *lagen* (1991:00) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden. Om programföretaget inte rättar sig efter en sådan uppmaning, får nämnden förelägga vite.

19 §⁶

Myndigheter och andra allmänna organ får inte i förväg granska eller föreskriva förhandsgranskning av radiosändningars innehåll och ej heller förbjuda en radiosändning på grund av dess innehåll. Detsamma gäller i fråga om trådsändningar.

I fråga om trådsändningar för visning av filmer och videogram vid allmän sammankomst eller offentlig tillställning gäller dock sådant förbud som avses i första stycket endast om

1. sändningen är en vidare-sändning av en rundradiosändning eller av en sändning från en satellit i *fast trafik* eller

2. sändningen är en egensändning som också sker till bostäder med stöd av tillstånd enligt 5 § *andra stycket* eller i enlighet med bestämmelserna i *lagen* (1985:677) om lokala kabelsändningar.

I fråga om trådsändningar för visning av filmer och videogram vid allmän sammankomst eller offentlig tillställning gäller dock sådant förbud som avses i första stycket endast om

1. sändningen är en vidare-sändning av en sändning från en satellit eller annars av en rundradio-sändning eller

2. sändningen är en egensändning i enlighet med bestämmelserna i *lagen* (1991:000) om kabelsändningar till allmänheten.

⁵ Lydelse enligt prop. 1990/91:149.

⁶ Lydelse enligt prop. 1990/91:149.

Med vidareändning och egen-sändning förstås i denna paragraf detsamma som i *lagen om lokala kabelsändningar*.

Med vidareändning och egen-sändning förstås i denna paragraf detsamma som i *lagen om kabelsändningar till allmänheten*.

Bestämmelserna i första och andra styckena hindrar inte förhandsgranskning eller sändningsförbud i fråga om bild som återger Sverige eller del därav och som innehåller upplysning av betydelse för rikets för-svar. I fråga om andra trådsändningar för visning av filmer och video-gram vid allmän sammankomst eller offentlig tillställning än sådana som avses i andra stycket gäller föreskrifterna i lagen (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram.

I fråga om marknadsföring gäller föreskrifterna i marknadsföringsla-gen (1975:1418), lagen (1978:763) med vissa bestämmelser om mark-nadsföring av alkoholdrycker, lagen (1978:764) med vissa bestämmelser om marknadsföring av tobaksvaror och produktsäkerhetslagen (1988:1604).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1992.

3 Förslag till Lag om ändring i lagen (1981:508) om radiotidningar

Prop. 1991/92:53
Bilaga 1

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1981:508) om radiotidningar¹ dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 9 §, av följande lydelse,
dels att 2 och 7 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §²

Radiotidningar får inte sändas i rundradiosändning eller i trådsändning som når fler än 100 bostäder utan tillstånd av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Med rundradiosändning och trådsändning avses detsamma som i radiolagen (1966:755).

Radiotidningar får inte sändas i rundradiosändning utan tillstånd av taltidningsnämnden.

Med rundradiosändning avses detsamma som i radiolagen (1966:755).

I lagen (1991:000) om kabelsändningar till allmänheten finns bestämmelser om trådsändningar av radiotidningar som når fler än 100 bostäder.

7 §³

Ett tillstånd att sända en radiotidning kan återkallas, om den som har fått tillståndet bryter mot denna lag eller mot villkor som avses i 5 §.

Beslut om återkallelse av tillstånd får överklagas hos kammarrätten, om beslutet meddelas av en annan myndighet än regeringen.

Ett tillstånd att sända en radiotidning kan återkallas, om den som har fått tillståndet bryter mot denna lag eller mot villkor som avses i 5 §. *Ett sådant beslut meddelas av taltidningsnämnden.*

9 §

Beslut om tillstånd enligt 2 § och om återkallelse av tillstånd enligt 7 § får överklagas hos kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1992.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1983:495.

² Senaste lydelse 1986:1214.

³ Senaste lydelse 1988:580.

4 Förslag till

Prop. 1991/92:53

Bilaga 1

Lag om ändring i lagen (1978:487) om pliktexemplar av skrifter och ljud- och bildupptagningar

Härigenom föreskrivs att 11 § lagen (1978:487) om pliktexemplar av skrifter och ljud- och bildupptagningar skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §¹

I fråga om ljudradio- och televisionsprogram, som avses i 1 § radioansvarighetslagen (1966:756), skall programföretaget till arkivet för ljud och bild lämna ett pliktexemplar i form av en sådan upptagning som programföretaget skall göra enligt 10 § första stycket nämnda lag. Pliktexemplaret skall lämnas inom en månad från den dag då programföretagets skyldighet att bevara upptagningen upphörde.

I fråga om ljudradio- och televisionsprogram, som svenskt programföretag får sända med stöd av tillsstånd enligt 5 § radiolagen (1966:755) eller som förmedlas till allmänheten från annat svenskt programföretag genom satellitsändning som utgår från Sverige, skall programföretaget till arkivet för ljud och bild lämna ett pliktexemplar i form av en sådan upptagning som programföretaget skall göra enligt 5 kap. 3 § lagen (1991:000) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden. Pliktexemplaret skall lämnas inom en månad från den dag då programföretagets skyldighet att bevara upptagningen upphörde.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1992.

¹ Senaste lydelse 1991:144.

5 Förslag till

Prop. 1991/92:53

Bilaga 1

Lag om ändring i lagen (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Från granskningsplikt enligt denna lag undantas filmer och videogram som

1. sänds i radiosändning,
2. sänds i trådsändning om sändningen är en vidareändning av en *rundradiosändning* eller av en sändning från en satellit i fast trafik eller om sändningen är en egensändning som också sker till bostäder med stöd av tillstånd enligt 5 § andra stycket radiolagen (1966:755) eller i enlighet med bestämmelserna i lagen (1985:677) om lokala kabelsändningar,

3. utgör reklam för vara eller tjänst,

4. visas vid varumässa, utställning eller sportevenemang, om inte själva visningen utgör en allmän sammankomst,

5. visas inom ett museum som ett led i museets normala utställningsverksamhet och är en dokumentär framställning.

Från granskningsplikt enligt denna lag undantas filmer och videogram som

1. sänds i radiosändning,
2. sänds i trådsändning om sändningen är en vidareändning av en sändning från en satellit eller *annars av en rundradiosändning* eller om sändningen är en egensändning i enlighet med bestämmelserna i lagen (1991:000) om kabelsändningar till allmänheten,

3. utgör reklam för vara eller tjänst,

4. visas vid varumässa, utställning eller sportevenemang, om inte själva visningen utgör en allmän sammankomst,

5. visas inom ett museum som ett led i museets normala utställningsverksamhet och är en dokumentär framställning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1992.

¹ Senaste lydelse 1991:148.

6 Förslag till

Prop. 1991/92:53

Bilaga 1

Lag om ändring i lagen (1991:000) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 7 § lagen (1991:000) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse¹

Föreslagen lydelse

5 kap.

7 §

I närradiolagen (1982:459) finns ytterligare bestämmelser om skyldighet att tillhandahålla inspelningar av radioprogram.

I närradiolagen (1982:459) och i lagen (1991:000) om kabelsändningar till allmänheten finns ytterligare bestämmelser om skyldighet att tillhandahålla inspelningar av radioprogram.

I lagen (1978:487) om pliktexemplar av skrifter av ljud- och bildupptagningar finns bestämmelser om skyldighet att lämna skrifter och upptagningar till bibliotek eller till arkivet för ljud och bild.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1992.

¹ Lydelse enligt prop. 1990/91:179.

Sammanställning av remissyttranden över promemorian (Ds 1991:42) Ny kabellagstiftning om kabelsändningar

Prop. 1991/92:53
Bilaga 2

1 Remissinstanser

Remissyttranden har avgetts av justitiekanslern (JK), hovrätten för Nedre Norrland, kammarrätten i Stockholm, televerket, kabelnämnden, taltidningsnämnden, Sveriges Radio AB, Svenska kabel-TV-föreningen, Kabelvision KB, Stockholms Stjärnkabel Nät AB, HSB:s riksförbund ek.för., Sveriges allmännyttiga bostadsföretag (SABO), Sveriges fastighetsägareförbund och Hyresgästernas riksförbund.

Svenska Arbetsgivareföreningen (SAF) och Sveriges industriförbund har inkommit med en gemensam skrivelse. Även LA communications AB har inkommit med en skrivelse.

2 Allmänt

Flera remissinstanser avstyrker förslaget (*televerket, Svenska kabel-TV-föreningen, Kabelvision KB, Stockholms Stjärnkabel Nät AB, SABO och LA communications AB*) och föreslår att den nuvarande lagstiftningen upphävs utan att annan sätts i dess ställe. Kritiken gäller främst förbudet mot reklam i egensändning och skyldigheten för nätt innehavare att distribuera rundradiosändningar samt att bereda utrymme för ett lokalt kabelsändarföretag. Även *kammarrätten i Stockholm* och *SAF/industriförbundet* är kritiska inom i huvudsak samma områden utan att uttryckligen avstyrka förslaget.

Övriga remissinstanser har i huvudsak lämnat förslaget utan erinran. Flera remissinstanser, bland dem sådana som annars är kritiska mot förslaget, uttrycker sin tillfredsställelse över att ett antal tidigare regler utmönstras i förslaget.

Televerket anför:

"Det aktuella betänkandet har framkommit för att anpassa kabellagstiftningen till den nya yttrandefrihetsgrundlagen, som avses träda i kraft 1992-01-01. Den nu föreslagna lagen om kabelsändningar kan inte innebära något annat än att göra ingrepp i nätägarens äganderätt. Den fyller enligt vår mening knappast det syfte som finns angivet i betänkande, nämligen att vara en temporär lösning av lagstiftningsfrågan till dess att beslut i sedvanlig ordning har fattats med anledning av ett förslag av radio-lagsutredningen. Den nuvarande kabellagstiftningen har av Kabelnämnden satts ur kraft och någon tillståndsplikt ur lagens mening finns inte idag. Televerket har som kabeloperatör visat att verksamheten inte påverkats av detta förhållande. Det finns i betänkandet vidare inga vägande skäl varför lagstiftningen om kabelsändningar är nödvändig ur yttrandefrihetssynpunkt."

Kammarrätten i Stockholm anför:

"Yttrandefrihetsgrundlagen bygger på inställningen att en så vidsträckt yttrande- och informationsfrihet som möjligt skall råda. Den tillförsäkrar således varje svensk medborgare rätt att i ljudradio, television m.m. offentligen uttrycka tankar, åsikter och känslor samt att i övrigt lämna uppgifter i vilket ämne som helst. Även det aktuella temporära förslaget till lag om kabelsändningar till allmänheten förutsätts utgå från

samma princip inom hela medieområdet kabelsändningar (Prop. 1990/91:64 s. 30). Kammarrätten har redan i yttrande över betänkande Via Satellit och Kabel (SOU 1984:65) ställt sig positiv till att denna frihet, som utgör ett väsentligt inslag i det demokratiska systemet, ges så stort utrymme som möjligt - även i praktiken. Domstolen har ingen annan mening i dag.

Med beaktande av den nyss nämnda grundinställningen om största möjliga frihet och lagstiftningens provisoriska karaktär bör endast sådan reglering införas, som redan före radiolagutredningens förslag till permanenta bestämmelser framstår som nödvändig."

Kabelnämnden yttrar:

"Nämnden konstaterar att föreliggande lagsförslag endast utgör en temporär lösning av regleringen av trådsändningarna. Under förutsättning att den föreslagna yttrandefrihetsgrundlagen efter ett andra riksdagsbeslut under hösten 1991 träder i kraft den 1 januari 1992 kan nuvarande kabellagstiftning inte kvarstå. Systemet med tillstånd till satellitsändning i kabelnät och tillstånd till programverksamhet i kabelnät är inte förenligt med den nya grundlagens princip om fri etablering av kabelnät och envars rätt att sända radioprogram i tråd.

Nämnden har inte några invändningar mot lagsförslagets begränsade syfte att i den temporära regleringen enbart göra en anpassning av bestämmelserna till den nya grundlagens krav. Den mest påtagliga konsekvensen härav blir att det under en tid inte kommer att finnas några lagregler avseende satellitsändningarnas innehåll. Sådana regler skall emellertid ingå i radiolagutredningens (U 1985:5) förslag till den lagreform som enligt utredningens tilläggsdirektiv (dir. 1989:21) erfordras för att Sverige skall kunna biträda Europarådets konvention om gränsöverskridande television."

Svenska kabel-TV-föreningen anför:

"Såväl den grundlagsfästa yttrandefriheten som äganderätten fordrar att starka och välgrundade skäl finnes för en lagreglering. I det aktuella betänkandet föreslås fortsatt reglering av vissa lokala kabelsändningar som innebär myndighetskontroll via kabelnämnden och ingrepp i de enskilda kabelnätägarnas äganderätt. Enligt vår mening ges i betänkandet inga vägande skäl för varför lagstiftning skulle vara nödvändig ur yttrandefrihetssynpunkt."

3 Reklamförbudet

Svenska Kabel-TV-föreningen med vilken *Kabelvision KB* instämmer, anför att en önskan att bevara status quo i frågan inte är ett tillräckligt skäl för lagstiftning om reklamförbud. *Kammarrätten i Stockholm* och *AB Stockholms stjärnkabelnät* anför liknande ståndpunkter. Kammarrätten anför att frågan om förbud mot reklam i egensändningar med tanke på en skärpt framtida konkurrenslagstiftning noga bör utredas ur ett europeiskt perspektiv innan ett nytt förbud införs. *SAF/Industriförbundet* hävdar att ett generellt reklamförbud strider mot yttrandefrihetslagstiftningen och mot artikel 10 i den europeiska konventionen angående de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. De åberopar att det enligt regeringsformen krävs särskilt viktiga skäl för att begränsa yttrandefriheten. Vidare betonas vikten ur konkurrenssynpunkt av att företagen fritt kan välja mellan olika medier vid placering av sina annonser.

Televerket anser det motiverat att Sveriges Radio-koncernens program fortfarande omfattas av den s.k. must carry-skyldigheten under förutsättning att finansieringen sker på nuvarande sätt genom mottagaravgifter som betalas av alla som innehar mottagare här i landet, men kan inte acceptera att sändningar, som på något sätt finansieras med reklam, sponsring eller annan kommersiellt anknuten grund, omfattas av skyldigheten. Också *Kabelvision KB* har invändningar mot att skyldigheten omfattar distribution av den föreslagna nya markkanalen. Bolaget anför: "Redan det nuvarande förhållandet innebär att många fastighetsägare måste lägga ned avsevärda kostnader för att renovera sina fastighetsnät, eftersom dessa äldre nät inte har kapacitet att överföra fler än 5-7 programkanaler. Den föreslagna utvidgningen av must carry-skyldigheten skulle innebära att endast en eller högst två kanaler skulle återstå för det vanliga satellitutbudet.

I sitt yttrande över Radiolagsutredningens delbetänkande, DsU 1987:2 anförde kabelnämnden att en utvidgning av must carry-skyldigheten för, då aktuella, *Tele-X* skulle innebära att endast en eller två kanaler skulle återstå för det vanliga satellitutbudet varför fastighetsägare i sådana fall skulle ha starka ekonomiska motiv att välja lösningar med mindre kabelnät, som ej skulle omfattas av lagstiftningen. Detta skulle innebära att endast någon enstaka kanal skulle stå till buds för det vanliga satellitutbudet, vilket i sin tur skulle innebära en stark begränsning av valfriheten för de boende. Kabelnämndens slutsats var därför att det var felaktigt att utvidga must carry-skyldigheten."

Bolaget anser också att den nya kanalen genom förslaget får en särställning som strider mot grundläggande konkurrensrättsliga principer. *Svenska kabel-TV-föreningen*, *Stockholms Stjärnkabel Nät AB* och *SAF/industriförbundet* anser att lagstiftningen är obehövlig då kabel-TV-företagen redan i dag tillgodoser lagens syften. Vidare ifrågasätts det rimliga i att ett reklamfinansierat företag, den framtida tredje markbaserade TV-kanalen, ges en absolut rätt att bli befordrade i kabelnätet. *Stockholms Stjärnkabelnät AB* ifrågasätter vidare om den föreslagna inskränkningen i kabeloperatörernas äganderätt inte berättigar dem till ersättning och anför att en eventuell framtida lagstiftning måste ta upp också ersättningsfrågan. *SAF/industriförbundet* hävdar att lagförslaget strider mot 2 kap. 18 § regeringsformen.

Sveriges Radio framhåller betydelsen av att de tekniska kraven på nätt innehavarna läggs på en hög nivå.

"I dag uttrycks skyldigheten med orden 'på ett tillfredsställande sätt'. Det finns anledning ifrågasätta om det uttrycket ger utrymme för de tekniska krav som det allmänna rimligen bör ställa på nätägarna."

Även *kabelnämnden* pekar på bestämmelsens betydelse men tycks finna uttryckssättet godtagbart. Nämnden uttrycker också sin tillfredsställelse över att regeln om dispens från skyldigheten getts en allmän utformning.

Flera remissinstanser, bl.a. *Svenska kabel-TV-föreningen* anser att det är en förutsättning för skyldigheten att de upphovsrättsliga frågorna är reglerade. Föreningen anser att det är en absolut förutsättning att lagstiftaren genom lag garanterar kabeloperatörerna att de inte drabbas av upphovsrättsliga krav om de distribuerar programmen. Samma ståndpunkt har *Stockholms Stjärnkabel Nät AB*. Även *SAF/industriförbundet* och *LA communications AB* pekar på samma upphovsrättsliga problem.

Svenska kabel-TV-föreningen och *Stockholms Stjärnkabel Nät AB* anser att samma invändning som anförts mot skyldigheten att distribuera rundradiosändningar kan riktas mot skyldigheten att bereda utrymme för en lokal kanal. Föreningen anser vidare att det är viktigt att i detta sammanhang upprätthålla en distinktion mellan kommersiella och ideella lokala program. *Stockholms Stjärnkabel Nät AB* anför dessutom:

"Varken i nu gällande lagstiftning eller i det framlagda lagförslaget finns någon antydning av vad som väntas av den tvångsupplåtna lokalkanal. Skall den vara en public access-kanal, som tillgodoser allmänhetens behov av yttrandefrihet? Det kan inte accepteras att en kanal exproprieras utan att det sker genom domstolsprövning och efter i lag noggrant angivna kriterier. Lokalkanalfrågan förtjänar att bli bättre belyst och mer ingående behandlad än vad som sker i det framlagda betänkan-det."

Televerket anser att någon skyldighet att tillhandahålla kanal för lokala egensändningar inte bör föreligga om verksamheten bedrivs på kommersiellt anknuten grund eller finansieras genom spel. *Kammarrätten i Stockholm* ifrågasätter också kravet att nätinnehavaren kostnadsfritt skall tillhandahålla en kanal och anför:

"De argument som anges i promemorian för en sådan skyldighet är endast att det i grundlagsärendet (prop. 1990/91:64 s. 86) uttalats att det knappast föreligger någon anledning att inte behålla den ordning som råder nu" och att detta enligt promemorian (s. 53) gör det svårt att underlåta den avsedda lagstiftningen utan att kunna göra sannolikt, att en sådan underlåtelse - i motsats till vad som antogs i grundlagsärendet - saknar betydelse för grundlagens väsentliga syfte, nämligen att vidga yttrandefriheten."

Argumenteringen är mer än lovligt tunn. Att frågan om tillgång till en kanal skulle vara ett sätt att vidga yttrandefriheten torde dessutom vara ett tankefel. Vad saken gäller är inte att skapa ett skydd för den enskilde mot begräsning av hans grundlagsskyddade rätt att yttra sig fritt utan ett skydd mot en stark aktörs monopolställning, dvs. skydd mot konkurrensbegräsning och således främst en marknadsrättslig fråga. Om lokala kabelsändarföretag ändå skall tillförsäkras en rätt till en kanal bör förmånen inte vara gratis. Principen om avtalsfrihet och det slopade tillståndskravet kan nämligen befaras leda till onödiga rättstvister. En mer ändamålsenlig lösning skulle vara att kabelägaren/innehavaren erhöill kostnadstäckning av de lokala kabelsändarföretagen för sin upplåtelse av kanalen. Kabelnämnden kan fastställa taxa för upplåtelser."

SAF/industriförbundet anser att även denna föreskrift i förslaget strider mot regeringsformen. Kabelvision KB anser att vad bolaget anført om brist på utrymme för distribution av en ny marksänd kanal gäller även de lokala kanalerna.

Hyresgästernas riksförbund understryker betydelsen av att lagen också i fortsättningen stadgar en skyldighet för nätinnehavare att bereda utrymme för sändningar från ett lokalt sändarföretag med bred lokal förankring.

Kabelnämnden påpekar att skyldigheten att upplåta en lokalkanal i varje kommun i den nya situationen kan innebära en större belastning än tidigare för nätinnehavarna.

"I fortsättningen är det nämligen troligt att viss distribution av satellitsändningar sker över större områden med en centraliserad inmatning och distributionskontroll av sändningarna. Nätinnehavaren har då för egen del inget behov av en inmatningspunkt i varje kommun. Skyldig-

heten att upplåta en kanal i varje kommun för det lokala kabelsändarföretagets egensändningar kan alltså kräva särskild hänsyn vid installation av kabelnät." Kabelnämnden ifrågasätter vidare om kraven på de lokala kabelsändarföretagen fått en ändamålsenlig utformning och det lämpliga i möjligheten att tidsfördela en kanal mellan olika kabelsändarföretag.

Prop. 1991/92:53
Bilaga 2

6 Lagens omfattning

Televerket anser att lagstiftningen skall omfatta alla som bedriver kabelsändningar, dvs. även de operatörer vars nät understiger 100 hushåll samt de som endast vidaresänder marksända program. Även *Hyresgästernas riksförbund* ifrågasätter varför lagen bara skall gälla sändningar som når fler än 100 bostäder. *LA communications AB* anser att om det skall finnas någon gräns överhuvudtaget bör denna överensstämja med vad som tillämpas i copyrightsammanhang, nämligen 25 bostäder.

JK föreslår att det i lagen införs ett undantag från yttrandefrihetsgrundlagens regler för sändningar som når färre än 100 bostäder. *JK* anför:

"I den lagstiftning som gäller nu finns inte någon särskild ansvarighetsreglering beträffande trådsändningar som når färre bostäder än 100. Varken radioansvarighetslagen (1966:756) eller lagen om ansvarighet för lokala kabelsändningar är tillämplig i sådana fall. Enligt det vilande förslaget till yttrandefrihetsgrundlag blir emellertid sådana sändningar i princip att anse som radioprogram i grundlagens mening och faller under den särskilda ansvarighetsregleringen i grundlagen.

I 1 kap. 6 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen medges emellertid att det genom lag föreskrivs om undantag från grundlagen i fråga om radioprogram som sänds genom tråd men inte är avsedda att tas emot av någon större allmänhet (jämför prop. 1990/91:64 s. 110). De förslag som läggs fram i promemorian är så utformade att de inte skall ändra den nu gällande ordningen mer än vad som följer av att yttrandefrihetsgrundlagen kommer till. Det skulle stämma bäst överens med denna princip om den nya lagen om kabelsändningar till allmänheten undantog sändningar som ej når 100 bostäder från yttrandefrihetsgrundlagens tillämpningsområde. En eventuell ändring av den ordning som gäller nu i detta avseende bör knappast ske utan sådana mera ingående övervägande som kan göras i samband med ett förslag om en mera varaktig ny reglering av trådsändningarna."

7 Ingridanden

Kabelnämnden finner det nödvändigt att reglerna om vitesförelägganden omfattar även ombildningar av juridiska personer i syfte att kringgå föreläggandena. Nämnden framhåller också vikten av att kanalupplåtelser dokumenteras på ett klart och tydligt sätt.

"Det kan inte godtas att en nätinnehavare i ett reklamärende fredar sig enbart genom att göra gällande att någon, till vilken han upplåtit en kanal är ansvarig för den påstådda överträdelsen. I sådant fall bör efter mönster av principerna inom yttrandefrihetslagstiftningen gälla att nätinnehavaren i sista hand, om ansvarsförhållandena inte kan klarläggas, få ta ansvaret för en överträdelse."

SAF/industrieförbundet anser inte att det bör finnas möjlighet att förbjuda fortsatt sändning.

Kabelnämnden efterlyser en samlad beskrivning av dess tillsynsuppgifter. Nämnden anser också att dess befogenheter i fråga om att begära in uppgifter, t.ex. vid en ifrågasatt överträdelse av sponsringsförbudet, tydligt bör anges i lagtext.

De lokala kabelsändarföretag som nu har tillstånd bör enligt kabelnämnden istället anses ha de rättigheter som föreslås i promemorian. Nämnden föreslår en övergångsbestämmelse av följande lydelse:

"De tillstånd till egensändningar som kabelnämnden har lämnat lokala kabelsändarföretag med stöd av 5 § andra stycket och 7 § andra stycket lagen (1985:677) om lokala kabelsändningar skall anses avse förordnande som lokalt kabelsändarföretag och ha den giltighetstid som anges i beslutet."

Taltidningsnämnden förklarar att den inte har några invändningar mot förslaget att kravet på tillstånd för trådsändning av radiotidningar slopas. Nämnden påpekar dock att statligt stöd till radio- och kassettidningar även i fortsättningen bör utgå efter en prövning av taltidningsnämnden. Nämnden väcker också frågan efter vilka grunder kammarrätten vid ett överklagande skall behandla en konkurrenssituation när sändningsutrymmet är begränsat.

1 Förslag till

Lag om kabelsändningar till allmänheten

Inledande föreskrifter

1 § I denna lag finns föreskrifter om trådsändningar av radioprogram till allmänheten som når fler än 100 bostäder (kabelsändningar). Vidare finns föreskrifter om skyldigheter för innehavare av kabelnät där sådana sändningar bedrivs. Lagen gäller dock inte en sändning som helt överensstämmer med en sådan sändning som avses i 5 § radiolagen (1966:755) och som sänds samtidigt med denna.

2 § I lagen förstås med radiosändning, trådsändning, radioprogram och reklam detsamma som i radiolagen (1966:755). Vidare förstås med

kabelnät: anläggning för kabelsändningar,

kanal: det genom frekvensangivelse eller på annat därmed jämförligt sätt särskilt bestämda utrymme i ett kabelnät som behövs för sändning av radioprogram,

vidaresändning: samtidig och oförändrad återutsändning av en sändning,

egensändning: sändning av annat slag än vidaresändning.

3 § Bestämmelserna i yttrandefrihetsgrundlagen gäller inte för sådana egensändningar i tråd av radioprogram som når högst 100 bostäder. Reglerna i 1 kap. 2 och 3 §§ yttrandefrihetsgrundlagen gäller dock även för sådana sändningar.

4 § För prövning av vissa frågor om kabelsändningar skall det finnas en för hela landet gemensam kabelnämnd.

Nätinnehavarens skyldigheter

5 § Var och en som äger eller annars förfogar över ett kabelnät, där det bedrivs sändningar av annat slag än vidaresändning från sändare på jordytan, är skyldig att

1. se till att de boende i fastigheter som är anslutna till hans kabelnät på ett tillfredsställande sätt kan ta emot sådana sändningar som sänds med stöd av 5 § radiolagen (1966:755) och som är avsedda att tas emot i området, och

2. kostnadsfritt tillhandahålla en kanal i sitt kabelnät i varje kommun, där han har ett sådant nät, för egensändningar av televisionsprogram från ett eller flera av kabelnämnden utsedda företag (lokala kabelsändarföretag).

Om det finns särskilda skäl, får kabelnämnden medge undantag från skyldigheterna enligt första stycket.

6 § Ett lokalt kabelsändarföretag skall vara en sådan svensk juridisk person som har bildats för att bedriva lokala kabelsändningar och som kan antas låta olika intressen och meningsriktningar komma till tals i sin verksamhet.

Ett lokalt kabelsändarföretag skall i sin sändningsverksamhet sträva efter vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet.

Kabelnämndens förordnande av lokala kabelsändarföretag enligt 5 § första stycket 2 skall avse högst tre år.

Reklam m.m.

7 § Den som bedriver sändningsverksamhet får inte i en egensändning

1. visa reklam, eller
2. mot vederlag eller annars på ett otillbörligt sätt gynna ett kommersiellt intresse.

Utan hinder av bestämmelserna i första stycket får

1. annonser och liknande meddelanden sändas i sökbar text-TV, och
2. annonsmaterial sändas i radiotidningar enligt lagen (1981:508) om radiotidningar på de villkor som föreskrivs i 4 § samma lag.

Om ett program helt eller delvis har bekostats av annan än den som bedriver sändningsverksamheten, skall detta anges på lämpligt sätt i början och i slutet av programmet.

Ingripanden m.m.

8 § På talan av justitiekanslern får domstol meddela den som bedriver sändningsverksamhet förbud mot egensändning

1. om det vid upprepade tillfällen har visats rörliga bilder med skildringar av sexuellt våld eller tvång eller med närgångna eller utdragna skildringar av grovt våld mot människor eller djur, samt sändningarna inte har varit försvarliga med hänsyn till syftet och sammanhanget samt omständigheterna i övrigt,
2. om det vid upprepade tillfällen annars förekommit sändningar av pornografiska bilder eller om utbudet varit ensidigt inriktat på våldsskildringar, eller
3. om det vid upprepade tillfällen har visats program varigenom någon har uttryckt hot mot eller missaktning för en folkgrupp eller annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung eller trosbekännelse.

Ett sändningsförbud får meddelas endast om det med hänsyn till gärningarnas art och sändningarnas karaktär och inriktning är godtagbart från yttrande- och informationsfrihetssynpunkt.

Ett sändningsförbud skall gälla under högst ett år från det domen vinner laga kraft. Domstolen får förordna att en dom om sändningsförbud skall gälla även om den överklagas.

9 § Ett sändningsförbud som överträds får på talan av justitiekanslern förlängas med högst ett år. Sker flera förlängningar, får den sammanlagda tiden för förlängning inte vara mer än ett år. Talan om förlängning skall väckas innan förbudstiden har gått ut.

Om den som är underkastad ett sändningsförbud får ett nytt förbud, skall rätten upphäva det tidigare meddelade förbudet.

10 § Domstolen skall översända en kopia av en dom som innehåller ett sändningsförbud enligt 8 § eller en förlängning enligt 9 § till kabelnämnden. Översändandet skall ske sedan domen vunnit laga kraft, eller, beträffande dom som skall gälla även om den överklagas, samma dag.

11 § Den som överträder ett sändningsförbud skall dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

12 § I fråga om rättegången i mål om sändningsförbud enligt 8 § och om förlängning av sådant förbud enligt 9 § skall bestämmelserna om yttrandefrihetsmål i 9 kap. 1 § yttrandefrihetsgrundlagen och lagen (1991:000) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden tillämpas.

Om justitiekanslerns talan om sändningsförbud eller förlängning av sådant förbud bifalls, skall motparten ersätta kostnader som enligt rättsens beslut har utgått av allmänna medel endast om det finns särskilda skäl.

13 § Kabelnämnden får förelägga den som bryter mot 5 § första stycket eller mot 7 § att följa bestämmelserna. Föreläggandet får förenas med vite.

Övriga bestämmelser

14 § Kabelnämnden består av en ordförande, en vice ordförande och fem andra ledamöter. Ordföranden och vice ordföranden skall vara eller ha varit ordinarie domare.

15 § Den som bedriver egensändningar skall på uppmaning av kabelnämnden lämna nämnden sådana inspelningar som avses i 5 kap. 3 § lagen (1991:000) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden. Om han inte rättar sig efter en sådan uppmaning, får nämnden förelägga vite.

16 § Kabelnämndens beslut enligt denna lag får överklagas hos kamrarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1992, då lagen (1985:677) om lokala kabelsändningar och lagen (1985:1061) om avgifter i ärenden om lokala kabelsändningar skall upphöra att gälla.

De tillstånd till egensändningar som kabelnämnden har lämnat lokala kabelsändarföretag med stöd av 5 § 2 och 7 § andra stycket lagen (1985:677) om lokala kabelsändningar skall anses avse förordnande som lokalt kabelsändareföretag enligt denna lag och ha den giltighetstid som anges i besluten.

2 Förslag till Lag om ändring i radiolagen (1966:755)

Prop. 1991/92:53
Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att 5, 5a, 6, 17-19 och 22 §§ radiolagen (1966:755)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

För rätt att här i landet sända radioprogram i rundradiosändning krävs tillstånd av regeringen.

För rätt att här i landet sända radioprogram i trådsändning krävs tillstånd av regeringen, om sändningen sker till bostäder och når fler än 100 bostäder.

Tillstånd ges för viss tid.

Varje innehavare av tillstånd enligt första eller andra stycket (programföretag) avgör ensam vad som skall förekomma i en sändning som företaget anordnar med stöd av tillståndet. Härvid skall programföretaget iaktta föreskrifterna i 6 och 7 §§ samt 17 § andra stycket. I fråga om vad som sänds under annonstid i televisionen skall programföretaget också iaktta föreskrifterna i 8-15 §§.

Tillstånd ges för viss tid.

Varje tillståndshavare (programföretag) avgör ensam vad som skall förekomma i de sändningar som anordnas med stöd av tillståndet. Härvid skall programföretaget iaktta föreskrifterna i 6 och 7 §§ samt 17 § andra stycket. I fråga om vad som sänds under annonstid i televisionen skall programföretaget också iaktta föreskrifterna i 8-15 §§.

5 a §

Radioprogram i rundradiosändning som har tagits emot i centralantennanläggning får utan särskilt tillstånd sändas vidare till mottagare inom fastighet som är ansluten till anläggningen.

¹ Lagen omtryckt 1991:1066.

Om rätt att sända ljudradioprogram i vissa lokala rundradiosändningar finns särskilda föreskrifter i närradiolagen (1982:459).

Om rätt att sända radiotidningar finns föreskrifter i lagen (1981:508) om radiotidningar.

Om rätt att sända radiotidningar i rundradiosändning finns föreskrifter i lagen (1981:508) om radiotidningar.

Om rätt att sända radioprogram i lokala trådsändningar till bostäder finns särskilda föreskrifter i lagen (1985:677) om lokala kabelsändningar.

Om rätt att från radiosändare sända vidare televisionsprogram i radio- eller trådsändning från Finland finns särskilda föreskrifter i lagen (1986:3) om rundradiosändning av finländska televisionsprogram.

6 §

Programföretags rätt på grund av tillstånd enligt 5 § första eller andra stycket skall utövas opartiskt och sakligt. Därvid skall beaktas att en vidsträckt yttrandefrihet och informationsfrihet skall råda i ljudradion och televisionen.

Programföretags rätt på grund av tillstånd enligt 5 § skall utövas opartiskt och sakligt. Därvid skall beaktas att en vidsträckt yttrandefrihet och informationsfrihet skall råda i ljudradion och televisionen.

Programföretaget får inte i programverksamheten mot vederlag eller annars på ett otillbörligt sätt gynna ett kommersiellt intresse. Programföretaget får dock i fråga om någon som har bekostat ett program helt eller delvis lämna uppgift om vem bidragsgivaren är.

Programverksamheten skall som helhet präglas av det demokratiska statsskickets grundidéer samt principen om alla människors lika värde och den enskilda människans frihet och värdighet.

Föreskrifterna i första och andra styckena gäller inte vad som sänds under annonstid i televisionen eller annonser och liknande meddelanden i sökbar text-TV.

17 §

Radionämnden övervakar genom granskning i efterhand om ett programföretags rätt på grund av tillstånd enligt 5 § första eller andra stycket utövas i enlighet med denna lag och avtalet mellan regeringen och företaget.

Radionämnden övervakar genom granskning i efterhand om ett programföretags rätt på grund av tillstånd enligt 5 § utövas i enlighet med denna lag och avtalet mellan regeringen och företaget.

Om det har bestämts i avtalet mellan regeringen och programföretaget, skall företaget sända redogörelse för beslut av radionämnden, i vilket företaget förklarats ha brutit mot bestämmelser i denna lag eller i avtalet mellan regeringen och företaget.

Regeringen meddelar närmare föreskrifter om radionämndens verksamhet.

18 §

Ett programföretag skall på uppmaning av radionämnden tillställa nämnden en sådan upptagning av ett program som avses i 10 § första stycket radioansvarighetslagen (1966:756). Om programföretaget inte rättar sig efter en sådan uppmaning, får nämnden förelägga vite.

Ett programföretag skall på uppmaning av radionämnden tillställa nämnden en sådan upptagning av ett program som avses i 5 kap. 3 § lagen (1991:00) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden. Om programföretaget inte rättar sig efter en sådan uppmaning, får nämnden förelägga vite.

19 §

Myndigheter och andra allmänna organ får inte i förväg granska eller föreskriva förhandsgranskning av radiosändningars innehåll och ej heller förbjuda en radiosändning på grund av dess innehåll. Detsamma gäller i fråga om trådsändningar.

I fråga om trådsändningar för visning av filmer och videogram vid allmän sammankomst eller offentlig tillställning gäller dock sådant förbud som avses i första stycket endast om

1. sändningen är en vidaresändning av en rundradiosändning eller av en sändning från en satellit i fast trafik eller

2. sändningen är en egensändning som också sker till bostäder med stöd av tillsånd enligt 5 § andra stycket eller i enlighet med bestämmelserna i lagen (1985:677) om lokala kabelsändningar.

Med vidaresändning och egensändning förstås i denna paragraf detsamma som i lagen om lokala kabelsändningar.

I fråga om trådsändningar för visning av filmer och videogram vid allmän sammankomst eller offentlig tillställning gäller dock sådant förbud som avses i första stycket endast om

1. sändningen är en vidaresändning av en sändning från en satellit eller annars av en rundradio-sändning eller

2. sändningen är en egensändning i enlighet med bestämmelserna i lagen (1991:000) om kabelsändningar till allmänheten.

Med vidaresändning och egensändning förstås i denna paragraf detsamma som i lagen om kabelsändningar till allmänheten.

Bestämmelserna i första och andra styckena hindrar inte förhandsgranskning eller sändningsförbud i fråga om bild som återger Sverige eller del därav och som innehåller upplysning av betydelse för rikets försvaret.

I fråga om andra trådsändningar för visning av filmer och videogram vid allmän sammankomst eller offentlig tillställning än sådana som avses i andra stycket gäller föreskrifterna i lagen (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram.

I fråga om marknadsföring gäller föreskrifterna i marknadsföringslagen (1975:1418), lagen (1978:763) med vissa bestämmelser om marknadsföring av alkoholdrycker, lagen (1978:764) med vissa bestämmelser om marknadsföring av tobaksvaror och produktsäkerhetslagen (1988:1604).

22 §

Till böter dömes den som

1. underlåter att fullgöra anmälningsskyldighet som avses i 20 § första eller andra stycket, eller

2. uppsåtligen eller av oaktsamhet lämnar ofullständigt eller oriktig uppgift i anmälan som avses i 20 § första eller andra stycket, om ej gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

Till böter, högst femhundra kronor, dömes den som bryter mot föreskrifterna i 3 § andra stycket eller 3 a § första eller andra stycket. Detsamma gäller den som vid fullgörande av ersättningsskyldighet som avses i 20 § tredje stycket uppsåtligen eller av oaktsamhet lämnar oriktig uppgift, om ej gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

Till böter dömes den som

1. underlåter att fullgöra anmälningsskyldighet som avses i 20 § första eller andra stycket, eller

2. uppsåtligen eller av oaktsamhet lämnar ofullständigt eller oriktig uppgift i anmälan som avses i 20 § första eller andra stycket, om ej gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

Till penningböter döms den som bryter mot föreskrifterna i 3 § andra stycket eller 3 a § första eller andra stycket. Detsamma gäller den som vid fullgörande av ersättningsskyldighet som avses i 20 § tredje stycket uppsåtligen eller av oaktsamhet lämnar oriktig uppgift, om inte gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1992. Genom lagen upphävs lagen (1991:294) om ändring i radiolagen (1966:755).

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1981:508) om radiotidningar

Prop. 1991/92:53

Bilaga 3

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1981:508) om radiotidningar¹ dels att 2 och 7 §§ skall ha följande lydelse.

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 9 §, av följande lydelse,

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §²

Radiotidningar får inte sändas i rundradiosändning eller i trådsändning som når fler än 100 bostäder utan tillstånd av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Med rundradiosändning och trådsändning avses detsamma som i radiolagen (1966:755).

Radiotidningar får inte sändas i rundradiosändning utan tillstånd av taltidningsnämnden.

Med rundradiosändning avses detsamma som i radiolagen (1966:755).

I lagen (1991:000) om kabelsändningar till allmänheten finns bestämmelser om trådsändningar av radiotidningar som når fler än 100 bostäder.

7 §³

Ett tillstånd att sända en radiotidning kan återkallas, om den som har fått tillståndet bryter mot denna lag eller mot villkor som avses i 5 §.

Beslut om återkallelse av tillstånd får överklagas hos kammarrätten, om beslutet meddelas av en annan myndighet än regeringen.

Ett tillstånd att sända en radiotidning kan återkallas, om den som har fått tillståndet bryter mot denna lag eller mot villkor som avses i 5 §. *Ett sådant beslut meddelas av taltidningsnämnden.*

9 §

Beslut om tillstånd enligt 2 § och om återkallelse av tillstånd enligt 7 § får överklagas hos kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1992.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1983:495.

² Senaste lydelse 1986:1214.

³ Senaste lydelse 1988:580.

4. Förslag till

Prop. 1991/92:53

Bilaga 3

Lag om ändring i lagen (1978:487) om pliktexemplar av skrifter och ljud- och bildupptagningar

Härigenom föreskrivs att 11 § lagen (1978:487) om pliktexemplar av skrifter och ljud- och bildupptagningar skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §¹

I fråga om ljudradio- och televisionsprogram, som avses i 1 § radioansvarighetslagen (1966:756), skall programföretaget till arkivet för ljud och bild lämna ett pliktexemplar i form av en sådan upptagning som programföretaget skall göra enligt 10 § första stycket nämnda lag. Pliktexemplaret skall lämnas inom en månad från den dag då programföretagets skyldighet att bevara upptagningen upphörde.

I fråga om ljudradio- och televisionsprogram, som svenskt programföretag får sända med stöd av tillstånd enligt 5 § radiolagen (1966:755) eller som genom satellitsändning som utgår från Sverige förmedlas till allmänheten från svenskt programföretag, skall programföretaget till arkivet för ljud och bild lämna ett pliktexemplar i form av en sådan upptagning som programföretaget skall göra enligt 5 kap. 3 § lagen (1991:000) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och ytrandefrihetsgrundlagens områden. Pliktexemplaret skall lämnas inom en månad från den dag då programföretagets skyldighet att bevara upptagningen upphörde.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1992.

¹ Senaste lydelse 1991:144.

5 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram

Prop. 1991/92:53

Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Från granskningsplikt enligt denna lag undantas filmer och videogram som

1. sänds i radiosändning,
2. sänds i trådsändning om sändningen är en vidareändning av en rundradiosändning eller av en sändning från en satellit i fast trafik eller om sändningen är en egensändning som också sker till bostäder med stöd av tillstånd enligt 5 § andra stycket radiolagen (1966:755) eller i enlighet med bestämmelserna i lagen (1985:677) om lokala kabelsändningar,

3. utgör reklam för vara eller tjänst,

4. visas vid varumässa, utställning eller sportevenemang, om inte själva visningen utgör en allmän sammankomst,

5. visas inom ett museum som ett led i museets normala utställningsverksamhet och är en dokumentär framställning.

Från granskningsplikt enligt denna lag undantas filmer och videogram som

1. sänds i radiosändning,
2. sänds i trådsändning om sändningen är en vidareändning av en sändning från en satellit eller annars av en rundradiosändning eller om sändningen är en egensändning i enlighet med bestämmelserna i lagen (1991:000) om kabelsändningar till allmänheten,

3. utgör reklam för vara eller tjänst,

4. visas vid varumässa, utställning eller sportevenemang, om inte själva visningen utgör en allmän sammankomst,

5. visas inom ett museum som ett led i museets normala utställningsverksamhet och är en dokumentär framställning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1992.

¹ Senaste lydelse 1991:148.

6 Förslag till

Prop. 1991/92:53

Bilaga 3

Lag om ändring i lagen (1991:000) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 7 § lagen (1991:000) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse¹

Föreslagen lydelse

5 kap.

7 §

I närradiolagen (1982:459) finns ytterligare bestämmelser om skyldighet att tillhandahålla inspelningar av radioprogram.

I närradiolagen (1982:459) och i lagen (1991:000) om kabelsändningar till allmänheten finns ytterligare bestämmelser om skyldighet att tillhandahålla inspelningar av radioprogram.

I lagen (1978:487) om pliktexemplar av skrifter av ljud- och bildupptagningar finns bestämmelser om skyldighet att lämna skrifter och upptagningar till bibliotek eller till arkivet för ljud och bild.

¹ Lydelse enligt prop. 1990/91:179.

Lagrådet

Prop. 1991/92:53

Bilaga 4

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1991-09-19

Närvarande: f. d. regeringsrådet Bengt Hamdahl, justitierådet Hans-Gunnar Solerud, regeringsrådet Anders Swartling.

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 12 september 1991 har regeringen på hemställan av statsrådet Göransson beslutat inhämtat lagrådets yttrande över förslag till lag om kabelsändningar till allmänheten, m.m.

Förslaget har inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Greger Lindberg.

Förslagen föranleder följande yttrande av lagrådet:

I lagrådsremissen framläggs förslag till lagändringar som är betingade av yttrandefrihetsgrundlagen. Enligt remissen syftar inte förslaget till att ändra rättsläget i vidare mån än som ansetts behövt med hänsyn till den nya grundlagen. Därtill åsyftas en anpassning till inträffad teknisk utveckling. Det antas att den nu föreslagna lagstiftningen under riksmötet 1992/93 kan komma att följas av förslag till en mer varaktig reglering i anledning av de förslag från radiolagsutredningen som väntas bli angivna redan innevarande år. Med hänsyn till det anförda har lagrådets granskning haft en juridisk-teknisk inriktning. Det materiella innehållet i lagförslagen har inte underkastats en detaljerad granskning, t. ex. från behovs- och ändamålssynpunkter.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Propositionens lagförslag	3
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 7 november 1991	16
Proposition med förslag till ny lagstiftning för kabelsändningar m.m.	16
1 Inledning	16
2 Bakgrund	18
2.1 Satellitsändningarnas utveckling	18
2.2 Utbyggnaden av kabelnät	20
2.3 Lagstiftningen om lokala kabelsändningar	20
2.4 Gemensamma europeiska regler	22
2.5 Satelliternas utveckling har delvis satt kabellagen ur kraft	22
2.6 Den nya yttrandefrihetsgrundlagen	24
2.6.1 Allmänt	24
2.6.2 Vilka radioprogram som omfattas av yttrandefrihetsgrundlagens ansvarighetssystem	24
2.6.3 Reklam och annan kommersiell verksamhet i radio-program är endast delvis yttrandefrihetsrättsligt skyddade	26
2.6.4 Möjlighet till ingripanden	26
2.6.5 Följdlagstiftning	27
3 Allmän motivering	30
3.1 Allmänt	30
3.2 Vissa regler som bör försvinna till följd av de nya grunderna för lagstiftningen	31
3.2.1 Utlännings rätt att bedriva sändningar	31
3.2.2 Begränsning av sändningsområdet	31
3.2.3 Sammankoppling av olika kabelnät	32
3.2.4 Regler om kanalblandning m.m.	32
3.2.5 Förbud mot vidare-sändning av satellitsändningar ...	33
3.2.6 Regler om avgifter	33
3.3 Den nya lagstiftningen	34
3.3.1 Uppläggning och räckvidd	34
3.3.2 Små nät undantas från yttrandefrihetsgrundlagens tillämpningsområde	35
3.3.3 Skyldighet för nätinnehavare att sörja för tillgång till vissa rundradiosändningar	36
3.3.4 Skyldighet för nätinnehavare att tillhandahålla utrymme för en lokal kanal	39
3.3.5 Ingripande mot egensändningar då dessa inriktas mot våldsskildringar, pornografi eller hets mot folkgrupp	42
3.3.6 Reklam och sponsring i egensändningar	45

3.3.7	Kravet i kabellagen på tillstånd för trådsändningar m.m	50
3.3.8	Kravet på tillstånd att sända radiotidningar i trådsändning	50
3.3.9	Överklagande av beslut om tillstånd till trådlös sändning av radiotidningar	51
4	Upprättade lagförslag	53
5	Specialmotivering	54
5.1	Förslaget till lag om kabelsändningar till allmänheten	54
5.2	Förslaget till lag om ändring i radiolagen (1966:755)	61
5.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1981:508) om radiotidningar	63
5.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1978:487) om pliktexemplar av skrifter och ljud- och bildupptagningar	64
5.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram	64
5.6	Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:000) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden	64
6	Hemställan	65
7	Beslut	66
Bilaga 1	Lagförslaget i promemorian Ds 1991:42 Ny lagstiftning om kabelsändningar	67
Bilaga 2	Sammanställning av remissyttranden över promemorian (Ds 1991:42) Ny kabellagstiftning om kabelsändningar	78
Bilaga 3	Lagrådsremissens lagförslag	84
Bilaga 4	Lagrådet	95

